

Kotkan kaupungin hyvinvointisuunnitelman kertomusosa valtuustokaudelle 2021–2025

Sisällys

Mikä on hyvinvointisuunnitelma?	6
Kunta turvallisuuden edistäjänä	10
Hyvinvointisuunnitelman viitekehys ja käsitteet	10
KERTOMUSOSA	15
Mitä Kotka on vuonna 2021	15
Kotkalaisten sosioekonomisia taustatietoja	16
TEA-viisari	19
Sairastavuus ja kuolemansyyt	20
Vieraskieliset ja vähemmistöt Kotkassa	22
Asuminen Kotkassa	23
Elinkeinorakenne ja työvoiman liikkuvuus	25
Elinympäristön kuvaus	26
Elinympäristö vaikuttaa kokonaishyvinvointiin sekä mielenhyvinvointiin	35
Kotkan kaupunki tekee kohdennettuja toimia mielen hyvinvoinnin ja elinympäristön kehittämiseksi	36
Turvallisuuden edistäminen on osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä	41
Strategiat ja tavoitteet	42
Kotkan kaupunki tekee vahvaa turvallisuusyhteistyötä	44
Ehkäisevä päihdetyö: päihteet, tupakka ja rahapelaaminen	45
Ehkäisevä kriminaali- ja väkivaltatyö	51
Maahanmuuttajapalvelut ja kotoutuminen Kotkassa	54

Keskeiset lait ja strategiat	54
Kotkan kaupungin maahanmuuttajapalvelut	55
Liikunta.....	57
Liikuntalaki ja strategiset tavoitteet	57
Kotkan kaupunki kuntalaisten liikuttajana	59
Liikunnan edistämisen toimintamuotoja Kotkan kaupungissa	61
Liikunnan harrastaminen tilastojen valossa	63
Liikkuminen ja liikenne.....	65
Strategiat ja painopisteet.....	65
Liikenneturvallisuus	67
Kotkan kaupunki panostaa liikenneturvallisuuteen ja liikkumiseen	68
Osallisuus ja vaikuttaminen	70
Strategiat ja painopisteet.....	71
Osallisuustyön muotoja	73
Osallisuustyö Kotkan kaupungissa	75
Kulttuuri hyvinvoinnin edistäjänä	79
Strategiat ja painopisteet.....	80
Kulttuuripalvelut kaupunkilaisille	80
TILANNEKUVA IKÄRYHMITÄIN	83
Lapset, lapsiperheet.....	83
Strategiat ja painopisteet.....	84

Tietoa kotkalaisista lapsista ja lapsiperheistä	85
Lasten elintavat	93
Osallisuus ja vaikuttaminen	96
Kouluterveyskyselyn tulosten kriittisiä näkökulmia	97
Palvelut lapsille ja lapsiperheille	98
Nuoret ja nuoret aikuiset	102
Keskeiset lait ja strategiat	102
Tietoa kotkalaisista nuorista ja nuorista aikuisista	104
Oppivelvollisuus ja ammatillinen koulutus	107
Nuorten sosiaalinen vahvistaminen	108
Oppimisen tuki	110
Elintavat	112
Nuorten kokema osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet	115
Kouluterveyskyselyn kriittiset havainnot	117
Vakiintuneita toimintamuotoja nuorille ja nuorille aikuisille	119
Työikäiset aikuiset	122
Strategiat ja painopisteet	122
Tietoa työikäisistä kotkalaista	123
Työikäisten elintavat	126
Työikäisille suunnattuja kohdennettuja palveluja Kotkassa	128
Ikääntyneet	130

Strategiat ja painopisteet.....	130
Taustatietoja ikääntyneestä väestöstä Kotkassa	130
Ikääntyneiden elintavat	135
Ikäihmisille suunnattuja ja kohdennettuja palveluja Kotkassa.....	137
Kaikki ikäryhmät.....	140
Kaikki ikäryhmät läpileikkaavia palveluja ja toimintamuotoja Kotkassa	141
Elinikäinen oppiminen.	143
LÄHTEET	145
LIITTEET	149

Mikä on hyvinvointisuunnitelma?

Terveyden ja hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen vaatii kunnalta tietoa ja ymmärrystä kuntalaisten sen hetkisestä hyvinvoinnin ja terveyden tilasta, niihin vaikuttavista toimista sekä tulevaisuuden muutoksia ennustavien trendien suunnista. Suunnitelman pohjana on tietoa kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta ja sen kehityssuunnista Kotkassa. Laki hyvinvointialueista (611/2021) astui voimaan heinäkuussa 2021 ja hyvinvointialueet aloittavat 1.1.2023. Se ei poista kunnilta vastuuta kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisestä ja seurannasta. Kuntalain (410/2015, 37§) mukaan hyvinvoinnin edistämisen tulee näkyä kuntastrategiassa ja asetettujen hyvinvointitavoitteiden tulee perustua arvioihin nykytilanteesta sekä mahdollisista ennustetuista kehityssuunnista. Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan perustehtävä, joka perustuu muun muassa perustuslain 9 §:ään, kuntalain 1 §:ään, terveydenhuoltolain 12 §:ään ja sosiaalihuoltolain 7 §:ään. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuu on kunnan toimialojen yhteinen ja vaatii organisaation sisäistä yhteistyötä.

Kunnassa valmistellaan laaja hyvinvointisuunnitelma kerran valtuustokaudessa ja sen tavoitteita ja toimenpiteitä päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua. Hyvinvointisuunnitelma jakaantuu kertomusosaan, jossa kuvataan hyvinvoinnin nykytilanne ja suunnitelmaosaan, jossa on kuvattu tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvoinnin parantamiseksi. Valtuustokauden hyvinvointisuunnitelma ja hyvinvointikertomus on eri hallinnonalojen asiantuntijoiden kanssa yhteistyössä koottu asiakirja, joka toimii johtamisen työvälineenä, poliittisen päätöksenteon tukena sekä strategiatyön, suunnittelun ja toimeenpanon perustana.

Hyvinvointisuunnitelma sisältää:

1. Katsauksen kuntalaisten hyvinvointiin ja siihen vaikuttaviin tekijöihin (KERTOMUSOSA)
2. Suunnitelman kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisestä ja
3. Arvioinnin toteutuneesta hyvinvoinnin edistämistoiminnasta.

Hyvinvointisuunnitelma kokoaa olemassa olevan hyvinvointitiedon (taustatekijät, vahvuudet ja kehittämistarpeet) yhteen asiakirjaan. Se sisältää suunnitelman kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen painopistealueista, tavoitteista, toimenpiteistä, resursseista ja arviointimittareista. Hyvinvointisuunnitelma ohjaa strategiatyötä, se toimii kunnan ylimmän johdon yhteisenä työvälineenä osana kunnan toiminnan

ja talouden suunnittelua. Myös kolmannen sektorin edustajia on hyödyllistä ottaa valmistelutyöhön mukaan. Näin vastuu kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisestä tulee kaikkien hallinnonalojen ja eri toimijoiden yhteiseksi asiaksi.

Kotkan valtuustokauden 2021–2025 hyvinvointisuunnitelman laadinta toteutettiin osallistavana prosessina. Työn tueksi perustettiin kaupunginjohtajan nimeämä hyvinvointityöryhmä, jossa on edustus kaikilta kaupungin toimialueilta, Kymso-testa sekä kolmannelta sektorilta. Työhön osallistuivat myös kaupunginvaltuuston jäsenet, kaupungin vaikuttamistoimielimet ja hyvinvointilautakunnan sekä kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan jäsenet. Hyvinvointisuunnitelman osallisuusprosessia johti hyvinvointijohtaja ja sitä olivat toteuttamassa Kotkan kaupungin vs. hyvinvointikoordinaattori, osallisuuskoordinaattori, liikuntakoordinaattori ja ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattori yhdessä hyvinvointityöryhmän, vaikuttamistoimielimien sekä hyvinvointilautakunnan kanssa.

Kotkan kaupunkistrategia valmistui vuonna 2019 ja on voimassa vuoteen 2025 saakka. Kaupunkistrategian osana hyväksyttiin [Hyvinvoiva Kotka -ohjelma](#), johon valitut painopistealueet ovat lueteltuna alla:

1. Terveelliset elämäntavat (liikunta ja ravitsemus.; terveyden edistäminen)
 2. Asukkaiden osallistuminen ja vaikuttaminen sekä viestintä
 3. Mielen hyvinvointi (päihteet ja riippuvuudet, lasten, nuorten ja perheiden hyvän elämän edistäminen, kulttuuria kaikille, työ ja koulutus)
 4. Terveellinen ja turvallinen ympäristö (elinympäristön turvallisuus, arjen turvallisuus)
 5. #eKotka
- (Hyvinvoiva Kotka -ohjelma 2019–2025; [Kotka kaupunkistrategia 2025](#), osa)

Kotkan voimassa olevaa kaupunkistrategiaa päivitettiin valtuustokauden 2021 alusta alkaen samaan aikaan, kun hyvinvointisuunnitelmaprosessia on toteutettu. Uudistuvan kaupunkistrategian painopisteet ja tavoitteet on kiinnitetty osaksi hyvinvointisuunnitelmaosaa.

[Kotkan kaupungin kulttuuriohjelma 2020-2025.](#) Kotkan Kaupunkistrategiaan on sisällytetty kulttuuri yhtenä painopisteenä. Kotkan kulttuuriohjelma kuvaa kaupungin kulttuuritoiminnan nykyisiä muotoja sekä linjaa kulttuurin vastualueen keskeisiä kehittämistavoitteita vuosille 2020-2025.

Kotkan kaupungin hyvinvointisuunnitelmatyössä on huomioitu sekä kaupunkistrategian painopistealueet, että maakunnallisen hyvinvointikertomuksen suunnitelmaosan painopisteet ja tarkasteltu niiden päivittämistarpeita. Lisäksi se on sidottu Kymenlaakson maakuntastrategian (maakuntaohjelma 2022-2025) mukaisiin hyvinvoinnin edistämisen tavoitteisiin ja voimassa oleviin valtakunnallisiin ja seudullisiin tavoiteohjelmiin ja strategioihin.

Vuonna 2019 Kotkan kaupungin sosiaali- ja terveystyösiirto siirtyivät Kymenlaakson sosiaali- ja terveystyösiirtojen kuntayhtymän, Kymnsoten tuotettavaksi. Maakunnan kunnat toimivat kuntayhtymän omistajina vuoden 2022 loppuun saakka. Kymnsote on valmistellut vuonna 2020 yhteistyössä kuntien kanssa [alueellisen hyvinvointikertomuksen ja suunnitelman](#), jonka alueelliset painopisteet huomioidaan myös kaupungin toiminnassa. Laki hyvinvointialueista velvoittaa kuntia toimittamaan hyvinvointisuunnitelman hyvinvointialueen käyttöön.

Ensimmäinen maakunnallinen hyvinvointikertomus sisältää maakunnallisen hyvinvointisuunnitelman vuosille 2020–2025. Sen strategiset painopisteet kuvattuna alla:

Kymenlaakson hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategiset painopisteet ovat:

- 1) Kymenlaakson asukkailla on mahdollisuus **elää päihteetöntä elämää ja saada tukea siihen**
- 2) Kymenlaakson asukkailla on mahdollisuus **terveellisiin elintapoihin ja hyvään mielenterveyteen**
- 3) Kymenlaakson asukkailla on mahdollisuus **elää turvallista arkea terveellisessä ympäristössä**
- 4) Kymenlaakson asukkailla on mahdollisuus **merkitykselliseen elämään**

Lähde: Kymenlaakson hyvinvointisuunnitelma

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (lastensuojelulaki 12 §) laaditaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Sen avulla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä kunnassa. [Kymenlaakson maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2020–2024](#) tehtiin yhteistyössä Kymenlaakson kuntien (Hamina, Kotka, Kouvola, Pyhtää, Miehikkälä ja Virolahti), Kymenlaakson sosiaali- ja terveystyösiirtojen

kuntayhtymän (Kymsote) sekä järjestöjen, seurakuntien ja Poliisin ennalta estävän toiminnan ryhmän kanssa. Tämä Kymenlaakson ensimmäinen maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on strateginen asiakirja, joka tulee näkyä yhteisessä päätöksenteossa.

Etelä-Kymenlaakson seudullinen kotouttamisohjelma 2019-2022. Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) edellyttää, että kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotouttamisohjelma. Ohjelman tarkoitus on edistää kotoutumista ja monialaista yhteistyötä. [Etelä-Kymenlaakson seudullinen kotouttamisohjelma 2019-2022.](#)

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma ja ikääntyneiden kulttuurihyvinvointisuunnitelma. Kymenlaaksossa syksyllä 2020 tehdyn alueellisen hyvinvointikertomuksen- ja suunnitelman lisäksi vuonna 2021 valmistui alueellinen [ikäntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma](#), johon ikääntyneiden kulttuurihyvinvoinnin edistäminen on kirjattu toimenpiteisiin. Ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma mukaillee Kymenlaakson hyvinvointisuunnitelmaa. Molemmissa on samat strategiset painopisteet ja niille määritellyt suunnittelukauden tavoitteet ikääntyneiden näkökulmasta kuin alueellisessa hyvinvointisuunnitelmassa määritellyt tavoitteet.

Kulttuurihyvinvointisuunnitelma. Kymsote valmisteli alueellisen [ikäntyneen väestön kulttuurihyvinvointisuunnitelman 2021–2025](#), joka hyväksyttiin virallisesti 12/2021 ja on valmis otettavaksi käyttöön. Kehittämistyö toteutettiin monialaisena yhteiskehittämisenä, johon osallistui asiantuntijoita kaikista Kymenlaakson kunnista, Kymsotesta, Kymenlaakson alueen yhdistyksistä sekä itsenäisistä kulttuuripalvelun tarjoajista. Tämä kulttuurihyvinvointisuunnitelma, jonka yhdeksi painopisteeksi valittiin kulttuurinen vanhustyö täydentää aiemmin mainittuja alueellisia suunnitelmia. Nämä tulee huomioida Kotkan kaupungin hyvinvointisuunnitelmassa.

Hyvinvointialueet. Eduskunta hyväksyi lain hyvinvointialueista 23.6.2021. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vuoden 2023 alusta Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymä Kymsote lakkaa ja sen korvaa itsehallinnollinen Kymenlaakson hyvinvointialue. Hyvinvointialue kattaa Kymsoten nykyiset sosiaali- ja terveyspalvelut, oppilashuollon palvelut sekä pelastustoimen kokonaisuuden. Vuoden 2021 aikana kunnat ja Kymsote ovat valmistelleet tulevaa hyvinvointialuetta valmistelutyöryhmissä. Vuoden 2022 aikana valmistelutyö jatkuu. Ensimmäiset aluevaalit käytiin tammikuussa 2022. Hyvinvointialue ei poista kuntien lakisääteistä vastuuta kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisestä. Jatkossa kuntalaisten hyvinvoinnista vastaa sekä hyvinvointialue että kunnat yhteistyössä.

Kunta turvallisuuden edistäjänä

Hyvinvointisuunnitelman yhtenä osa-alueena tulee tarkastella toimintaympäristön turvallisuutta. THL määrittelee, että kunnat ovat turvallisuuden edistämisessä keskeisessä roolissa, sillä niillä on vastuullaan edistää kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta.

Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus ovat yhteydessä moniin kuntien hoitamiin tehtäviin, kuten

- kasvatukseen ja koulutukseen
- liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalveluihin
- kaavoitukseen
- liikennejärjestelyihin
- kotoutumiseen
- rakennettuun ympäristöön

Turvallisuuden edistämisen tulee sisältyä kuntien hyvinvointistrategioihin, turvallisuussuunnitelmiin ja asetettujen tavoitteiden ja toimien vaikutuksia arvioiviin hyvinvointikertomuksiin. Niissä täytyy ilmetä turvallisuusjohtaminen ja tapaturmien sekä väkivallan ehkäisytyö. Ennakoiva turvallisuustoiminta, kuten vaikutusten ennakoarviointi ja riskienarviointi, säästää kunnan taloudellisia resursseja. Kunnan kannattaa ottaa käyttöön näyttöön perustuvia ja vaikuttavia käytäntöjä, jotka edistävät turvallisuutta ja ehkäisevät tapaturmia ja väkivaltaa. Kunnan kannattaa lisäksi integroida hyvinvointikertomukset ja turvallisuussuunnitelmat toistensa kanssa.

Hyvinvointisuunnitelman viitekehys ja käsitteet

Tässä kappaleessa määritellään muutaman keskeisen termin avulla, mitä tässä hyvinvointisuunnitelmassa tarkoitetaan esimerkiksi hyvinvoinnilla, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisellä, osallisuudella, kulttuurihyvinvoinnilla, sosioekonomisella taustalla, riskitekijöillä, sairastavuudella jne. Tässä kappaleessa avataan myös viitekehys mihin Kotkan kaupungin hyvinvointisuunnitelma perustuu.

[Valtioneuvoston hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden toimenpideohjelmassa](#) (4/2021) todetaan, että arkiympäristö vaikuttaa olennaisesti ihmisten hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Eriarvoisuus on lisääntynyt yhteiskunnassamme. Jotta suunta voidaan muuttaa paremmaksi, on kyettävä vahvistamaan ihmisten osallisuutta ja yhdenvertaisuutta. Tämä tarkoittaa sitä, että keskitymme parantamaan erityisesti heikoimmassa asemassa olevien ihmisten tilannetta. Jokaisella on oltava koti ja riittävä toimeentulo. Huomiota on kiinnitettävä myös toimiin, joilla tuetaan ihmisten mahdollisuuksia osallistua työelämään yhdenvertaisesti ja syrjimättömästi. Mahdollisuudet itsensä kehittämiseen on turvattava kaikille. Niin ikään jokaisen on päästävä vaikuttamaan sekä itseään koskeviin asioihin, että itselleen tärkeän yhteisön asioihin. Digitaalisten palveluiden tulee tukea digiosallisuutta – näin aiempaa useampi pääsee osalliseksi palveluista.

Toimenpideohjelman mukaan ihmiset tarvitsevat hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävää toimintaa sekä laadukkaita ja yhdenvertaisia palveluja. Sen mukaan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen on osa kuntien ja alueiden johtamista, toimintaa ja yhteistyötä. Lisäksi toimenpideohjelmassa todetaan, että päätöksentekijät tekevät jatkuvasti päätöksiä, jotka vaikuttavat ihmisten hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen ja joilla joko vähennetään tai lisätään ihmisten välistä eriarvoisuutta. Päätöksenteon vaikuttavuutta voidaan vahvistaa, kun päätöksenteon menetelmiä sekä tietopohjaa kehitetään.

Kaupungin hyvinvointisuunnitelman tavoitteena on kuvata päättäjille mahdollisimman laajasti kuntalaisten elinympäristöä ja kuntalaisten hyvinvoinnin tilaa (kertomusosa) ja niitä valittuja toimenpiteitä, joita jo tehdään, sekä tullaan valtuustokauden 2021–2025 aikana tekemään kuntalaisten hyvinvoinnin terveyden ja turvallisuuden kehittämiseksi ja parantamiseksi (suunnitelmaosa).

Valtuustokauden hyvinvointisuunnitelma on sidottu Kotkan kaupunkistrategiaan, Kymenlaakson kuntien ja Kymsoten hyvinvointisuunnitelmaan ja sen alaohjelmiin, Kymenlaakson ja kuntien yhteiseen lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointisuunnitelmaan sekä Kymenlaakson maakuntastrategiaan ([Kymenlaakson maakuntaohjelma 2022-2025](#)). Lisäksi Kotkan hyvinvointisuunnitelma on sidottu kansallisiin, voimassa oleviin ohjelmiin ja strategioihin, sekä muihin seudullisiin ja maakunnallisiin ohjelmiin. Niitä avataan kertomusosassa tuonnempana.

Hyvinvointi. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) mukaan hyvinvointi määritellään seuraavasti: hyvinvointi- käsite viittaa suomen kielessä sekä yksilölliseen hyvinvointiin että yhteisötason hyvinvointiin. Hyvinvoinnin osatekijät jaetaan yleensä kolmeen ulottuvuuteen: terveyteen, materiaalliseen hyvinvointiin ja koettuun hyvinvointiin tai elämänlaatuun. Yhteisötason hyvinvoinnin ulottuvuuksia ovat mm.

elinolot, työllisyys ja työolot sekä toimeentulo. Yksilöllisen hyvinvoinnin osatekijöiksi taas luetaan sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttaminen, onnellisuus ja sosiaalinen pääoma. THL määrittelee terveyden fyysisen, sosiaalisen ja henkisen hyvinvoinnin tilana. Sillä on laajempi merkitys, kuin pelkkä vaivan tai sairauden puute. Voimavara, jonka avulla myös monet muut hyvinvoinnin osatekijät ja hyvä elämä ylipäänsä voivat toteutua. Terveys on inhimillinen perusarvo ja välttämätön sosiaaliselle ja taloudelliselle kehitykselle.

Kuntaliitto määrittelee, että hyvinvointi on olennaisella tavalla kytköksissä elinvoimaan. Hyvinvoivat kuntalaiset ovat myös elinvoimaisen kunnan edellytys. Kuntalaisten toimivat osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet lisäävät hyvinvointia. Kuntalaiset huolehtivat omasta ja lähiyhteisönsä hyvinvoinnista ja terveydestä voimavarojensa puitteissa niin pitkään kuin mahdollista. Kunnan asukkaat ovat itse edistämässä hyvinvointia yhteisöissään. (Kuntaliitto.)

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Terveyden edistämisellä tarkoitetaan THL:n mukaan yksilön tai yhteisöjen vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä oman terveytensä määrittäjiin ja siten terveytensä kohentamiseen. Tavoitteellista ja välineellistä toimintaa hyvinvoinnin aikaansaamiseksi ja sairauksien ehkäisemiseksi. Terveyden edistäminen käsittää sosiaalisia, taloudellisia, ympäristöllisiä ja yksilöllisiä tekijöitä, jotka edistävät terveyttä. Alueuudistuksen nettisivuilla on määritelty hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen toimintana, jolla tuetaan ihmisten mahdollisuuksia hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden sekä työ- ja toimintakyvyn ylläpitoon ja parantamiseen. Mahdollisuuksia luodaan pitämällä huolta olosuhteista, jotka tukevat hyvinvointia ja terveellisten valintojen tekemistä. (THL.)

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on toimintaa, jonka tavoitteena on lisätä väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä kaventaa terveyseroja. Monialainen, onnistunut hyvinvoinnin edistäminen edellyttää toimivia rakenteita, osaamista, riittäviä palveluja ja hyvinvoinnin edistämistyön resursointia. (AVI.)

Osallisuus. THL:n mukaan osallisuus on yhteisöön liittymistä, kuulumista ja siihen vaikuttamista sekä kokemuksen myötä syntyvää sitoutumista. Siihen liittyy oikeus saada tietoa itseä koskevista asioista, mahdollisuus ilmaista mielipiteensä ja sitä kautta vaikuttaa terveyttä ja hyvinvointia määrittäviin tekijöihin. Osallisuus on keskeinen hyvinvointia ja terveyttä tuottava tekijä. (THL.)

Mielenterveys ja mielen hyvinvointi. World Health Organization (WHO) määritelmän mukaan mielenterveys on hyvinvoinnin tila, jossa ihminen saa kykynsä käyttöön, pystyy selviytymään elämään kuuluvien normaalien haasteiden kanssa sekä kykenee työskentelemään ja ottamaan osaa yhteisönsä toimintaan. Mielenterveyttä suojaavia tekijöitä ovat esimerkiksi hyvä fyysinen terveys, lämpimät sosiaaliset suhteet, hyvät vuorovaikutustaidot ja ongelmanratkaisutaidot, turvallinen elinympäristö sekä mahdollisuus toteuttaa itseään. (WHO.)

Kulttuurihyvinvointi. Kulttuurihyvinvoinnin valtakunnallinen yhteyspiste ja yhteistyöverkosto (Taikusydän) määrittelee kulttuurihyvinvointia seuraavasti: ihminen on kulttuurin kokija ja toimija riippumatta iästään, voinnistaan ja elinolosuhteistaan. Jokaisella ihmisellä on kulttuurisia oikeuksia ja niiden toteutuminen tarkoittaa kulttuurihyvinvointia. Taiteen edistämiskeskus (Taike) on laatinut kulttuurihyvinvoinnin käsikirjan, missä se määrittelee, että: kulttuurihyvinvointi on 2010-luvulla vakiintunut suomenkieliseksi kattokäsitteeksi puhuttaessa taiteen ja kulttuurin hyvinvointi- ja terveysvaikutuksista ja ihmisten kulttuurisista oikeuksista. Termi viittaa ymmärrykseen siitä, että kulttuuri ja taide lisäävät hyvinvointia ja ovat yhteydessä terveyteen. (Taikusydän, Taike.)

Sosioekonominen tausta. Sosioekonomista taustaa THL kuvaa sosiaalisen aseman kautta. Määritelmän mukaan tärkeimmät sosiaalista asemaa määrittävät ulottuvuudet ovat koulutus, työmarkkina-asema, ammattiin perustuva sosiaaliluokka sekä tulot ja varallisuus. Sosiaalisen aseman ulottuvuudet liittyvät toisiinsa. Koulutus hankitaan yleensä jo nuoruudessa, mutta ihminen kykenee elinikäiseen oppimiseen. Koulutus vaikuttaa työmarkkina-asemaan ja ammattiasemaan, jotka kiinnittävät yksilön yhteiskunnan keskeisiin ansiotyön kautta määrittyviin rakenteisiin. Työmarkkina-asema ja ammattiasema määrittävät tuloja ja taloudellista asemaa. Sosiaaliseen asemaan liittyy lisäksi esimerkiksi yhteiskunnallinen arvostus ja vaikuttamismahdollisuudet. Sosioekonomiset terveyserot puolestaan käsittävät sosiaalisen aseman mukaiset systemaattiset erot terveydentilassa, sairastavuudessa ja kuolleisuudessa. Sosioekonomiset terveyserot liittyvät ihmisten epätasa-arvoiseen asemaan yhteiskunnassa. Terveyserot läpäisevät koko sosiaalisen hierarkian: keskimääräinen terveydentila paranee asteittain sosiaalisen aseman myötä. (THL.)

Elintavat. Ihmisen elintavat vaikuttavat sairastavuuteen ja kuolleisuuteen. Elintavoilla eli terveyskäyttäytymisellä tarkoitetaan yleensä liikuntaa, ruokatottumuksia, tupakointia ja alkoholinkäyttöä. Riittävä liikunta ja terveelliset ruokatottumukset suojaavat keskeisiltä suomalaisilta kansantaudeilta. Tupakointi ja runsas alkoholinkäyttö taas kasvattavat riskiä sairastua niihin. (THL.)

Riskitekijät ja sairastavuus. THL:n mukaan riskitekijä on sosiaalinen, taloudellinen tai biologinen tekijä, käyttäytymistapa tai ympäristö, joka on yhteydessä tai lisää alttiutta tietyille sairauksille tai ongelmalle. Sairastavuus puolestaan määritellään siten, että siinä otetaan huomioon sairaustapausten määrä tietyssä ajanjaksona, esim. vuodessa. Käytännössä se tarkoittaa sairauksien esiintyvyyttä väestössä.

Syrjäytyminen. Syrjäytymistä on yhteisön tai yhteiskunnan ulkopuolelle jääminen. Syrjäytyminen on taloudellisten resurssien puutteen, yhteiskunnasta eristymisen/eristämisen sekä sosiaali- ja kansalaisoikeuksien rajallisuuden yhdistelmä. Syrjäytymistä voivat edistää monenlaiset ongelmat, jotka liittyvät työntekoon, opetukseen ja elintasoon, terveyteen tai kansallisuuteen. (THL.)

Eriarvoisuus. Eriarvoisuus on globaali ongelma, ja se on haaste myös Suomessa. Eriarvoisuuden lisääntyminen voi johtaa syrjäytymiseen. Eriarvoisuus ilmenee useilla eri ulottuvuuksilla yhteiskunnassa. Se näkyy esimerkiksi tuloeroissa, terveydessä, syrjäytymisessä, hyvinvoinnin ja elämään tyytyväisyyden kokemuksissa, koulutuksessa ja uskossa tulevaisuuteen. Eriarvoistumisen taustalla olevat tekijät voivat olla pitkien kehityskulkujen seurausta tai yllättäviä äkillisiä tapahtumia. Eriarvoisuuden ulottuvuudet ovat myös vahvasti kytköksissä toisiinsa ja vaikuttavat paitsi ihmisten hyvinvointiin, talouteen ja työllisyyteen, niin esimerkiksi myös yhteiskuntarauhaan. (THL.)

Kotoutumisen edistäminen. Kotoutuminen on yksilöllinen prosessi. Kotkan elinvoimaisuutta edistää kaupunkiin ulkomailta muuttaneiden hyvä kotoutuminen ja osallisuus. Kotkan kaupungin maahanmuuttajapalveluita kehitetään suunnitelmallisesti lainsäädännön ja Kotkan kaupungin strategian mukaisesti. Etelä-Kymenlaakson kuntien yhteinen kotouttamisohjelma on laadittu vuosille 2019-2022. Sen avulla tuodaan esille toimenpiteitä, joilla voidaan edistää kolmen alatavoitteen toteutumista: arkeen kotoutuminen, koulutuksen ja työllistymisen edistäminen sekä hyvät väestösuhteet. Kotoutumista edistetään tarjoamalla tukea ja palveluja ja suomen kielen opetusta sekä edistämällä yhteiskunnan vastaanottavuutta. Kotoutumista edistetään usein eri toimialojen viranomaisten ja muiden tahojen monialaisena yhteistyönä, ja tähän tarkoitukseen tarjotaan erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja. (Etelä-Kymenlaakson seudullinen kotouttamisohjelma 2019-2022; kotoutuminen.fi)

Fyysinen kunto ja liikunta. Fyysisellä kunnolla tarkoitetaan fysiologista kykyä, jolla keho suoriutuu lihasvoimaa ja kestävyyttä vaativista liikuntasuorituksista. Fyysistä kuntoa mitataan liikuntasuorituksissa tarvittavien fyysisten ominaisuuksien kuten kestävyuden, lihasvoiman tai nopeuden avulla. Fyysistä kuntoa voidaan tarkastella myös mittaamalla elinjärjestelmien kuten hengitys- ja verenkiertoelimistön tai hermolihasjärjestelmän toimintaa. Fyysinen kunto määrittää, kuinka hyvin yksilö kykenee selviytymään päivittäisistä askareista ja fyysisistä suorituksista väsymättä. Fyysisen kunnan osa-alueita ovat kestävyyskunto ja lihaskunto. puolestaan tarkoitetaan sellaista tavoitteellista

fyysistä aktiivisuutta, jota harrastetaan tiettyjen haluttujen vaikutusten vuoksi tai muista syistä, esimerkiksi sosiaaliset syyt. Päivittäistä energiankulutusta lisäävä kaikenlainen fyysinen aktiivisuus, kuten kotityöt ja muut arjen askareet ovat myös terveydelle hyödyllisiä. Liikunta on hyväksi ihmisen terveydelle sekä kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Liikunnan harrastaminen ehkäisee monia elintapasairauksia. Fyysinen hyvinvointi ja jaksaminen koostuvat tasapainosta liikkumisen, terveellisen ruuan ja juoman sekä levon välillä. (THL.)

Elinympäristö. Fyysinen elinympäristömme muodostuu rakennetusta ja luonnonympäristöstä. Elinympäristöön kuuluvat myös sosiaaliset ja toiminnalliset elämän laatuun ja elinolosuhteisiin vaikuttavat tekijät. Eri väestöryhmillä on iästä tai elämäntilanteesta johtuen erilaiset tarpeet ja toivomukset elinympäristön suhteen. (Ymparisto.fi)

KERTOMUSOSA

Mitä Kotka on vuonna 2021

Kotkan kaupungin arvot on määritelty [kaupunkistrategiassa](#). Strategia on voimassa vuoteen 2025 saakka. Strategisten arvojen perustana ovat REILUUS, RAKKAUS ja ROHKEUS. Kaupunkistrategian mukaan Kotka on Pohjolan puistopääkaupunki upealla ympäristöllään, meren, saariston ja Kymijoen kaupunki. Kotkassa panostetaan koulutukseen ja osaamiseen sekä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin. Kotka tarjoaa tasokasta asumista ja luonnonläheisiä liikuntamahdollisuuksia. Kotka on hyvän kulttuurin ja tapahtumien kaupunki, jossa tuetaan kaikkien asukkaiden hyvinvointia ja yritysten menestymistä. Kotka on yhdessä tekemisen ja hyväntuulisten kohtaamisten kaupunki, joka innostaa toimimaan ja tukee kaikkien hyvinvointia. Kotkassa asukkaiden osallistuminen ja omaehtoinen tekeminen on helppoa, kaupunkiympäristö tukee yhteisöllisyyttä ja vuoropuhelu päätöksentekijöiden, viranhaltijoiden ja asukkaiden kesken on vilkasta ja avointa.

Kaupunkistrategian mukaan sijaintimme pääkaupunkiseudun vaikutuspiirissä, E18-tien varrella, EU:n ja Venäjän rajalla antaa vahvat edellytykset Itämeren merkittävän satamakaupungin elinvoiman kasvulle. Vuonna 2025 meidän kotkalaisten osaaminen on monimuotoisempaa ja olemme tiivistäneet yhdessä tekemistä – kaupunki, asukkaat, järjestöt, yritykset, korkeakoulu ja oppilaitokset. Satama ja siihen sidonnainen liiketoiminta sekä teollisuus ja pk-yritykset menestyvät ja matkailu kasvaa. Kaupungin väkiluku on pysynyt vakaana työpaik-

kojen ja tulomuuttajien määrän kasvun myötä. Kotikaupunkimme on kansainvälinen ja vastuullinen kaupunki, jonka tulevaisuutta rakennamme sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävästi – reilusti, rohkeasti ja rakkaudella. Kotka on hyvän tuulen kotipesä, jossa kaiken ikäisillä kotkalaisilla on onnellista olla ja jota ei voi unohtaa, vaikka välillä kävisikin kokeilemassa siipiään maailmalla.

Kertomusosassa huomioitavaa on se, että valtuustokausi 2021 on alkanut keskellä Covid19-pandemiaa. THL seuraa pandemian vaikutuksia valtakunnallisesti ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen. Hyvinvointisuunnitelman kertomusosaan on kerätty näitä tietoja siltä osin, kun niitä on kuntakohtaisesti ollut saatavilla. Linkki seurantaan: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/ajan-kohtaista/koronan-vaikutukset-yhteiskuntaan-ja-palveluihin>

Kotkalaisten sosioekonomisia taustatietoja

Tässä kappaleessa kuvaamme kotkalaisten hyvinvointia sosioekonomisten taustatekijöiden valossa. Kotkan väkiluku on 51688 ja väkiluku on laskenut tasaiseen tahtiin. Tilastokeskuksen tiedoista selviää, että väkiluku on viimeisen viiden vuoden aikana laskenut 4,9% ja vuosi vauhti on ollut n. 0,9%. Kotkassa valtaosa väestöstä on iältään 15–64-vuotiaita. Heitä on noin 60% ja yli 64-vuotiaita noin 30% väestöstä. Lasten sekä nuorten osuus vähenee.

Asukasluvu	Asukasluvu	Muutos 2019-2020		Ikärakenne 31.12.2020								
		lkm	%	0-5 v.	6 v.	7-12 v.	13-15 v.	16-18 v.	19-64 v.	65-74 v.	75-84 v.	85 v.-
31.12.2019	31.12.2020											
52 126	51 668	-458	-1 %	2 288	445	3 049	1 481	1 601	28 471	8 000	4 502	1 831

Lähde: Stat Tilastokeskuksen tietokannat

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen (THL) mukaan sosioekonomisilla tekijöillä (koulutus, ammatti, tulot, omaisuus, asumistaso, asema työelämässä) on selvä yhteys ihmisen hyvinvointiin ja terveyteen. Matalasti koulutetuilla ja pienipalkkaisilla on keskimäärin enemmän ongelmia hyvinvoinnin eri osa-alueilla kuin korkeasti koulutetuilla ja suurituloisilla. Esimerkiksi alemmilla sosiaaliryhmillä on heikommat

elin- ja työolot, enemmän työttömyyttä sekä vaikeuksia toimeentulossa. Sosiaalinen eriarvoisuus ilmenee viimekädessä terveyseroina ja vaikutusta on myös toiseen suuntaan: terveysongelmat voivat vaikuttaa sosiaalisen asemaan.

Työllisyystilanne syyskuun lopun 2021 tilanteen mukaan Kotkassa työvoimaa oli 23012 henkilöä. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,7 % yhteensä 2919 henkilöä. Heistä miehiä 1739, naisia 1180, alle 20-vuotiaita 72 ja alle 25-vuotiaita 313. Pitkäaikaistyöttömiä oli 1125 henkilöä. Uusia avoimia työpaikkoja 09/2021 Kotkassa oli 495. Työttömien työnhakijoiden määrä on pienempi, kuin aiemmin, erityisesti nuorten työttömien määrä on laskenut edellisvuodesta. Samaan aikaan kuitenkin pitkäaikaistyöttömien määrä on lisääntynyt. Uusia avoimia työpaikkoja on syntynyt edellistä vuotta enemmän.

Demografinen eli väestöllinen huoltosuhde ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttänyttä on sataa 15–64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on. Kotkassa väestöllinen huoltosuhde vuonna 2020 oli 69 ja vuotta aiemmin, eli vuonna 2019 / 67,4. (Vertailutietona koko maan luvut olivat vuonna 2020/61,9 ja 2019/61,4.)

Taloudellinen huoltosuhde eli elatussuhde puolestaan ilmaisee kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti. Kotkan taloudellinen huoltosuhde vuonna 2019 oli 167 ja vuonna 2020 176 (koko maa 2019/132,8, 2020/144,6). Tietoja vuodelta, 2021 ei ollut vielä käytettävissä.

Alla tilastotietoja kotkalaisten tilanteesta. Taulukossa lisäksi vertailutietona kymenlaakson ja koko maan luvut.

Kotka	Kotka	Kymenlaakso	Koko maa	Lähde
Perustoimeentulotuen saajia	5,3% (01/2021)	3,6% (01/2021)	3,8% (01/2021)	Tilastot.kela.fi
Vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä, %	72,9% (2019)	71,7% (2019)	73,8% (2019)	Stat.Tilastokeskuksen tietokannat
Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 20 vuotta täyttäneistä, %	28,0% (2020)	26,5% (2020)	32,6% (2020)	THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2021
Keskiasteen koulutuksen saaneet 20-vuotta täyttäneistä, %	45,3% (2020)	45,9% (2020)	41,6% (2020)	THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2021
Alueella asuvan työllisen työvoiman määrä	23012 (11/2021)	Kaakkois-Suomi 128857 (11/2021)	2 630 884 (11/2021)	Tem työllisyyskatsaus
Työttömät työnhakijat % osuus työvoimasta	12,8% (11/2021)	Kaakkois-Suomi 10,8% (11/2021)	9,6% (11/2021)	Tem työllisyyskatsaus
Työllisyysaste, % (Työllisten prosenttiosuus saman ikäisestä väestöstä. Koko väestön työllisyysaste lasketaan 15-64-vuotiaiden työllisten prosenttiosuutena saman ikäisestä väestöstä)	65,3% (2018)	68,1% (2018)	72,8% (11/2021) 72,1% (2018)	Stat.Tilastokeskuksen tietokannat
Eläkkeensaajien väestönosuus %	34,2% (2020)	35,7% (2020)	28,2% (2020)	Tietokanta.Eläketurvakeskus
Väestöllinen huoltosuhde (Demografinen)	69 (2020)	71,5 (2020)	61,9 (2020)	THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2021
Taloudellinen huoltosuhde (elatussuhde)	176 (2020)	170,3 (2020)	144,6 (2020)	THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2021
Alueella olevien työpaikkojen lukumäärä	526 (11/2021)	(Kaakkois-Suomi) 2568 (11/2021)	77132 (11/2021)	Tem työllisyyskatsaus

Koulutustaso. Kotkalaisilla on maan keskiarvoon verrattuna alhainen koulutustaso. Tutkimusten mukaan (Aalto yliopisto 2021) alhainen koulutustaso on selkein riskitekijä muun muassa maksuhäiriömerkintöjen kertymiselle ja äidin matala koulutustaso on riskitekijä alle kouluikäisten lasten vanhempien erolle (Turun yliopisto 2017). Lisäksi koulutustason voidaan katsoa “periytyvän”. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) mukaan koulutuksella on selkeä yhteys terveyteen ja hyvinvointiin. Ongelmat terveydessä ja hyvinvoinnissa ovat huomattavasti yleisempiä vähän koulutetuilla korkeammin koulutettuihin verrattuna. Myös epäterveelliset elintavat ovat alemmin koulutettujen joukossa yleisempiä. Koulutus muokkaa ihmisen tietoja, taitoja ja arvoja. Se vaikuttaa työmarkkina- ja ammattiasemaan sekä sitä kautta myös tulotasoon ja taloudelliseen asemaan. Matala koulutus ei kuitenkaan sellaisenaan selitä terveyseroja. Pelkkä koulutusvuosien lisääminen ei ratkaise terveyden eriarvoisuuden ongelmaa. Terveyserojen syyt kytkeytyvät yhteiskunnallisiin rakenteisiin, kuten tulojen ja varallisuuden jakautumiseen, koulutusjärjestelmään, työelämän rakenteisiin, terveydenhuoltojärjestelmään ja asumisoloihin. Yksi terveyserojen kaventamisen keskeinen tavoite on, ettei matala koulutustaso olisi yhteydessä pahoinvointiin ja heikompaan terveyteen. Kotkan **kaupunkistrategiassa** on pyritty kiinnittämään huomiota koulutukseen. Strategian mukaan panostamme vahvasti koulutukseen ja osamiseen. Kaupunkistrategian tavoitteiden mukaan Kotka on arvostettu korkeakoulukaupunki, jossa elinikäinen oppiminen rakentuu laadukkaaseen koulutuspolkuun.

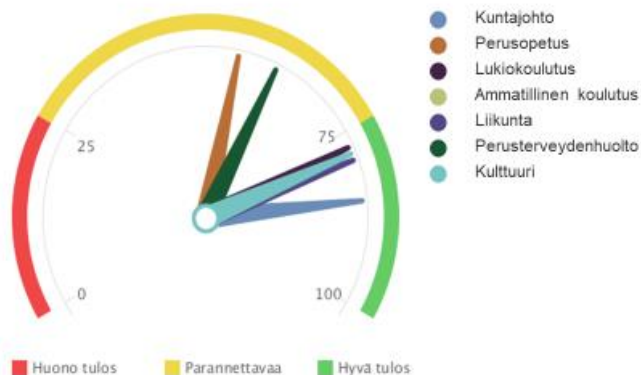
TEA-viisari

Kunnan terveydenedistämisasiivisuutta mitataan TEA-viisarin avulla. Se kuvaa kunnan toiminnan tasoa kuntalaisten terveyden edistämisessä ja tuottaa täten kunnille tietoa terveydenedistämisen suunnittelun ja johtamisen kehittämiseen. TEA-viisari sisältää seitsemän eri toimialuetta, joita tarkastellaan seitsemästä eri näkökulmasta. TEA-viisarin toimialueet ovat 1) kuntajohto 2) perusopetus 3) lukiokoulutus 4) ammatillinen koulutus 5) liikunta 6) perusterveydenhuolto ja 7) kulttuuri.

Kotkan terveydenedistämisasiivisuuden arvosana oli 72 vuonna 2021 ja koko maan keskiarvo 67. Kotkassa hyvän tuloksen sai liikunta, lukiokoulutus, kulttuuri ja kuntajohto, kun taas kehitettävää on edelleen erityisesti perusopetuksen ja perusterveydenhuollon alueilla. (THL, aineisto päivitetty 13.12.2021.)

Kaikki sektorit: Kotka 2021

Pisteet
Kaikki sektorit
Kuntajohto
Perusopetus
Lukiokoulutus
Ammatillinen koulutus
Liikunta
Perusterveydenhuolto
Kulttuuri

Kotka	Koko maa
72	67
85	78
55	66
77	66
..	63
79	72
61	63
78	63

Sairastavuus ja kuolemansyyt

THL:n sairastavuus-indeksi kuvaa suomalaisten kuntien ja alueiden väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon. Indeksissä on otettu huomioon seitsemän eri sairausryhmää ja neljä eri painotusnäkökulmaa. Indeksissä sisältyvät sairausryhmät ovat syöpä, sepelvaltimotauti, aivoverisuonisairaudet, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, mielenterveyden ongelmat, tapaturmat ja dementia. Indeksissä kunkin sairausryhmän yleisyyttä painotetaan sen perusteella, mikä on ko. sairausryhmän merkitys väestön kuolleisuuden, työkyvyttömyyden, elämänlaadun ja terveydenhuollon kustannusten kannalta. Alle 100 olevat arvot kertovat tilanteen olevan parempi kuin Suomessa keskimäärin, yli olevat arvot kertovat keskimääräistä heikommasta tilanteesta. Kotkan sairastavuusindeksi on viimeisimmän tilaston mukaan 112,7, eli koko maata korkeampi. Koko maan tilanteeseen verrattuna Kotkassa korostuvat aivoverisuonitaudit (104,4), tuki- ja liikuntaelinsairaudet (141,9), sepelvaltimotauti (113,6) ja syöpätaudit (112,8). Näitä esiintyy Kotkassa muuta maata enemmän. Kotkalaiset ovat muuhun maahan verrattuja lihavia, ylipainoisten osuus on lisäksi noussut kaikissa ikäryhmissä.

Tilastokeskus tilastoi vuosittain kuolemansyitä. Kaikista kuolemista työikäisten yleisimmät kuolemansyyt Kotkassa ovat kasvaimet ja verenkiertoelinten sairaudet. Trendi alkoholisyyhin kuolleiden kotkalaisten osalta on ollut nouseva.

Kotkassa vakinaisesti asuneet / Kuolemansyytilasto	2016	2017	2018	2019
KUOLLEITA YHTEENSÄ	634	703	764	702
Kasvaimet	122	169	181	165
Dementia, Alzheimerin tauti	153	161	183	167
Verenkiertoelinten sairaudet	224	236	256	232
Hengityselinten sairaudet	32	27	26	22
Alkoholiperäiset taudit ja tapaturmainen alkoholimyrkytys	19	23	28	31
Tapaturmat ja väkivalta	29	33	40	36

Lähde: Tilastokeskus

Sairastavuus ja ikärakenne näkyvät myös siinä, että sosiaali- ja terveyspalveluiden nettokäyttökustannukset ovat Kotkassa maan keskiarvoa korkeammalla.

Sosiaali- ja terveystoiminta yhteensä, nettokäyttökustannukset, euroa/asukas	2020
Koko maa	3 622,3
Kotka	4 351,1

Lähde: Tilastokeskus

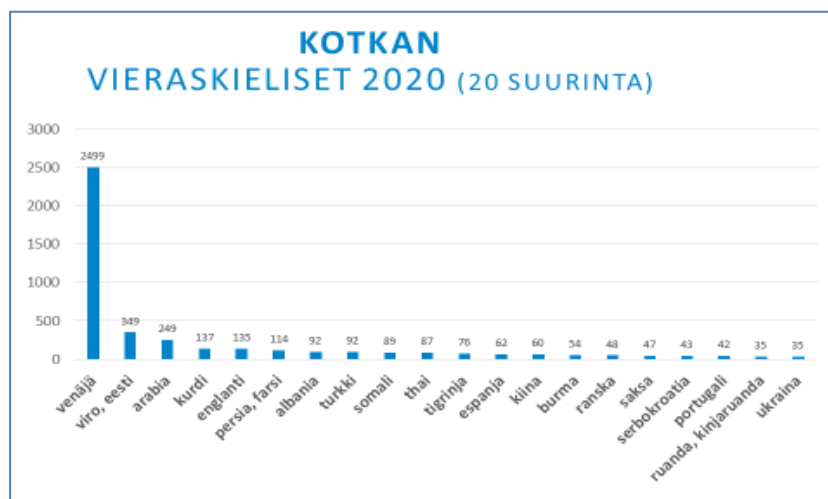

Vieraskieliset ja vähemmistöt Kotkassa

Ruotsinkielisten osuus Kotkassa oli 1% väestöstä.

Vieraskieliset. Tilastokeskuksen tietojen mukaan vieraskielisiä Kotkassa oli vuonna 2020 9,4%, kun vastaava luku koko maassa oli 7,8%, Helsingissä 16,6% ja Vantaalla 21,6 %. Vertailulukuina Kymenlaaksosta vieraskielisten osuus oli Kouvolassa 4,4% Haminassa 6,4%, Virolahdella 6% ja Pyhtäällä 3,7%. (Tilastokeskus)

Etelä-Kymenlaaksoon muutetaan ulkomailta työn, opiskelun, perhesiteen, paluumuuton tai pakolaisuuden vuoksi. Työperäinen maahanmuutto lisääntyy edelleen voimakkaasti. Valtaosa muutoista tapahtuu omaehtoisesti joko suoraan ulkomailta tai muualta Suomesta. (Kymenlaakson kotouttamisohjelma.) Kotkassa on asukkaita hyvin monista eri maista ja kulttuureista. Suurin yhtenäinen ryhmä on venäjänkieliset, joita Kotkassa asuu noin 2500 henkilöä. Kotkaan on tultu n. 100 eri maasta ja täällä puhutaan n. 70 eri kieltä äidinkielenä. (Tilastokeskus.)

Lähde: Tilastokeskus

Lisäksi Kotkassa asuu myös muita kielellisissä ja kulttuurisissa vähemmistöjä esim. romanit, joita koko Etelä-Kymenlaakson alueella asuu noin 60 henkilöä. Kotkassa asuu myös viittomakielisiä asukkaita. Kotkassa vammaispalvelulain mukaisia palveluja sai Sotkanetin tilastojen mukaan vuonna 2020 yhteensä 335 henkilöä. Kotkan kaupungin palveluissa ja toiminnoissa huomioidaan eri kieli- ja vähemmistöryhmät.

Syrjimättömyys. Yhdenvertaisuuslain mukaan viranomaisilla on velvollisuus arvioida toimintansa yhdenvertaisuutta. Palvelun järjestäjän tulee arvioida eri väestö- ja asiakasryhmien palvelutarvetta, suunnata voimavaroja todettujen tarpeiden perusteella ja yhtenäistää hoito- ja palvelukäytäntöjä. Tavoitteena jokaisen yhdenvertainen ja oikeudenmukainen kohtelu. Syrjimättömyyden periaate on huomioitava palveluiden strategian laadinnassa, palveluiden suunnittelussa ja arvioinnissa. Syrjintäkielto koskee myös toimenpiteitä, jotka välillisesti johtavat syrjivään lopputulokseen. Välillistä syrjintää on esimerkiksi se, että johonkin tilaan ei pääse pyörätuolilla, tai että ainoa palvelukanava on verkkopalvelu. (THL.)

Asuminen Kotkassa

Tilastokeskuksen tiedoista selviää, että kotkalaiset asuvat kerros-, rivi- ja pientaloissa. Suosituin asumismuoto on omistusasunto. Kaikista perhekunnista kotkassa on eniten yhden hengen perhekuntia. Kotkan asutokunnat olivat keskimäärin alle kahden hengen asutokuntia. Tilastokeskuksen uusimmat asumista ja asutokuntia koskevat tilastot ovat vuodelta 2020. Tilastokeskuksen tietojen mukaan kerrostaloissa asui 54,8% kotkalaisista asutokunnista, rivi- ja pientaloissa asui 44% asutokunnista. Omistusasunnoissa asui 61,8%, vuokra-asunnossa 36,4% ja asumisoikeusasunnoissa, tai hallintaperiaatteeltaan tuntemattomassa asunnossa asui 1,8% asutokunnista. Kotkassa on 1877 kesämökkiä.

	2020
Kotka	
Rivi- ja pientaloissa asuvien asuntokuntien osuus, %	44,0
Kerrostaloissa asuvat asuntokunnat, %	54,8
Omistusasunnossa asuvat asuntokunnat, %	61,8
Vuokra-asunnoissa asuvien asuntokuntien osuus, %	36,4
Asumisoikeusasunnoissa tai hallintaperusteeltaan tuntematon/muu asunnoissa asuvat asuntokunnat, %	1,8
Kesämökkien lukumäärä	1 877

Lähde: Tilastokeskus

Tilastokeskuksen tietojen mukaan Kotkassa yhden hengen asuntokuntia oli 51% kaikista asuntokunnista. Kotkassa asuntokuntien keski-
koko oli 1,8 henkilöä. THL:n tietojen mukaan vuonna 2021 lapsettomien eri sukupuolta olevien parien määrä kasvoi koko maassa 1 606
perheellä. Tilastokeskuksen tiedoista selviää, että Kotkassa aviopareja, tai rekisteröityneessä parisuhteessa olevia lapsettomia pareja oli
vuonna 2020 yhteensä 5636. Tilastoista puuttuu lapsettomat avoparit, koska tilastokeskuksen tilastoista ei voi erotella lapsettomien avo-
parien määrää. Perhetyyppejä on kuvattu tarkemmin lapset ja lapsiperheet kokonaisuuden alla olevassa taulukossa.

	2020
Kotka	
Perheiden lukumäärä	13 441
Asuntokuntien lukumäärä	28 026
Asuntokunnan koko (1 henkilö), %	51,0
Asuntokunnan koko (2 henkilöä), %	31,4
Asuntokuntien keskikoko (henkilöä)	1,8

Lähde: Tilastokeskus

Tilastokeskuksen perhetilastossa perheet muodostetaan väestötietojärjestelmän tietojen mukaan samassa asunnossa asuvista henkilöistä. Tilastoperheen muodostamisessa pelkin rekisteritiedoin on joitakin rajoitteita. Yksi tällainen on se, että avopariperhe muodostetaan vain eri sukupuolta olevista henkilöistä. Toinen liittyy uusiin perhemuotoihin, kuten esimerkiksi sellaisiin, joissa vakituksessa parisuhteessa elävä pari ei asu yhdessä. (Tilastokeskus.)

Asunnottomuus. ARA (Asumisen ja rakentamisen kehittämiskeskus) ylläpitää valtakunnallista asunnottomuusrekisteriä. Joulukuussa 2021 Kotkan kaupungin ARA:lle välittämän asunnottomuusraportin mukaan kokonaan asunnottomia oli Kotkassa 11 henkilöä. Tilapäisesti sukulaisten tai tuttavien luona asuvia oli 36 kuntalaista. Aran asunnottomuuskyselyyn vastattiin syyskuun 2021 ensi kerran moniammatillisesti vuoden 2019 Kymsojen muodostumisen jälkeen.

Kotkan Asunnot Oy. Kotkan Asunnot Oy on kaupungin omistama asuntoyhtiö. Se tarjoaa kotkalaisille ja Kotkaan muuttaville kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja. Kotkan Asunnot Oy:llä on yhteensä 135 asuintaloa ja 2600 asuntoa eri puolilla Kotkaa – kompakteista yksioista tilaviin perheasuntoihin.

Elinkeinorakenne ja työvoiman liikkuvuus

Alla kuvataan kotkalaista elinkeinorakennetta ja työvoiman liikkuvuutta. Käytössä olleet Tilastokeskuksen materiaalit ovat vuodelta 2019. Kotkassa työllisiä oli vuonna 2019 yhteensä 19522 henkilöä. Heistä yrittäjiä oli yhteensä 1418 ja palkansaajia 18104 henkilöä. Kotkan **kaupunkistrategian** tavoitteiden mukaan Kotka on yrityksiä yhdistävä ja yrittäjyyttä edistävä kaupunki, johon syntyy lisää työpaikkoja.

Työpaikkaomavaraisuus ilmaisee alueella työssäkäyvien ja alueella asuvan työllisen työvoiman määrän välisen suhteen. Jos työpaikkaomavaraisuus on yli 100, on alueen työpaikkojen lukumäärä suurempi kuin alueella asuvan työllisen työvoiman lukumäärä. Jos taas työpaikkaomavaraisuus on alle 100, on tilanne päinvastainen. Kotkan työpaikkaomavaraisuuden luku oli 112,5 vuonna 2019, eli Kotkassa oli enemmän työpaikkoja, kuin tarjolla olevaa työvoimaa.

Työssäkäyntialueet. Kotkalaiset työskentelivät pääosin Kotkassa, tai lähikunnissa. Peräti 80,4 % kotkalaista työskenteli Kotkassa, 5,4 % Haminassa, 3,4 %, Kouvolassa ja Helsingissä 2,6 %. Muut työssäkäyntisuunnat olivat vähäisempiä, mutta työssäkäynti suuntautui näissä

tapauksissa etupäässä Etelä-Karjalaan, Uudellemaalle ja Päijät-Hämeeseen. Tilastokeskuksen tiedoista selviää, että kuntien välinen muut-totappio oli Kotkan osalta – 365 henkilöä vuonna 2020.

Työpaikkarakenne. Kotkalaisista yksityisellä sektorilla työskenteli 12318, valtiolla 532, kuntasektorilla 6597, valtion enemmistöisissä osa-keyhtiöissä 433 ja yrittäjinä 1540. Kotkassa oli vuonna 2019 työpaikkoja 21 960. Tilastokeskuksen tilastojen mukaa sosiaali- ja terveysala oli suurin työllistäjä Kotkassa. Sen parissa työskenteli 4764 henkilöä. Toiseksi suurin työllistäjä oli teollisuus, sen parissa työskenteli 3479 henkilöä. Kolmanneksi suurin työllistäjä oli kuljetus- ja varastointi, jonka parissa työskenteli 2236 henkilöä. Muita paljon työllistäviä toimi-aloja Kotkassa vuonna 2019 olivat tukku- ja vähittäiskauppa, koulutus, rakentaminen, ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toimiala, hal-linto- ja tukipalvelutoiminta sekä julkinen hallinto ja maanpuolustus. (Tilastokeskus.)

Työllisyydenhoito. Vuoden 2021 aikana valmisteltiin alustavasti työllisyyden hoidon siirtymää kuntien hoidettavaksi ja valtuusto päätti perustaa Kotkan kaupungille uuden työllisyyskoordinaattorin vakanssin vuoden 2022 alusta. Työllisyyskoordinaattori tulee sijoittumaan osaksi Kotkan kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden vastuualuetta.

Elinympäristön kuvaus

Alla kuvataan Kotkan elinympäristöä ja niitä toimenpiteitä, joilla kaupunki tukee kuntalaisten hyvinvointia sekä konkreettisia mielen hy-vinvointia tukevia toimia Kotkassa. Arkiympäristö vaikuttaa olennaisesti ihmisten hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Elinympäris-töllä on tutkitusti vaikutusta mielen hyvinvointiin ja mielen hyvinvointi puolestaan vaikuttaa kokonaishyvinvointiin. Tästä syystä kertomus-osassa tarkastellaan ympäristöä, hyvinvointia ja mielen hyvinvointia yhtenä kokonaisuutena. THL korostaa, että elinympäristö on hyvin-voinnin ja terveyden perusedellytys. Kunnassa elinympäristöstä vastaavat mm. tekninen-, ympäristö- ja maankäytönsektori. Terveellinen, turvallinen ja ympäristöarvot huomioon ottava asuinympäristö voidaan turvata.

- maankäytön suunnittelulla
- kaavoituksella
- rakennussuunnittelulla.

Elinympäristö ja sen viihtyisyys sekä turvallisuus vaikuttavat keskeisesti ihmisen hyvinvointiin. Hyvinvoinnin ja terveyden turvaaminen on perusta kunnan olemassaololle sekä muulle palvelutuotannolle (THL).

Kaupunkistrategian tavoitteiden mukaan Kotkassa on upea kaupunkiympäristö, joka helpottaa kaupunkilaisten hyvinvointia lisääviä valintoja, edistää kestävästä kehitystä ja lisää vetovoimaa. Lisäksi kaupunkistrategiassa todetaan, että kaupunkiympäristö tukee yhteisöllisyyttä.

Pidämme huolta suunnittelun, rakentamisen ja ylläpidon hyvästä laadusta

- Toimimme kestävästä liikkumisen ohjelman mukaan kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edistämiseksi
- Kehitämme puhdasta joukkoliikennettä ja edistämme aktiivisesti Kotkan saavutettavuutta mm. itäistä rantarataa
- Ylläpidämme ja kehitämme luontopolkuja, ulkoilureittejä ja liikuntapaikkoja sekä luontokohteita koulujen ja päiväkotien lähellä
- Kehitämme liikunnan ja hyvinvoinnin keskittymiä, kaikenikäisten kaupunkilaisten liikuntamahdollisuuksia ja seurojen toimintaedellytyksiä
- Panostamme monimuotoisen luonnon ylläpitämiseen ja kehittymiseen
- Vähennämme Kotkan alueen kasvihuonekaasupäästöjä 65 % v. 2007 tasosta v. 2025 systematisoimalla kaupungin ilmasto- ja energiatyötä (Kotka 2025))

Kotkan kaupungin toiminnoissa vaikutetaan elinympäristöön mm. ympäristötoimessa, rakennusvalvonnassa, sekä kaupunkisuunnittelun ja teknisten palveluiden vastuualueella. Näillä sektoreilla tehdään kattavaa, rajat ylittävää yhteistyötä keskenään, mutta myös kaikkien muiden vastuualueiden kanssa.

Kymenlaakson maakuntaliiton maakuntastrategiassa (Maakuntaohjelma 2022-2025) nostetaan vahvasti esille mm. hiilineutraalius, luonnon monimuotoisuus, kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet niin liikenteen, kuin tietoliikenteen osalta. Näitä kaikkia asioita edistetään myös kuntatasolla. Maakuntaohjelmassa todetaan, että monimuotoinen luonto ja puhtaat vedet luovat mahdollisuuksia tarjota virkistyskäyttöpalveluita, joilla on myönteisiä vaikutuksia asukkaiden hyvinvoinnille ja terveydelle. Lähiluontoon pääsyn turvaaminen kaikille asukkaille auttaa lapsesta asti hyvän luontosuhteen luomisessa. Monipuolinen virkistysalueverkosto turvaa kaikille pääsyn luontoon virkistäytymään myös vesistöissä. Virkistysalueverkon ja -reittien kattavuuteen ja palveluihin panostaminen tukee myös

erä-, saaristo- ja luontomatkailun toimintaedellytyksiä. Kymenlaakson kolme kansallispuistoa, merialue ja Kymijoki luovat hyvän pohjan virkistysalueverkostolle ja kestäväälle luontomatkailulle. (Kymenlaakson maakuntaohjelma.)

Kotkan kaupunki on mukana Hiilineutraalit (Hinku)- kunnat verkostossa. Ilmastonmuutos, ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen ovat globaaleja haasteita, joissa kunnalla on paikallistason toimijana keskeinen rooli. Kotka on liittynyt Hiilineutraalit kunnat-verkostoon ja hyväksynyt verkoston tiukan päästövähennystavoitteen 80 % vuoteen 2030 vuoden 2007 tasosta. Kaupunginvaltuuston joulukuussa 2020 hyväksymän koko konsernia koskevan ilmasto-ohjelman pohjalta Kotka on käynnistänyt systemaattisen työn ja konkreettisia toimenpiteitä kasvihuonekaasupäästöjensä vähentämiseksi.

Luonnon ja kaupunkimetsien arvo näkyy kaupungin toiminnassa. Luonnolla ja erityisesti metsillä on todettu olevan positiivisia vaikutuksia ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin. Metsän laadulla on myös merkitystä. Vanhojen ja kerroksellisten metsien on todettu tukevan mm. ihmisten palautumista nuoria, tasaikäisiä metsiä paremmin. Luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen tukee sekä luonnon että ihmisen hyvinvointia. Konkreettisenä toimenä näiden arvojen turvaamiseksi ja kehittämiseksi on mm. valmisteltu yksiköiden yhteistyönä kaupungin omistamien metsien kestävä hoidon periaatteita. Mussalon Santalahdessa on mahdollisuus tutustua metsä- ja rantaluontoon merkityllä luontopolulla.

Jätehuolto ja kiertotalous. Kotkassa jätehuollon järjestäminen kuuluu Kymenlaakson Jäte Oy:lle. Se vastaa asuinkiinteistöjen jätteiden kuljetuksesta ja ylläpitää jäteasemaa Jumalniemessä sekä joillekin pienerille tarkoitettua kierrätysasemaa Kotkansaarella Goodwill-myymlän yhteydessä. Lisäksi on joukko tuottajavastuun piiriin kuuluvia hyötyjätteen vastaanottopisteitä erityisesti suurempien markettien yhteydessä. Ympäristönsuojelun palveluyksikkö valvoo jätehuoltolainsäädännön ja annettujen määräysten noudattamista.

Energiahuolto. Kaupungin kokonaan omistamalla Kotkan Energia Oy:llä on kolme kaukolämmön tuotantolaitosta: Hovinsaaren voimalaitos, Karhulan biolämpökeskus ja Korkeakosken hyötyvoimalaitos. Kaukolämmön tuotanto perustuu valtaosin kotimaisiin bio- ja kierrätyspolttoaineisiin sekä turpeeseen. Mussalossa toimii lisäksi kolme tuulivoimalaa. Kotkan Energia Oy:n omasta energiantuotannosta yli 60 % tuotetaan uusiutuvilla polttoaineilla.

Ilmanlaatu. Ympäristönsuojelun palveluyksikkö seuraa ilmanlaatua yhdellä siirrettävällä asemalla, minkä lisäksi teollisuus seuraa ilmanlaatua ja vaikutuksiaan siihen mallinnuksin ja mittauksin. Kotkassa näkyvimmin ilmanlaatua heikentävät sellutehtaiden ajoittaiset haisevien rikkiyhdisteiden kohonneet pitoisuudet ja tieliikenteen aiheuttamat keväiset pölyepisodit.

Sisäilman laatua sekä yksityisissä että julkisissa kiinteistöissä valvoo ympäristöterveydenhuollon palveluyksikkö. Kaupungilla toimii monialainen sisäilmaryhmä, joka selvittää ja ratkaisee sisäilman laatuun liittyviä ongelmia kunnan omistamissa tiloissa.

Talousvesi. Suurelle osalle Kotkan asukkaista talousveden toimittaa jakeluverkon kautta Kymen Vesi Oy. Alueella vedenjakelijoina toimii myös vesiosuuskuntia ja vesihuolto-osuuskuntia, jotka toimittavat asiakkailleen Kymen Vesi Oy:ltä ostamaansa talousvettä. Kaikki näiden jakeluverkostojen kautta jaettava talousvesi valmistetaan Kymenlaakson Vesi Oy:n tekopohjavesilaitoksella Utissa. Ympäristöterveydenhuollon palveluyksikkö valvoo talousveden laatua.

Melu. Melusta ei ole ajantasaista kokonaisselvitystä. Melutarkasteluja ja selvityksiä tehdään mm. kaavahankkeiden yhteydessä ja tapahtumien suunnittelussa. Ympäristönsuojelun palveluyksikkö valvoo ulkotapahtumien melua ja asettaa meluhaitan vähentämiseksi rajoituksia toiminta-aikoihin ja melutasoihin. Asuntojen sisätiloihin liittyvää meluhaittaa valvoo ympäristöterveydenhuollon palveluyksikkö.

Palveluiden terveellisyys. Ympäristöterveydenhuollon palveluyksikössä tehtävällä terveydensuojelun suunnitelmallisella valvontatyöllä pyritään turvaamaan kuntalaisten palvelujen terveellisyys ja turvallisuus. Suunnitelmallisen valvonnan piirissä ovat esimerkiksi yleiset uimarannat, uimahallit, koulut, päiväkodit, liikuntatilat, hoivayksiköt, majoitustoiminta ja kauneushoitopalvelut. Tarkastuksilla valvotaan esimerkiksi tilojen puhtaanapitoa ja rakenteiden kuntoa. Palveluita voidaan valvoa myös valitusten perusteella.

Elintarviketurvallisuus. Ympäristöterveydenhuollon palveluyksikkö valvoo myös elintarvikelain toteutumista. Suunnitelmallisia tarkastuskäyntejä tehdään esimerkiksi ravintoloihin, kahviloihin, pikaruokapaikkoihin ja suurkeittiöihin. Valvontakäynneillä käydään läpi laajasti elintarvikkeiden säilyttämistä, valmistamista, tarjoilua, myyntiä, markkinointia jne. Elintarvikelain mukaiseen valvontaan sisältyy myös elintarvikekontaktimateriaalien turvallisuuden valvonta.

Tupakkalain mukainen valvonta. Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäis- ja tukkumyynnin valvonta kuuluu paikallisesti ympäristöterveydenhuollon tehtäviin. Tupakkatuotteita ei saa mainostaa eikä pitää esillä. Tarvittaessa myös poliisi puuttuu asiaan, jos epäillään

että tuotteita myydään alaikäisille. Tavoitteena on, että tupakkalain alaisten, riippuvuutta aiheuttavien tuotteiden käyttö loppuisi kokonaan. Myynnin lisäksi valvotaan myös tupakointikieltoja ja rajoituksia, jotta tupakansavulle ja -hajulle altistuminen vähenisi.

Ympäristöterveydenhuollon toiminnalla pyritään laajemminkin turvaamaan kuntalaisten palvelujen terveellisyys ja turvallisuus kuten uimarannoille, uimahalleihin, liikuntatiloihin ja kauneudenhoitopalveluihin suoritettavalla valvonnalla sekä kuntalaisten opastuksella ja neuvonnalla.

Ympäristönsuojelun toiminnalla toteutetaan ympäristönsuojelulainsäädännön mukaista lupa- ja valvontatehtävää, jonka tavoitteena on turvata viihtyisä ja terveellinen ympäristö.

Hulevesiohjelman valmistelu on aloitettu vuonna 2019 ja prosessia on viety eteenpäin vuonna 2021. Ohjelman visiona on:

"Hulevesistä ei aiheudu haittaa terveydelle, ympäristölle, turvallisuudelle, viihtyisyydelle eikä kaupungin toimivuudelle. Hulevesien hallinta on kokonaisvaltaista, koskettaa kaikkia ja vastuut on määritelty selkeästi. Hulevesi nähdään positiivisena resurssina kaupunkiympäristössä."

Hulevesiohjelman päätavoitteet:

1. Toimintamallin kehittäminen.
2. Riittävät resurssit toimenpiteiden toteuttamiseen.
3. Hulevesitulvien vähentäminen.
4. Huleveden hyödyntäminen positiivisena resurssina ja kaupunkiluonnon monimuotoisuuden lisääminen.
5. Ratkaisut toteutetaan kunnossapito ja alueiden ominaispiirteet huomioiden.
6. Hulevesien laadun selvittäminen ja mahdollinen parantaminen

Kaupunkisuunnittelun yksi keskeinen tehtävä on kaupunkilaisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen.

Erilaisten kehityshankkeiden sekä yleis- ja asemakaavojen avulla kaupunkisuunnittelu pyrkii kaupunkirakenteen tiiveyteen ja palveluiden saavutettavuuteen. Hyvä elinympäristö mahdollistaa mm. sosiaalisen yhteenkuuluvuuden syntymisen, investointien tasaisen jakautumisen, joukkoliikennekelpoisuuden, liikkumisen tasa-arvon, ekologisten liikkumismuotojen valinnanvapauden sekä lähipalvelujen saavutettavuuden erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelut sekä viher- ja virkistysalueet huomioiden.

Rakennetun kulttuuriympäristön vaaliminen ja säilyttäminen kuuluvat osaltaan myös kaupunkisuunnittelun tehtäviin. Kerroksellisella, esteettisiä arvoja sisältävällä rakennetulla ympäristöllä on suora vaikutus ihmisten mielialaan, juurien tunnistamiseen ja siten myös hyvinvointiin.

Luovutettavia tontteja syntyy kaupunkisuunnittelussa olevan ympäristön vaalimisen ohella. Uusia rakennuspaikkoja toteutetaan erilaisia omistusmuotoja ja sosiaalista asuntotuotantoa varten.

Liikkumisen tasa-arvoa, joustavuutta ja ekologisuutta kehitetään kaupunkisuunnittelussa.

Keskeisenä tehtävänä on antaa huomiota kävelyn ja pyöräilyn ympäristöjen saavutettavuudelle, turvallisuudelle ja miellyttävyydelle. Tärkeää on myös joukkoliikenneympäristön kehittäminen sekä palveluiden ja työpaikkojen saavutettavuuden varmistaminen. Työkaluksi laadittu Kestävän liikkumisen ohjelma ja siihen pohjautuva kehitystyö edistää tasa-arvoisia liikkumismuotoja, joilla on myös positiivisia terveys- ja mielenterveysvaikutuksia.

Esteettömydessä on kyse ihmisten moninaisuuden huomioon ottamisesta rakennetun ympäristön suunnittelussa, toteuttamisessa ja kunnossapidossa. Esteettömät ympäristöt yhdessä saavutettavien palvelujen, käytettävien välineiden ja ymmärrettävän tiedon kanssa mahdollistavat yhdenvertaisen osallisuuden toteutumisen. (Invalidiliitto)

Kotkan vammaisneuvoston jaostona toimii Kotkan esteettömyystyöryhmä, jonka yhtenä tehtävänä on kartoittaa julkisia sekä yksityisiä liikuntaesteisten paikkoja. Työryhmä valmistelee esityksiä esteettömyyttä edistävästä toimenpiteistä. Korjauskohteet saatetaan vammaisneuvoston kautta kaupunginhallituksen tietoon. Työryhmä seuraa tiiviisti esteettömyyden toteutumista kaupungin omissa kohteissa ja

pitää yhteyksiä myös muihin toimijoihin. Työryhmä suorittaa tarvittaessa myös maastokäyntejä. Kuntalaiset voivat olla esteettömyystyöryhmään yhteydessä ja tuoda esille omia huomioitaan esteettömyyden toteutumiseen liittyen. Työryhmä järjestää vuosittain Esteetön Kotka -päivän.

Puistot ja virkistysalueet. Kotkan kaupunkistrategiassa todetaan, että meidän Kotka on Pohjolan puistopääkaupunki, meren, saariston ja Kymijoen kaupunki. Luonnonvarakeskuksen (LUKE) tuoreen (2020) selvityksen mukaan kaupungin puisto ja metsä elvyttävät. Elpyminen viheralueella ilmenee jo 15 minuutin oleskelun jälkeen (Tyrväinen ym. 2014). Kaupunkimetsä on elvyttävyydeltään miellyttävä paikka. Syke on matalampi ja syketaajuuden vaihtelun korkeampi viheralueilla, joka kertoo rentoutumisesta luonnossa (Lanki ym. 2017) Lisäksi kaupunkistrategiassa todetaan, että tarjoamme tasokasta asumista ja luonnonläheisiä liikuntamahdollisuuksia.

Kotkassa on viheralueita yhteensä noin 1 400 hehtaaria, joista rakennettuja puistoja noin 170 hehtaaria. Tavoitteena on luoda upeiden, keskenään varsin erilaisten helposti tavoitettavien viheralueiden ketju. Puistotoimen tehtävänä on Kotkan kaupungin viheralueiden rakentaminen ja kunnossapito. Viheralueilla tarkoitetaan muun muassa rakennettuja puistoja, liikenneviheralueita, taajamametsiä, leikkiäikoja ja uimarantoja.

Puistotoimen palkitut kohteet

Kaupungin panostus puistorakentamiseen näkyy monina valtakunnallisina tunnustuspalkintoina.

- Sapokan vesipuisto: Suomen paras ulkovalaistuskohde 1993, Vuoden ympäristörakenne 1994 ja Suomen paras kivityökohte 1996.
- Keskuskadun lehmus Esplanadin peruskunnostus: Vuoden ympäristörakenne 2001.
- Veistospromenadi: Pro Sculptura -mitali 2004.
- Katariinan Meripuisto: Vuoden ympäristörakenne -palkinto sekä Euroopan viherrakentajien järjestön ELCAn Trend Award -palkinto 2012. Vuoden 2021 Suomen parhaaksi Green Flag Award (GFA) puistoksi valittu.
- Karhulan Jokipuisto: Vuoden ympäristörakenne 2015.
- Sapokan Vesipuistolle, Katariinan Meripuistolle ja Jokipuistolle myönnettiin Green Flag Award -tunnukset v. 2019, 2020 ja 2021. Sibeliuksen puistolle ja Fuksipuistolle myönnettiin Green Flag Award -tunnukset v. 2020 ja 2021.

Kansallisten kaupunkipuistojen tavoitteena on säilyttää kaupunkiluontoa ja rakennettua kulttuuriympäristöä laajana, eheänä kokonaisuutena – kaupunkilaisten olohuoneena. Kansalliset kaupunkipuistot ovat osa kestävästä kaupunkisuunnittelusta ja -rakentamista.

Kansallinen kaupunkipuisto on yhdistelmä luontoa, puistoarkkitehtuuria, historiaa ja rakennuskulttuuria. Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen kansallinen kaupunkipuisto voidaan perustaa alueelle, jossa on säilynyt luonnon- ja kulttuuriperinnön osalta valtakunnallisesti arvokkaita viheralueiden ja historiallisten ympäristöjen kokonaisuuksia. Sen avulla voidaan säilyttää kaupunkimaiseen ympäristöön kuuluvan alueen kulttuuri- tai luonnonmaisema, historialliset ominaispiirteet tai kaupunkikuvalliset, sosiaaliset, virkistykelliset tai muut erityisarvot. Kansallisen kaupunkipuiston hyväksyy ympäristöministeriö kunnan hakemuksesta. Kotkaan on perustettu vuonna 2014 kansallinen kaupunkipuisto, jonka erityispiirteitä ovat joki- ja meriluonto sekä teolliseen kehitykseen ja linnoitus- ja puolustushistoriaan kuuluva rakennusperintö. Kansalliseen kaupunkipuistoon kuuluu itäisen Suomenlahden merialueita, keskustan puistoja ja rakennettuja kortteleita sekä Kymijoen rantoja Korkeakoskelle ja Siikakoskelle asti.

Koirapuistot. Kotkan kaupunki on eläinystävällinen kaupunki. Kaupungin alueella on yhdeksän puistotoimen ylläpitämää koirapuistoa ja yksi koirien uimaranta. Koirapuisto on aidattu alue, jossa koira voi olla vapaana. Suurimmassa osassa koirapuistoja on kaksi aidattua aluetta, joista toinen on pienille ja aroille koirille ja toinen isommille koirille. Kaupunki huomioi esimerkiksi koirien omistajat maksuttomilla koirankakapusseilla.

Maisemapellot. Kotkassa on kokeiltu kesällä 2021 kahta maisemapeltoa, Ruonalaissa ja Jumalniemessä. Jumalniemen pelto sijaitsee Kyminsuuntien varrella ja Ruonalan pelto Ruonalandintien varrella. Maisemapellot ilahduttavat kuntalaisia ja tarjosivat mahdollisuuden kerätä kukkia omaan käyttöön.

Asukkaiden yhteiset hyötypuutarhat. Kaupungissa on eri puolilla marja- ja hedelmäpuutarhoja asukkaiden käyttöön. Hyötypuutarhoja löytyy muun muassa Toivelinnanpuistosta Karhulasta, Valkamankadun varrelta, karhuvuorentieltä Karhuvuoren koulun vierestä ja Toivo Pekkasen puistosta. Osallistuvan budjetoinnin kokeilussa vuonna 2021 toteutettavaksi äänestettiin ehdotus ”Hedelmäpuita ja marjapensaita asukkaille”. Tämä projekti toteutettiin Metsolaan poistetun leikkipaikan tilalle Keikkaheikin puistoon teemalla luontokasvatuspuisto. Asukkaiden yhteiseksi iloksi puistoon toteutettiin myös niittyjä perhosille ja pörriäisille osana osallistuvaa budjetointia. Puiston rakentamista ja hoitoa kokeiltiin ensimmäistä kertaa yhdessä alueen koulun ja päiväkotien kanssa. Redutin yrtytpuutarhassa voi myös käydä tutustumassa noin sataan erilaiseen yrty- ja lääkekasviin.

Leikkipuistot. Kotkan kaupungin alueella on 66 puistotoimen ylläpitämää leikkipaikkaa. Leikkipaikat tarjoavat kehittävän leikkiympäristön leikkiville lapsille. Suurin osa Kotkan leikkipaikoista on pieniä korttelileikkipaikkoja. Pienten leikkipaikkojen perusvarustukseen kuuluvat keinu, monitoimiväline, erilaiset jousivälineet sekä hiekkalaatikko. Kotkansaarella, Metsolassa ja Mussalossa on erityisen hyvin varustellut leikkipaikat. Leikkipaikoilla tehdään säännölliset turvatarkastukset, joilla välineiden ja ympäristön turvallisuus varmistetaan. (kotkan kaupungin verkkosivut)

Taajamametsät. Luonnonmukainen taajamametsä tarjoaa tiiviin asutuksen tuntumassa mahdollisuuden päivittäiseen virkistäytymiseen. Metsä suojaa tuulelta, melulta, pölyltä ja epäpuhtauksilta. Metsät luovat viihtyisyyttä, korostavat paikallista omaleimaisuutta ja tuovat luonnonläheisyyttä. Rakennettuihin puistoihin verrattuna taajamametsissä on luonnon tuntu, joka syntyy luonnonmukaisesta pohjakaasvilisyydestä ja luontaisista pensaista sekä metsän eläimistöä. Kotkan alueella on taajamametsiä yhteensä n. 1200 ha, joissa vuosittain tehdään toimenpiteitä noin 30 hehtaarilla. (Kotkan kaupungin verkkosivut.)

Luontopolut ja virkistysalueet. Kaupungin virkistysalueilla on yhteensä viisi uimarantaa, jotka jaettu yleisiin uimarantoihin ja pieniin yleisiin uimarantoihin. Mansikkalahti, Santalahti, Tampsan monttu ja Äijänniemi ovat näistä ensimmäisiä ja pienenä uimarantana Ruonalan ranta. Kotkan tunnetuin luontopolku sijaitsee Santalahdessa ja Räskin luontopolku vetää puoleensa myös ulkoilijoita. Santalahden luontopolku sijaitsee pääosin Kotkan kaupungin omistamilla metsämailla ja ranta-alueilla Mussalossa. Reitin yhteispituus on noin 4,5 km ja se sisältää kaksi eri reittivaihtoehtoa. Noin 2,4 kilometriä pitkä metsäinen luontopolku ja rantapolku noin 2,1 kilometriä.

Vihreä lippu sertifikaatti. Kotkan varhaiskasvatuksessa Malmingin päiväkodille ja opetustoimessa Lyseon lukiolle Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi on myöntänyt Vihreä lippu-sertifikaatin osoitukseksi laadukkaasta ympäristökasvatustoiminnasta. Lisäksi Otsonkallion päiväkodilla on Kestävän Vihreän Lipun tason -tunnus vakiintuneesta ja pitkäjänteisestä ympäristökasvatustoiminnasta.

Osallistuvan budjetoinnin avulla asukkaat pääsevät suoraan vaikuttamaan mm. oman elinympäristön kehittämiseen. Asukkaat ovatkin erityisen kiinnostuneita oman elinympäristön kehittämisestä ja suuri osa vuonna 2021 toteutetun osallistuvan budjetoinnin kokeilun 300 ideasta koski mm. puistoja, uimarantoja, leikkipuistoja, grillaus- ja taukopaikkoja, luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen ja kestävän kehityksen edistämiseen elinympäristön kehittämisessä. Myös toteutettaviksi äänestetyistä projekteista suuri osa liittyi edellä mainittuihin teemoihin.

Kuulemismenettely. Kaavahankkeisiin liittyy oleellisina vaiheina osallisten kuuleminen kaavoituksen eri vaiheissa. Suunnittelun aikana järjestetään usein yleisötilaisuuksia joko tapaamisina tai virtuaalisesti. Kaava-aineistot ovat nähtävillä myös kaavoitustoimistolla, jonne voi sopia henkilökohtaisia tapaamisia valmistelijoiden kanssa. Kaavoitukseen liittyen suunnitelmia käydään esittelemässä myös eri yhdistysten ja ryhmien kokouksissa. Valmistelussa olevat kaava-aineistot ovat nähtävillä Kotkan kaavoituksen nettisivuilla osoitteessa www.kotka.fi/kaupunkisuunnittelu/. Sivuilla on nähtävillä meneillään olevat kaavahankkeet ja niihin liittyvät selvitykset ja asiakirjat, vuosittain päivitettävä kaavoituskatsaus, historiallisia kartta-aineistoja sekä ajankohtaiset kaavoitusta koskevat tiedotteet. Sivuilla kerrotaan myös kaavoituksen käynnistymisestä ja sen etenemisestä sekä annetaan ohjeita muutoksenhakuun.

Elinympäristö vaikuttaa kokonaishyvinvointiin sekä mielenhyvinvointiin

THL:n mukaan hyvä mielenterveys ei ole vain mielen sairauksien puuttumista, vaan se tulee ymmärtää yksikön itsensä ja yhteiskunnan tärkeänä voimavarana. Hyvä mielenterveys lisää sekä yksilön elämänlaatua ja hyvinvointia, että yhteiskunnan tuottavuutta. Mielenterveyden häiriöt puolestaan aiheuttavat inhimillistä kärsimystä ja heikentävät elämänlaatua sekä aiheuttavat yhteiskunnalle huomattavia kustannuksia. (THL.)

Mielenterveyden edistämisen tavoitteena on tukea hyvää mielenterveyttä vahvistamalla psyykkistä hyvinvointia, voimavaroja, osaamista ja sitkeyttä sekä luomalla tukea antavia asumisololoja ja ympäristöjä. Mielen hyvinvointia voidaan edistää ja mielenterveyden häiriöitä ehkäistä myös vaikuttamalla mielenterveyden sosiaalisiin taustatekijöihin esimerkiksi tukemalla vanhemmuutta, edistämällä mielenterveyttä kouluissa ja työpaikoilla sekä varmistamalla edullisen julkisen liikenteen ja kulttuuritoiminnan saavutettavuus. Kunnan vastuulla on huolehtia siitä, että asukkaat elävät ympäristössä, joka ylläpitää ja suojelee mielenterveyttä. (THL.)

Suomen mielenterveys ry:n (Mieli ry) mukaan mielenterveyden edistäminen on koko kunnan yhteinen asia. Mieli ry on listannut sellaisia asioita, jotka tukevat kuntalaisten mielen hyvinvointia: Luonnon läheisyys myös kaupungissa tukee mielenterveyttä, kaavoituksella voi edistää kohtaamisia ja yhteisöllisyyttä, hyvät suhteet naapureihin tukevat mielenterveyttä, aktiivinen kansalaisyhteiskunta ja järjestöt tuovat yhteenkuuluvuutta, avoin hallintokulttuuri vahvistaa luottamusta päättäjiin, hyvinvoiva mieli hyvinvoivassa ruumiissa: liikunnan harrastamisen tulisi olla edullista ja paikkoja lähellä sekä laaja ja edullinen joukkoliikenne tukee erityisesti heikoimmassa asemassa olevien mahdollisuuksia edistää omaa hyvinvointiaan. (Mieli ry.)

Ihmisen katsotaan voivan hyvin, kun mieli voi hyvin. Mieli voi olla hyvinvoiva, vaikka elämä ihmisen ympärillä olisi varsinaista kaaosta. Ihmisen mielen rakenne on uniikki, ja toiset ihmiset kestävät erilaisia elämäntilanteita ja paineita paremmin kuin toiset. Puhutaan resiliensistä. (Terve.fi.) Elinympäristöllä on vaikutusta ihmisten mielen hyvinvointiin. Mieli ry:n mukaan luonnon tila heijastuu ihmismieleen niin hyvässä kuin pahassa. Kun luonto voi hyvin, siellä oleskelevien ihmisten hyvinvointi lisääntyy. Luonto on rauhoittava ja virkistävä: se antaa aistimuksia, esteettisiä elämyksiä ja saa liikkumaan. Moni ulkoilu- ja luontoharrastus ylläpitää ihmissuhteita, mutta luonnossa voi halutesaan myös vetäytyä omaan rauhaan. (Mieli ry.)

[Kansallinen mielenterveysstrategia](#) ja itsemurhien ehkäisyohjelma vuosille 2020–2030 perustuu pitkäaikaiseen valmisteluun ja laaja-alaiseen yhteistyöhön. Lähtökohtana on mielenterveyden kokonaisvaltainen huomioiminen yhteiskunnassa ja sen eri toimialoilla ja tasoilla. Mielenterveysstrategia tunnistaa mielenterveyden merkityksen muuttuvassa maailmassa. Mielenterveys nähdään voimavaraksi, jota voidaan tukea. Mielenterveyden häiriöitä voidaan ehkäistä ja hoitaa tehokkaasti ja niihin liittyvää syrjintää ja leimaamista vähentää. Koska mielenterveyden häiriöt ovat kansanterveydellinen haaste, palvelujen (mukaan lukien päihdepalvelut) saatavuus tulee saattaa muiden sosiaali- ja terveyspalvelujen tasolle. Strategia antaa suuntaviivat päätöksenteolle sekä toiminnan ja voimavarojen suuntaamiselle. Laaja yhteistyö on tarpeellista sen tavoitteiden saavuttamiseksi. Strategiassa on viisi sisällöllistä painopistettä: mielenterveys pääomana, lasten ja nuorten mielenterveys, mielenterveysoikeudet, palvelut ja mielenterveysjohtaminen. Seurantaan ehdotetaan sekä olemassa olevia, että kehitettäviä mittareita. Kotkan kaupunki on aloittanut kansallisen mielenterveysstrategian jalkauttamisen osaksi omaa toimintaa. Tavoitteena on vahvistaa mielenterveysstrategian tavoitteiden mukaista toimintaa monialaisesti alkaneella valtuustokaudella sekä hyvinvointialueen valmistelutyössä.

Kotkan kaupunki tekee kohdennettuja toimia mielen hyvinvoinnin ja elinympäristön kehittämiseksi

Mielen hyvinvoinnin edistäminen opetustoimessa. Opetustoimessa panostetaan mielen hyvinvoinnin edistämiseen. Yhteisöllisen opiskeluhuollon kuntakohtaiseksi teemaksi valittiin vuosille 2021–2023 mielen hyvinvoinnin vahvistaminen. Teemaan liittyy neljä (4) osaa, joita käsitellään kouluissa ja oppilaitoksissa lukukausittain. Syksyn 2021 teema oli hyvinvoiva mieli, missä huomio kiinnitettiin jokaisen omaa hyvinvointia tukeviin asioihin. Kevään 2022 teema on mieli ruudun takana ja työstettäviä teemoja ovat sosiaalinen media ja sen kourkutta-

vuus, somekiousaaminen ja jaksaminen. Syksyllä 2022 teemana on ainutlaatuinen mieli, missä tarkasteluun tulee erilaisuus ja erilaiset oppijat. Keväällä 2023 on vielä tarkoitus käsitellä joustavan mielen teemaa, johon kuuluvat mm. mielen kyky toipua vastoinkäymisistä, lempeys ja armollisuus. Mielen hyvinvoinnin vahvistamiseen liittyvän materiaalin kokoamisesta ja kouluille annettavasta ohjeistuksesta vastaavat opiskeluhuollon psykologit yhdessä opetustoimen kanssa.

Kaupunki tukee hyvinvointia työnantajana. Kotkan kaupunki pitää huolta työntekijöistään ja toteuttaa jatkuvasti koulutusta ja monipuolista työhyvinvointitoimintaa. Vuotuisten koulutus- ja työhyvinvointisuunnitelmien mukaisesti henkilöstölle tarjotaan sekä liikunnallisia, terveellisiä elämäntapoja tukevia, että mielen hyvinvointia vahvistavia toimintoja. Tarjolla on kursseja, koulutuksia, vertaisryhmiä sekä työyhteisö- ja yksilövalmennusta. Vuoden 2022 työhyvinvointitoiminnan painopisteinä ovat erityisesti uni ja palautuminen. Esihenkilöiden tehtävänä on tukea ja seurata työntekijöiden työssä jaksamista ja työhyvinvointia. Tähän tehtävään he saavat tukea henkilöstöasioiden yksikön asiantuntijoilta sekä työterveyshuollosta. Kotkan kaupungin työkyvyn aktiivisen tuen mallissa on kolme vaihetta: varhainen tuki; tehostettu tuki sekä työhön paluun tuki. Kotkan kaupunki edistää välittävää johtajuutta ja aktiivista kumppanuutta työyksikön, henkilöstöpalveluiden ja työterveyshuollon välillä. Henkilöstön tukena ovat myös kattavat työterveyshuollon palvelut. Henkilöstön työhyvinvoinnin avaintekijöihin kuuluu osaava, hyvinvoiva esihenkilöstö. Kotkan kaupunki panostaa esihenkilötyöhön muun muassa järjestämällä säännöllisesti esihenkilöinfoja ja -koulutuksia sekä uusien esihenkilöiden perehdytysvalmennusta. Esihenkilötyötä ja johtamista myös arvioidaan kyselyjen avulla. Työyhteiskohtaisiin haasteisiin Kotkan kaupungilla vastataan esihenkilöitä tukemalla, matalan kynnyksen työyhteisösoviteluilla sekä aktiivisen työsuojelutoiminnan avulla.

Mielessä tuulee-viikko. Kotkassa järjestetään vuosittain elokuussa mielenterveyttä tukevien järjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistyönä Mielessä tuulee viikko. Viikon aikana eri puolilla kaupunkia järjestetään erilaisia mielen hyvinvointia tukevia tapahtumia. Mielessä tuulee viikon tapahtumat ovat kaikille avoimia tilaisuuksia.

Rasismin vastainen viikko järjestetään vuosittain maaliskuussa. Viikolla kiinnitetään huomiota rotusyrjinnän poistamiseen sen kaikissa ilmenemismuodoissa. Ihmisten yhdenvertaisuus on myös perustuslakimme ydin. Rasisminvastainen viikko on Suomen Punaisen Ristin lanseeraama viikko, jonka toiminta on vakiintunutta ympäri maailman ja se on vakiintunut osa Kotkan toimintakulttuuria.

Seudullinen mielen hyvinvoinnin neuvottelukunta perustettiin vuonna 2020 avoimeksi toimijafoorumiksi kuntien, Kymsoten, kolmannen sektorin toimijoiden, mielenterveyskuntoutujien, kokemusasiantuntijoiden sekä mielenterveyskuntoutujien läheisten yhteiselle toiminnalle. Vetovastuu neuvottelukunnasta siirtyi Kaakkois-Suomen sosiaalipsykiatriselta yhdistykseltä (Kakspy:ltä) Kotkan kaupungille syksyllä 2021.

Erityisliikuntakortit. Kotkan kaupungin Hyvinvoinnin ja terveyden vastuualueen liikuntakoordinaattori myöntää hakemuksesta vammaisille ja pitkäaikaissairaille (esim. mielenterveyskuntoutujille) erityisliikuntakortteja, joka mahdollistaa henkilökohtaisen päivittäisen kuntoutumisen. Lisäksi on myös mahdollisuus maksuttomaan liikuntaneuvontaan.

Avustukset. Kaupunki myöntää erilaisia kohdeavustuksia hakemusta vastaan järjestöille ja muille toimintaryhmille. Tällaisia ovat muun muassa kansainvälisen toiminnan avustukset, yleishyödyllisen yhteisön toimitila-avustus, liikunta- ja urheiluseuratoiminnan avustukset, nuorisoyhdistysten avustukset, nuorisoyhdistysten leiritoiminnan avustukset, kotoutumisen tukemisen avustukset, veteraaniyhdistysten toiminta-avustukset, kulttuuriavustukset, yksityistieavustukset, ympäristönsuojelu- ja eläinsuojeluavustukset.

Hyvinvointilautakunta myöntää avustuksia sosiaali- ja terveysalalla toimiville järjestöille, vanhusten virkistystoimintaan, ehkäisevään päihdetyöhön sekä toiminta-avustuksia Kotkassa toimiville veteraaniyhdistyksille.

Avustuksia myönnettäessä painotetaan avustuksen käyttötarkoitusta niin, että avustuksen myöntäminen

1. edistää asukkaiden terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia
2. edistää asukkaiden turvallisuutta ja tasa-arvoa
3. edistää ennaltaehkäisyä
4. edistää asukkaiden omaa aktiivisuutta ja toimintamahdollisuuksia

Avustusta ei myönnetä kaupallisten palvelujen tuottamiseen eikä pääomamenojen kattamiseen. (kotka.fi)

Lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden vastuualueelta on voinut hakea kevästä 2021 alkaen myös syrjäytymisen ehkäisyyn osoitetuista jäämistövaroista maksettavia avustuksia. Syrjäytymisen ehkäisy on hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämistä kuntalaisen arjessa. Avustusta voi hakea kotkalainen yksityishenkilö tai kotkalainen yhdistys. Avustuksella voidaan esim. tukea harrastustoimintaa, osallistua koulutuskustannuksiin, tukea terapiakustannusten omavastuuosuutta, osallistua harrastuskustannuksiin yms.

Lisäksi hyvinvointilautakunta myönsi talousarvioon budjetoituja vuosiavustuksia sosiaali- ja terveysalalla toimiville järjestöille, vanhusten virkistystoimintaan, ehkäisevään päihdetyöhön sekä toiminta-avustuksia Kotkassa toimiville veteraaniyhdistyksille.

Kotkan kaupunki tukee järjestöjen toimintaa tila-avustuksilla sekä tarjoaa tiloja järjestöjen ja kuntalaisten käyttöön. Kotkan kaupunki tarjoaa mm. seuraavia tiloja edellä mainittuihin toimintoihin kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi: Kumppanuustalo Viikari, (Mariankatu 24), Monikulttuurinen toimintakeskus Mylly (Gutzeitintie 14), Kotkan kierrätys- ja avustuskeskus (Satamakatu 3), Kotkan pyöräpaja, (Satamakatu 1), T. Pekkasen koulu: Ateljee Kanvaasi, Harrastevaline lainaamo, Kierrätys, Keräys- ja avustuskeskus (Sahankatu 11, Hovinsaari), Korttelikoteja: Naapuri Kotkansaari, Muorikka Länsi-Kotka, Ratikka Karhula, Alvariska Sunila. Nuorisotiloja: Messi Kotkansaari, Welho Karhuvuori, Kulma Karhula, Mesta Otsola.

Kumppanuustalo Viikarin (Mariankatu 24) tilat on tarkoitettu alueen yhdistysten käyttöön. Kaupunki tekee tiiviisti yhteistyötä yhdistystoiminnan tukemiseksi Kumppanuustalo Viikarin kanssa, järjestäen yhdistyksille tilaisuuksia näkyä, kuulua ja kehittyä. Viikari järjestää yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa monenlaista hyvinvointia tukevaa koulutusta, tilaisuuksia ja tapahtumia kuntalaisille.

Kaupunki on mukana mielen hyvinvointia ja toimintakykyä edistävissä hankkeissa. Kaupunki mahdollistaa monialaisen ja aktiivisesti toimivan yhdistyskentän, jossa on tarjolla jokaiselle jotakin oman hyvinvointinsa tukemiseen. Kotkan Korttelikotiyhdistys ry, Kulttuurikeskus Mylly, Kakspy, Kumppanuustalo Viikari, Kohti työtä ry jne. joiden toimintaa Kotkan kaupunki tukee sekä taloudellisesti, että hyvällä yhteistyökumppanuudella.

Kotkan kaupunki on osatoteuttajana Kansalliseen mielenterveysstrategiaan (2020–2030) perustuvassa Sosiaali- ja terveysministeriön rahoittamassa ja Kakspy ry:n hallinnoimassa Yhes eteenpäin – itsemurhien ehkäisyhankkeessa, jossa on tavoitteena mm. löytää uusia ratkaisuja yksinäisyyden lievittämiseen, lisätä kuntalaisten ja ammattilaisten mielenterveysosaamista ja itsetuhoisuuden puheeksiottoa sekä kehittää verkostotyötä ja konsultaatiokäytäntöjä eri ammattiryhmien välillä. Hankkeen tuella järjestetään Mielenterveyden ensiapukoulutusta, joka tarjoaa tutkittua tietoa mielenterveydestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä, yleisimmistä mielenterveyden häiriöistä, niiden tunnistamisesta ja auttamisen keinoista. Käytännönläheisissä koulutuksissa harjoitellaan mielenterveystaitoja.

Kotkan Korttelikotiyhdistys ry:n järjestää kohtaamispaikkatoimintaa. Yhdistyksen ylläpitämät Korttelikodit Muorikka, Ratikka, Naapuri, Alvariska ja Kumppanuustalo Viikarin kohtaamispaikka Loisto ovat matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja, jotka ovat tarkoitettu kaikkien

alueen asukkaiden yhteisiksi olohuoneiksi. Kohtaamispaikat mahdollistavat tilat sekä toimintaa yhteisöllisyyden ja osallisuuden ylläpitämiseksi. Kohtaamispaikoissa järjestetään harrastetoimintaa, säännöllistä ryhmäliikuntaa, askartelua, erilaisia kerhoja jne. asiakkaiden toiveiden mukaan. Tilat ovat varattavissa esim. perhejuhlia varten kohtuullista kulukorvausta vastaan. Korttelikodeissa toimii myös vapaaehtoistyöntekijöitä, joilla on usein oma ”kummiasiakas”.

Kaupungin edustaja on mukana Kumppanuustalo Viikari ry:n johtokunnassa ja Kotkan Korttelikotiyhdistys ry:n hallinnoiman Viikari kiikaroi tulevaisuuteen –hankkeen (STEA) ohjausryhmässä.

Viikari kiikaroi tulevaisuuteen -hankkeen painopistealueet ovat seuraavat:

1. Kumppanuustalo Viikarin päivittäisen toiminnan pyörittäminen, kehittäminen ja tiedottaminen. Kävijämäärien kasvun jatkuminen.

Toimivat palvelut ja hyvä asiakaspalvelu.

2. Verkostoyhteistyön kehittäminen ja laajentaminen kansalaistoiminnan mahdollisuuksien kehittämiseksi.

3. Hyvinvoinnin edistäminen eri ikäryhmissä osallisuuden keinoin.

Tavoitteena tarjota asiakkaille ja yhdistyksille koulutuksia yksilö ja yhteisötasolla, mielenterveyttä edistävää toimintaa, vaikuttamismahdollisuuksia, harrastustoiminnan mahdollisuuksia ja verkostoja.

4. Kumppanuustalo Viikari ry:n strategia ja kehittämistyö. Viikarin käyttäjien yhteisjärjestön potentiaali on tulla paikallisesti ns. vapaa-ajan toimijoiden kattojärjestöksi, tarjoten tukea, apua, koulutuksia jne. paikallisille toimijoille.

5. Työtä tehdään digitaalisen yhdenvartaisuuden toteutumiseksi.

6. Pitkäaikaistyöttömille ja harjoittelijoille etsitään mielekkäitä ja kohdennettuja tehtäviä Kumppanuustalo Viikarissa. Heitä ohjataan ratkaisukeskeisesti kohti tavoitteita, päämääränä avoimet työmarkkinat.

Yhdyspintatyön kehittämishanke. Kotkan kaupungin hyvinvointikoordinaattori (kevät) ja ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattori (syksy) oli osallisena Kymsoten päihde- ja mielenterveystyön yhdyspintoja kehittävässä hankekokonaisuudessa, missä kehitettiin palvelupolkuja yhdessä Kymsoten, kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa vuoden 2021 aikana.

Turvallisuuden edistäminen on osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä

Elinympäristön turvallisuus on kiinteä osa asukkaiden hyvinvointia. Tässä kappaleessa kuvataan turvallisuuden ja arjen turvallisuuden kokonaisuutta ja niihin vaikuttavia taustatietoja Kotkan kaupungissa. THL:n mukaan turvallisuuden edistäminen on laajaa, moniulotteista ja monialaista poikkisektoraalisesti tehtävää työtä. Se on osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä paikallisesti ja alueellisesti. Tapaturmien ja väkivallan ehkäisy sekä laajemmin turvallisuuden edistäminen on kaikkien toimijoiden ja hallinnonalojen yhteinen asia niin kunnassa, kuin tulevilla hyvinvointialueilla. Hyvinvointialueen toimijoiden on edistettävä turvallisuutta yhdessä kuntien ja muiden maakunnassa toimivien tahojen kanssa. Tämä valmistelutyö on aloitettu vuoden 2021 aikana.

Turvallisuustyötä tekevät käytännössä lukuisat asiantuntija- ja viranomaistahot, kuten valtion ja kuntien viranomaiset, eri alojen ammattilaiset sekä järjestöt. Turvallisuutta voi edistää esimerkiksi

- ehkäisemällä syrjäytymistä, päihdehaittoja ja rikollisuutta
- sosiaalipolitiikalla, joka edistää tasa-arvoa ja ehkäisee köyhyyttä
- työllisyystoimilla
- turvallisella asuin- ja elinympäristöllä.
- edistämällä hyviä väestösuhteita

Monialaisesti tehtävässä työssä tulee varmistaa, että turvallisuus on saavutettavissa tasapuolisesti kansalaisten sosioekonomisesta taustasta riippumatta. Kun turvallisuus paranee, ihmisten fyysinen, henkinen ja sosiaalinen terveys, hyvinvointi sekä elämänlaatu vahvistuvat. (THL.)

Tähän kappaleeseen on koottu ne keskeiset valtakunnalliset tavoitteet ja toimenpideohjelmat, joilla turvallisuutta pyritään parantamaan ja jotka ovat voimassa jo vuoden 2021 aikana. Lisäksi alla kuvataan niitä indikaattoreita ja toimenpiteitä millä Kotkassa on pyritty vaikuttamaan arjen turvallisuuden parantamiseen.

Strategiat ja tavoitteet

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 – valtioneuvoston periaatepäätöksen sekä [toimeenpanosuunnitelman](#) mukaan: kaikkien hallinnonalojen täytyy toimia, jotta periaatepäätöksen tavoitteet saavutetaan. Toimien johdosta esimerkiksi hyvinvoinnin ja terveyden eriarvoisuus kapenee. Toiminnan painopiste siirtyy.

- Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen
- Työ-, opiskelu- ja toimintakyvyn tukemiseen
- Ongelmien ennaltaehkäisyyn (THL.)

Kansallinen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden toimenpideohjelma ohjaa omalta osaltaan myös kuntien toimintaa. Toimenpideohjelmassa turvallisuus ja eriarvoistumiskehitys liitetään yhteen. Toimenpideohjelmassa todetaan, että eriarvoisuus on lisääntynyt yhteiskunnassamme. Ohjelman mukaan eriarvoisuuden vähentäminen on EU-maissa korkean prioriteetin tavoite. Eriarvoisuus voi liittyä lähes kaikkiin inhimillisen elämän osa-alueisiin: hyvinvointiin, terveyteen, talouteen, syntyperään, sukupuoleen, ikään tai asumiseen. Eriarvoisuuden vastakohtina voidaan pitää tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta. Eriarvoisuus lisää turvattomuutta. Jotta suunta voidaan muuttaa paremmaksi, on kyettävä vahvistamaan ihmisten osallisuutta ja yhdenvertaisuutta. Tämä tarkoittaa sitä, että keskitymme parantamaan erityisesti heikoimmassa asemassa olevien ihmisten tilannetta. Mitä vahvemmin ihmiset kokevat olevansa osa yhteisöä, sen paremmin he voivat. Koettu osallisuus lisää myös koettua turvallisuudentunnetta. (Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden toimeenpanosuunnitelma.)

Turvallisuuden tunteessa on tutkimusten mukaan alueellisia eroja. Alueellisesti turvallisuus liitetään mielikuvana vahvemmin maaseutuun kuin kaupunkeihin. Suurissa kaupungeissa pelätään rikoksen uhriksi joutumista, kun taas maaseudulla ollaan huolissaan turvallisuuspalveluiden heikkenemisestä. Kotkalaista päivittäisen elämänsä turvalliseksi tai hyvin turvalliseksi kokee liki 70%, mikä on hieman alle koko maan lukuja. (Sotkanet.)

[Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn ohjelma sekä selvitys kustannuksista.](#)

Turvallisesti kaiken ikää – Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn ohjelman 2021–2030 vision mukaan kenenkään ei tarvitse kuolla tai loukkaantua tapaturman seurauksena. Ohjelma sisältää 89 monialaisessa yhteistyössä toteutettavaa kansallista toimenpidettä, jotka ehkäisevät tapaturmia ja onnettomuuksia. Ohjelma edistää yleistavoitetta Suomesta maailman turvallisimpana maana, jossa ihmiset kokevat

yhteiskunnan turvalliseksi, yhdenvertaiseksi ja oikeudenmukaiseksi. Ohjelman mukaan voidaan kehittää yksilöiden osaamista ja kriisinkes-
tokykyä sekä yhteistyössä voidaan ehkäistä monimuotoisen syrjäytymisen aiheuttamaa turvattomuutta. Tapaturmien suunnitelmallinen
ehkäisy vaatii kansallisen, maakuntien ja paikallisen tason suunnitelmien kehittämistä, voimavarojen kohdentamista, menetelmien kehit-
tämistä tutkimusten soveltamiseksi käytäntöön, monialaisia yhteistyöverkostoja ja hyvän tapaturmien seuranta- ja tilastointijärjestelmän.
(THL.)

Väkivallaton lapsuus. Toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020–2025 -toimenpidesuunnitelma

Väkivallasta aiheutuu yksilöille ja yhteiskunnalle terveydellisiä ja sosiaalisia haittoja sekä taloudellisia kustannuksia. Väkivalta aiheuttaa
suoria kustannuksia sekä tuotannon menetyksinä, että uhrin kokemien vammojen ja haittojen hoitona. Suuri osa kustannuksista tulee
kuntien maksettavaksi. Väkivallaton lapsuus -toimenpidesuunnitelma vuosille 2020–2025 antaa keinoja ehkäistä väkivaltaa ja auttaa uh-
reja. Poikkihallinnollinen suunnitelma sisältää kansalliset tavoitteet ja 93 tutkimusnäyttöön perustuvaa toimenpidettä 0–17-vuotiaisiin
kohdistuvan väkivallan ehkäisyyn. (THL.)

Kymenlaakson maakuntaohjelmassa pyritään kiinnittämään huomiota eriarvoisuutta luovien intersektionaalisten (sukupuoli, yhteiskun-
taluokka, ikä, alkuperä, toimintakyky, seksuaalinen suuntautuminen) erojen tunnistamista ja niiden vaikutuksien ehkäisemistä eriarvoi-
suuden vähentämiseksi. (Kymenlaakson maakuntaohjelma 2020-2025.)

Kymsoten ja Kymenlaakson kuntien yhteisessä hyvinvointisuunnitelmassa ja sen toimenpiteissä on turvallinen arki ja terveellinen
elinympäristö nostettu keskeiseksi painopistealueeksi myös vuoden 2022 välitavoitteissa. Teemat kuvattuna alla:

PAINOPISTE 3. Kymenlaakson asukkailla on mahdollisuus elää turvallista arkea terveellisessä ympäristössä	
TAVOITE 1: Tapaturmien ja lähisuhdeväkivallan ehkäisy TAVOITE 2: Syrjäytymisen ehkäisy TAVOITE 3: Ympäristöterveyden edistäminen	
Vuoden 2022 välitavoitteet/teemat: Missä on onnistuttava?	Jatkovalmistelu ja vastuutaho/yhdyspinta Sote-palveluiden, kuntien, järjestöjen vastuut. Yhdyspinnat, jotka vaativat yhteistyörakenteita.
1. Väkivallan puheeksioton ja ennaltaehkäisyn mallien päivittäminen sekä tietoisuuden lisääminen monialaisena yhteistyönä. 2. Kaatumisseulamallin jalkauttaminen eri toimijoiden palveluissa ja yhteistyönä. 3. Avoimien kohtaamispaikkojen toiminnallinen kehittäminen ja osallisuuden edistäminen. Mahdollistetaan asukkaiden kohtaaminen ja vertaistuki.	Yhteistyössä Kymsote, kunnat, järjestöt, poliisi, Kympe, ELY-keskus, AVI ja muut yhteistyökumppanit. Alueelliset työryhmät.
Huomioitavaa: - Maakunnallisen liikenneturvallisuusohjelman huomioiminen. - Huomioidaan digiosaamisen lisääminen.	

Lähde: Kymenlaakson hyvinvointisuunnitelma, painopisteet 2022

Kotkan kaupunki tekee vahvaa turvallisuusyhteistyötä

Kaupungin periaatteen mukaan turvallisuustyössä parhaat tulokset voidaan saavuttaa vain toimintarajat ylittävällä, yhteiseen keskusteluun, suunnitteluun ja käytännön harjoitustoimintaan pohjautuvalla yhteistoimintamallilla. Kotkan kaupunki on mukana lukuisissa turvallisuutta ja valmiutta ylläpitävissä paikallisissa, maakunnallisissa ja valtakunnallisissa viranomaisyhteistyöhön perustuvissa verkostoissa. Alla on luettelo niistä:

- Kotkan Turva-verkosto (jatkuva turvallisuus- ja valmiussuunnittelu)
- VSS-ryhmä, joka on Kotkan konserniyksiköiden säännöllisesti kokoontuva koordinaatioelin
- Työturvallisuuden yhteistoimintaryhmä
- Satamaturvallisuuden "Mussalo"-työryhmä
- Kotkan liikenneturvallisuusryhmä, sekä Kaakkois-Suomen liikenneturvallisuustyöryhmä

- Kuntaliiton KEHTO-johtoryhmä (suurten kuntien kriittinen infrastruktuuri, toiminnan kehittäminen, pandemiatilanne)
- Kuntaliiton Turvallinen ja kriisinkestävä kunta- verkosto
- Kymen Turva
- Kymsoten alueellinen koronakoordinaatioryhmä
- Kaakkois-Suomen Turvapuisto ja siihen liittyvät kyberturvallisuusprofessuurin yhteistyö- ja valmisteluprosessit
- Suomen Akatemian WISE- ja LONGRISK-tutkimuskonsortio

Muut arjen turvallisuuden verkostot. Lisäksi arjen turvallisuutta pyritään parantamaan toimimalla muissa monialaisissa verkostoissa ja hankkeissa esim. väkivalta- ja lähisuhdeväkivaltatyötä tekevien monialaisten toimijoiden verkostoissa, vapautuvien vankien ja heidän läheistensä verkostossa, ehkäisevän päihdetyön ja päihdehaittojen ehkäisyyn tähtäävissä verkostoissa, monialaisessa yhteistyössä Kaakkois-Suomen (ETT) ennaltaestävän poliisin kanssa eri verkostoissa sekä yhteistyöverkostoissa kolmannen sektorin toimijoiden ja niiden alla toimivien hankkeiden kanssa.

Ehkäisevä päihdetyö: päihteet, tupakka ja rahapelaaminen

Kuntien ehkäisevä päihdetyö on lakisääteistä toimintaa, jolla ehkäistään ja vähennetään alkoholin, tupakka - ja nikotiinituotteiden ja huumeiden käyttöä sekä ongelmallista rahapelaamista ja niistä aiheutuvia terveydellisiä, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia haittoja. (Kuntalaki 410/2015; Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 523/2015; Terveydenhuoltolaki 1326/2010)

Ehkäisevän päihdetyön järjestämistä koskevan lain 5 § mukaan kunnan tulee organisoida tarpeen mukainen ehkäisevän päihdetyön toiminta alueellaan ja nimetä vastaava kuntalain mukainen toimielin. Kotkan kaupungissa ehkäisevästä päihdetyöstä vastaava toimielin on hyvinvointilautakunta. Toimielimen tehtävänä on:

- 1) huolehtia kunnan päihdeolojen seurannasta ja niitä koskevasta tiedotuksesta.
- 2) huolehtia siitä, että päihdehaittoja ja niiden vähentämistä koskevaa tietoa tarjotaan yksityisille henkilöille ja koko väestölle.
- 3) lisätä ja tukea päihdehaittoja ehkäisevien toimien osaamista kaikissa kunnan tehtävissä.

4) esittää ja edistää ehkäisevän päihdetyön toimia kunnan hallinnossa, erityisesti (sosiaali- ja terveydenhuollossa) sivistys-, liikunta- ja nuorisotoimissa sekä elinkeinotoimissa.

5) huolehtia siitä, että 4 kohdassa tarkoitetut kunnan toimet sovitetaan yhteen poliisin, alkoholilain ja tupakkalain noudattamisen valvonnan, elinkeinoelämän ja erityisesti ehkäisevään päihdetyöhön osallistuvien yleishyödyllisten yhteisöjen ehkäisevään päihdetyöhön kuuluvien ja sitä tukevien toimien kanssa.

Kotkan kaupunki perusti uuden ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattorin toimen toukokuussa 2021. Toimi täytettiin 1.8.2021 alkaen. Koordinaattorin tehtäviin kuuluu ehkäisevän päihdetyön lain mukaiset tehtävät esim. ehkäisevän päihdetyön koordinointi sekä päihdehaittojen seuranta ja vähentäminen, mielen hyvinvoinnin lisääminen ja ehkäisevän mielenterveystyön koordinointi sekä ehkäisevän väkivaltatyön ja ehkäisevän kriminaalityön koordinointi kaupungin alueella.

Kansallinen päihde- ja riippuvuusstrategia pitää sisältää painopisteet ja suuntaviivat yhteiselle kehittämistyölle vuoteen 2030. Strategian taustalla on tunnistettu tarve ohjata kokonaisvaltaisemmin alkoholiin, tupakkaan, huumausaineisiin ja rahapelaamiseen liittyviä riskejä, haittoja ja ongelmia ja mahdollisuuksia niiden ehkäisemiseksi ja hoitamiseksi. Strategiassa rahapelaamisen yhteydessä käsitellään myös digipelaamista. Strategialla on 5 painopistettä:

1. Tuetaan päihteitä käyttävien ja riippuvuushaittoja kokevien ihmisten oikeuksia.
2. Vahvistetaan asiantuntijuutta, yhteistyörakenteita, tietoperustaa ja tiedonkulkua.
3. Tuetaan toimivia ja etsitään uusia ratkaisuja.
4. Varmistetaan ehkäisevän päihdetyön ja päihde- ja riippuvuuspalveluiden laatu ja saatavuus.
5. Varmistetaan päihde- ja riippuvuusasiantuntemus ja yhteistyö valtioneuvostotasolla.

Strategian painopisteet ohjaavat ja tukevat suunnittelua, kehittämistä, yhteistyötä ja poliittista päätöksentekoa. Painopisteitä konkretisoidaan ja toimeenpannaan hallituskausittain sovituin toimenpitein. Kansallinen päihde- ja riippuvuusstrategia on Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä toimeenpanovaiheessa ja kaupungin ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattori on osallistunut syksyn 2021 aikana sen toimeenpanoa koskeviin työpajoihin.

Päihteet. Kotka kuuluu yhdessä koko Kymenlaakson maakunnan kanssa alueisiin, missä käytetään muuta Suomea keskimääräistä enemmän päihteitä. Tästä syystä oikeus elää päihteetöntä elämää on nostettu myös keskeiseksi painopistealueeksi Kymsoten ja Kymenlaakson kuntien yhteisessä hyvinvointisuunnitelmassa ja sen toimenpiteissä.

PAINOPISTE 1. Kymenlaakson asukkailla on mahdollisuus elää päihteetöntä elämää ja saada tukea siihen	
TAVOITE 1: Alkoholin kulutuksen ja käyttöön liittyvien haittojen vähentäminen TAVOITE 2: Savuton Kymenlaakso 2030 TAVOITE 3: Muiden päihteiden käytön ja käyttöön liittyvien haittojen vähentäminen TAVOITE 4: Rahapelaamiseen liittyvien haittojen vähentäminen	
Vuoden 2022 välitavoitteet/teemat: Missä on onnistuttava?	Jatkovalmistelu ja vastuutaho/ yhdyspinta Sote-palveluiden, kuntien, järjestöjen vastuut. Yhdyspinnat, jotka vaativat yhteistyörakenteita.
1. Ehkäisevän päihdetyön alueellinen toimintamalli. Lisäksi paikalliset ept-toimintamallit. 2. Päihteidenkäytön ja rahapelaamisen puheeksiottomallien jalkauttaminen eri tahojen toiminnassa. 3. Nikotiinittomuusohjelmat ja -ryhmät eri toimijoiden palveluissa ja yhteistyönä. 4. Tiedonkulun ja yhteistyön vahvistaminen eri toimijoiden välillä yhteydenpidon ja yhteisten foorumien keinoin.	Kymsote, kunnat, järjestöt, AVI ja muut yhteistyökumppanit. Alueellinen ehkäisevän päihdetyön työryhmä sekä muut alueelliset työryhmät.
Huomioitavaa: - Kansallinen päihde- ja riippuvuusstrategia vuoteen 2030.	

Lähde: Kymenlaakson hyvinvointisuunnitelma, välitavoitteet 2022

Suomalaisten alkoholikäyttöä seurataan muun muassa alkoholijuomien kokonaiskulutuksen mukaan niin maakunnittain, kuin kunnittain. Alkoholijuomien kokonaiskulutus oli 9,2 litraa sataprosenttista alkoholia 15 vuotta täyttäneeltä asukasta kohti vuonna 2020. Kokonaiskulutus väheni vuoteen 2019 verrattuna 5,2 prosenttia 15 vuotta täyttäneeltä asukasta kohti laskettuna. Sataprosenttiseksi muunnetuista alkoholilitroista laskettuna kokonaiskulutus väheni 4,9 prosenttia. Kotkassa alkoholin kokonaiskulutus oli 9,7 litraa, kun koko Kymenlaakson

maakunnan vastaava luku oli 9,1 litraa. THL:n mukaan kokonaiskulutuksen määrään on vuodesta 2020 alkaen vaikuttanut covid 19 pandemian mukana tuomat matkustusrajoitukset, koska lasku kokonaiskulutuksessa on kohdentunut erityisesti tuontialkoholiin. Alkon myymälöistä myydyin ja kunnan alueella sijaitseviin elintarvikeliikkeisiin, kioskeihin, huoltoasemille ja anniskeluravintoloille toimitettujen alkoholijuomien määrän jokaista vastaavalla alueella asuvaa kohden on kasvanut. Alkoholijuomien tilastoidun myynnin määrää Kotkassa asukasta kohti 100 %:n alkoholina vuonna 2019 oli 8,0 litraa ja vuonna 2020 luku nousi 8,4 litraan. Vuodelta 2021 vastaavaa tilastoa ei ole vielä saatavilla. (THL, alkoholijuomien kulutus -tilasto; Sotkanet.)

Jätevesitutkimus. THL:n jätevesitutkimuksen väestöpohja käsittää noin 60 prosenttia koko Suomen väestöstä. Huumeiden käyttöä mitataan parillisina vuosina suurimpien kaupunkien puhdistamattomasta jätevedestä. Kotkassa mittauksia on tehty vuodesta 2014 alkaen. Kotkassa amfetamiinin osuus jätevesissä on huomattavasti lisääntynyt viime vuosina, ollen liki pääkaupunkiseudun lukemissa. Lisäksi metamfetamiinin ja kokaiinin esiintyvyys on edellisen mittausjakson jälkeen noussut (THL jätevesitutkimus 11/2020). Seuraavat tutkimukset tehdään vuoden 2022 aikana. Tutkimuksessa ei kuitenkaan voida erotella sitä osuutta esim. amfetamiinijohdannaisista lääkkeistä, jotka päätyvät jätevesiin laillisten reseptilääkkeiden myötä. Kotkassa poliisin tietoon tulleista rattijuopumistapauksista yli 70% on ajettu huu- maavan aineen vaikutuksen alaisena.

Amfetamiini ja opioidit. THL:n mukaan neljäsosa amfetamiinin ja opioidien ongelmakäyttäjistä on naisia ja sekakäyttö on yleistä huume- hoidon asiakkailla. Päihteet vaikuttavat lapsen kehitykseen jo sikiövaiheessa. Valtakunnallinen arvio, että 6% syntyvistä lapsista altistuu sikiöaikana päihteille. Ensi- ja turvakotien liitto arvioi, että Kymenlaakson luku on laskennallisesti vähintään 60 sikiötä vuodessa riskissä päihteistä johtuville vaurioille. Valtakunnallisesti 14% nuorista naisista jatkaa päihteiden käyttöä raskauden toteamisen jälkeen Suomessa. Kymenlaaksosta ja Kotkasta ei vastaavaa lukua ole saatavissa, mutta Ensi- ja turvakotien liiton arvion mukaan tilanne ei ole keskiarvoa parempi Kotkassa.

Päihteet ja asunnottomuus. THL:n valtakunnallinen tutkimus päihdeasiakkaista tehtiin viimeksi vuonna 2018. Sen mukaan vuonna 2018 päihdehuollon huumeasiakkaat olivat pääosin miehiä (71 %) ja nuoria aikuisia (keski-ikä 34 vuotta). Asiakkaiden koulutustaso oli matala ja työttömyys yleistä. Joka kymmenes päihdeasiakas oli asunnoton. Päihdeasiakkaiden ja asunnottomien kanssa työskentelevät tahot ovat tuoneet Kotkassa esille, että myös Kotkaan tarvitaan matalan kynnyksen yömaja, jota tällä hetkellä ei ole. Selviämis- ja vieroitushoito kotkalaisille toteutetaan Kouvolassa: selviämishoito tarjoaa päihtyneille lyhytaikaista suojaa ja toipumista. Sillä pyritään turvaamaan hen- kilön terveys tai turvallisuus tilanteissa, joissa hän ei päihtymystilan vuoksi kykene huolehtimaan itsestään. Kotkalaisten asiakkaiden määrä

selviämis- ja vieroitushoidossa on kääntynyt laskuun, kun palvelu siirtyi Kouvolaan. Asiakkaiden tarve ei ole vähentynyt, mutta matka Kouvolaan koetaan hankalaksi. Kotkan kaupunki on perustanut moniammatillisen työryhmän seuraamaan selviämishoitoa tarvitsevien asiakkaiden tilanteen kehittymistä. Tilanteesta raportoidaan hyvinvointilautakunnalle. Kotkan kaupungin pitkäaikaisena tavoitteena on saada selviämishoito ja lyhytaikainen katkaisuhuolto päivystyksen yhteyteen. Asiaa edistetään hyvinvointialueen valmistelun yhteydessä yhdessä Kymsoten kanssa. Kaakkois-Suomen Sininauha ry:n Kotikoodi- työllä autetaan Kotkan asunnottomia, puutteellisissa asumisolosuhteissa asuvia ja häätöuhan alla olevia ihmisiä löytämään sopivan kodin. Yhdistyksellä ei ole omia vuokra-asuntoja, vaan asiakasta autetaan sopivan asunnon etsimisessä, tukien hakemisessa ja pyritään varmistamaan, että asuminen uudessa kodissa onnistuisi. Palveluohjaajat tekevät jalkautuvaa työtä ja kotikäyntejä asiakkaan tarpeen mukaan. Hyvinvointilautakunta on edellyttänyt, että Kotkassa valmistellaan asunnottomuuden poistoon tähtäävä toimintaohjelma. Asuntopolitiikka kuuluu Kotkassa kaupunkisuunnittelun toimialueelle ja kaupunkisuunnittelu on päättänyt kutsua koolle monialaisen työryhmän kartoittamaan asunnottomuustilanteen parantamista.

Kannabis. THL:n mukaan neljäsosa suomalaista on kokeillut kannabista. Tieto on peräisin viimeksi vuonna 2018 tehdystä kansallisesta päihdekyselystä. Kouluterveyskyselyn 2021 mukaan kannabiksen käyttö on kuitenkin nuorilla ikäluokilla pääsääntöisesti vähentynyt viimeisen kahden vuoden aikana Kotkassa.

Kannabiksen käyttö viim. 30 pv:n aikana 2021

8. ja 9. lk 4,3% (2019 4,8%)

lukion 1. ja 2. v 3,2% (2019 2,5%)

ammattikoulu 1. ja 2. v 2,9% (2019 7,8%)

Kannabiksen käyttö vähentynyt 8. ja 9. luokkalaisilla ja ammattikoululaisilla. Lisääntynyt lukiolaisilla.

Lähde: THL kouluterveyskysely 2021

Päihdekysely. Kotkassa toteutettiin THL:n päihdekysely marras- joulukuussa 2021. Kyselyyn vastasi yhteensä 645 kuntalaista. Päihdekyselystä selvisi muun muassa, että yli puolet vastanneista (346) ajatteli, että kunnan asukkaat suhtautuvat liian vapautuneesti humalahuokiseen juomiseen ja valtaosa (572) vastaajista kertoi viimeisen 12 kuukauden aikana kohdanneensa liian vahvasti päihtyneen henkilön yleisellä paikalla. Häirintää tai ahdistelua päihtyneen taholta oli kohdannut yli ¼ vastaajista. Palveluiden löytäminen ei ollut vastaajien

kertoman mukaan helppoa. Kysyttäessä kuntalaisilta tietävätkö he, että mistä voi saada apua erilaisiin päihdeongelmiin, vastaukset hajaantuivat. 351 vastaajaa tiesi ja 279 ei tiennyt mistä voi saada apua omiin tai läheisen alkoholiongelmiin. Vastaavat luvut kysyttäessä tupakoinnin lopettamisesta jakoutuivat 235 kyllä ja 394 ei, huumeongelmien kohdalla kyllä 250 ja ei 383 sekä peliriippuvuuden kohdalla kyllä 167 ja ei 461. Huomioitavaa on myös se, että valtaosa vastaajista 471 ei kokenut kunnassa tehtävää ehkäisevää päihdetyötä itselleen tutuksi asiaksi. Raportti [päihdekyselyn tuloksista löytyy täältä](#).

Maakunnallinen yhteistyö. Kotkan kaupunki on vuoden 2021 aikana ollut mukana maakunnallisessa ehkäisevän päihdetyön kehittämis-työssä. Kymenlaakso on ollut Socomin kautta STM:n rahoittama hanke, jossa on luotu yhdessä maakunnallinen ehkäisevän päihdetyön toimintamalli ja puheeksioton mallit päihteisiin, tupakkaan ja rahapelaamiseen. Hankkeen toimenpiteet ovat perustuneet maakunnan hyvinvointisuunnitelman painopisteisiin. Hanke päättyi vuoden 2021 lopussa.

Tupakointi. Kotkan kaupunki on savuton työpaikka ja Kymenlaakson alueellisessa hyvinvointisuunnitelmassa on otettu tavoitteeksi, että Kymenlaakso olisi savuton maakunta vuoteen 2030 mennessä. THL:n mukaan tupakointi aiheuttaa haittaa sekä terveydelle, että taloudelle. Tupakoinnin arvioidaan aiheuttavan 1,5 miljardin euron kustannukset yhteiskunnalle. Yleisimpiä tupakoinnin aiheuttamia sairauksia ovat erilaiset syövät, sydänsairaudet, verenkiertohäiriöt ja -sairaudet, näön heikkeneminen, krooniset keuhkosairaudet, kuten astma sekä krooninen keuhkoputkentulehdus ja siihen liittyvä keuhkohtauma. Lisäksi tupakointi aiheuttaa impotenssia ja suurentaa mahahaavan riskiä. Kotkassa tupakointi on vähentynyt, mutta silti päivittäin tupakoivien osuus on koko maan lukujen yläpuolella.

		2018	2019	2020
Päivittäin tupakoivien osuus (%)	Koko maa	12	11,2	10,6
Päivittäin tupakoivien osuus (%)	Kotka	12,2		13,4
Päivittäin tupakoivien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	Koko maa	14,1	13,3	12,4
Päivittäin tupakoivien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	Kotka	13,6		17,4
Päivittäin tupakoivien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet	Koko maa	6,6	5,8	6,1
Päivittäin tupakoivien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet	Kotka	9,2		6,5
© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2022				

Lähde: Sotkanet

Rahapelaaminen. Taloustutkimuksella teetettiin vuonna 2019 rahapelaamista koskeva tutkimus, minkä mukaan rahapelejä pelataan kaikista maakunnista eniten Kymenlaaksossa. Taloustutkimuksen kyselytutkimuksessa, samoin kun THL:n kuntakohtaisessa päihdekyselyssä (2021) tuli ilmi, että rahapelaamisesta ei sosiaali- ja terveyspalveluissa juurikaan kysely, eikä kuntalaisilla ollut selkeää kuvaa siitä, mistä apua ongelmaiseen rahapelaamiseen voisi saada. Kymenlaakson alueella on toiminut A-klinikkasäätiön ja Kymsoten yhteinen Yhteisapelillä-hanke, jonka avulla on kehitetty ongelmaisten rahapelaajien tunnistamista, puheeksiottoa ja palvelujärjestelmää. Kotkassa toimii sekä rahapelaajien, että rahapelaajien läheisten vertaistukiryhmiä Kaakkois-Suomen Sininauha ry:n kohtaamispaikassa ja asiaa on pidetty vahvasti esillä myös lähisuhdeväkivaltatyötä tekevien toimijoiden keskuudessa. Hankekautta on jäljellä vielä vuosi 2022, jonka aikana hankkeessa kehitettyjä toimintamuotoja juurrutetaan osaksi normaalitoimintaa sekä Kymsoten miepä-palveluissa, että kolmannen sektorin toiminnassa. Kotkan kaupungilla on edustaja Yhteisapelillä-hankkeen ohjausryhmässä.

Ehkäisevä kriminaali- ja väkivaltatyö

Kotkan kaupungissa ehkäisevää päihde- ja mielenterveystyötä sekä ehkäisevää väkivalta- ja kriminaalityötä koordinoidaan yhtenä kokonaisuutena. Ehkäisevä työ on osa rikosentorjuntaa. Oikeusministeriön rikosentorjuntaneuvoston verkkosivuilla todetaan, että päihteen ongelmakäyttö ja muut riippuvuudet ovat usein yhteydessä mielenterveyden häiriöihin sekä rikosten tekemiseen ja niiden uhriksi joutumiseen. Vuosina 2010–2015 noin 70 % henkirikoksesta epäillyistä ja noin 70 % henkirikosten uhreista oli rikoshetkellä alkoholin vaikutuksen alaisena. Noin 70 %:ssa kaikista henkirikoksista kaikki tapauksen osapuolet olivat humalassa, noin 80 %:ssa ainakin yksi osapuoli oli humalassa. Miesten henkirikoksissa linkki alkoholinkäyttöön on vielä vahvempi kuin naisten kohdalla. Alkoholipäihtymys liittyy kiinteästi myös pahoinpitelyihin, suurin osa pahoinpitelyistä tehdään alkoholin vaikutuksen alaisena. Miespuoliset tekijät ovat rikoshetkellä useammin humalassa kuin naiset. Humalatilaa lisää myös riskiä joutua pahoinpitelyrikoksen uhriksi. Myös muiden päihteiden kuin alkoholin vaikutus näkyy selvästi suomalaisessa väkivaltarikollisuudessa. Muita päihteitä käytetään tai on käytetty yleensä samanaikaisesti alkoholin kanssa väkivaltarikosten tapahtuessa. (Rikosentorjunta.)

Mielenterveyden häiriöt ja rikollisuus korreloivat keskenään. Asia selviää mm. Panu Huuskon 2020 tekemästä poliisi AMK:n tutkimuksesta. Rikoksesta tuomitusta nuoruusikäisistä 70–90% kärsii jostakin mielenterveydenhäiriöstä, joka useimmiten on käytöshäiriö. Suomalaisten vankien nuorimmasta ryhmästä, eli 15–20-vuotiaista vangeista 37% kärsii jostakin mielenterveyden häiriöstä. Vanhemmilla vangeilla mie-

lenterveysongelmat ovat yleisempiä kuin nuorilla, mutta arvion perusteella psykiatrisen hoidon tarvetta on kuitenkin eniten nuorten van-
kien ryhmässä mielenterveyshäiriön vakavuuden ja hoitomotivaation ollessa hoidon tarpeen mittareina. Nuorten rikoskäyttäytymiseen
liittyviä psykiatrisia seikkoja ovat heikot kognitiiviset taidot, esim. verbaalinen kyvyttömyys, runsasoireisuus, sekä eräät tietyt häiriöt, kuten
käytöshäiriö, masennus, traumaperäinen stressihäiriö, ADHD ja päihdehäiriö. (Huusko 2020.)

Mielenterveyden tukemisella voidaan vaikuttaa paitsi rikoksen tekoon ennaltaehkäisevästi, myös vähentää rikoksen uhriksi joutumista.
Terveystieteen tiedotteessa viitataan tutkimukseen, jonka mukaan mielenterveysongelmiin sairastuvat ovat suurentuneessa vaarassa jou-
tua rikosten uhreiksi. Varsinkin naisilla mielenterveysongelmat suurentavat väkivallan vaaraa. Riskit olivat vielä suurempia analyysissa,
jossa keskityttiin väkivaltarikoksiin. Mielenterveysongelmia potevien miesten riski joutua väkivaltarikoksen uhriksi oli lähes kaksi kertaa
suurempi ja naisten lähes kolme kertaa suurempi kuin terveiden. Voimakkaimmat yhteydet olivat päihdeongelmaisilla sekä persoonalli-
suushäiriöisillä, mutta myös muut potilaat olivat suurentuneessa vaarassa verrattuna terveisiin (JAMA.)

Rikollisuus. Kaakkois-Suomen poliisi piti alueellisen sisäisen turvallisuuden tilannekatsauksen toiminta-alueensa päättäjille valtuustokau-
den alussa. Poliisin antaman tilannekuvan mukaan Kymenlaaksolle ja Etelä-Karjalalle tyypillisiä toimintaympäristössä havaittuja ilmiöitä
ovat rajat ylittävä ja järjestäytynyt huumausainerikollisuus, minkä riskiä lisää Venäjän rajanylityspaikat. Ilmiö näkyy mm siinä, että alueel-
lamme on useampia aktiivisia moottoripyöräjenjengejä, alueella esiintyy järjestäytynyttä huumausaineiden maahantuontia, alueella toimii
ulkomaisia järjestäytyneen rikollisuuden ryhmiä eli ns. Itärikollisuutta ja etnisiä rikollisryhmiä. Petosten määrä toiminta-alueella on ollut
kasvussa, ja rikosten tutkinta-ajat ovat pidentyneet selvästi. (Kaakkois-Suomen sisäisen turvallisuuden seminaarimateriaali 27.8.2021)

Poliisin tilastoista selviää, että Kotkassa rikoslakirikosten määrä on kokonaisuudessaan ollut laskusuuntainen vuoden 2021 aikana. Väki-
valtarikollisuus on kokonaisuutena aavistuksen verran ollut laskussa, mutta esimerkiksi kotihälytysten määrä, seksuaalirikosten määrä,
henkirikosten yritykset ja pahoinpitelyrikokset yksityisissä tiloissa ovat lähteneet kasvuun vuoden 2021 aikana. Myös omaisuusrikoksissa
on kokonaisuudessaan ollut laskua, mutta petosten määrä on lähtenyt kasvuun. Huumausainerikollisuus on kokonaisuudessaan vähenty-
nyt, mutta törkeä huumausainerikollisuus lisääntynyt. (Poliisin tulostietojärjestelmä PolStat, Tilasto Kotka)

Liikennerikoksia tilastoidaan Kotkan alueella vuosittain noin 1090 kpl. Rattijuopumusten (ml. törkeät) osuus rikoksista on noin 26 % (kes-
kiarvo 2016–2020). Liikennerikokset ovat olleet kasvussa. Positiivista arjen turvallisuudessa on henkilövahinkojen laskeva trendi. Tieliiken-
teen henkilövahinkojen määrä alueen asukaslukuun suhteutettuna on Kotkassa alhaisempi kuin esimerkiksi Kouvolassa, Mikkulissa, Porissa

ja Lahdessa. Kotkan kaupungin alueella tapahtuvista tieliikenteen onnettomuuksista aiheutuu yhteiskunnalle keskimäärin noin 17,7 milj.eur vuosittaiset kustannukset, joista kaupungin osuudeksi arvioidaan noin 2,7-3,5 milj.eur/v (keskiarvo 2016–2020). (Liikenneturvallisuuksilastot)

Vangit. Rikosoikeuden ja kriminologian professori Tapio Lappi-Seppälä on todennut, että vankien määrä ei korreloi rikollisuuden määrän kanssa. Rikosseuraamuslaitoksen (Rise) mukaan korona on vähentänyt vankien määrää koko maassa, vaikka rikollisuus ei ole merkittävästi vähentynyt. Vangit ovat usein hyvin marginaalinen ryhmä, mutta samalla yksi yhteiskunnan syrjäytyneimmistä ryhmistä monella mittarilla mitattuna. Vankiluvun seuranta tehdään kahdella tavalla. Toinen tärkeä luku on vankiloista vapautuvat vangit ja toinen on rikosseuraamusjärjestelmässä olevat vangit. Risen teettämän naisvankiselvityksen (2020) mukaan erityisesti naisvangit ovat miesvankeja heikommassa asemassa. He ovat muun muassa kokeneet monenlaista väkivaltaa elämänsä aikana huomattavasti useammin, kuin miesvangit. Rise on kehittänyt yhteistyössä Laurea AMK:n kanssa nais erityistä työmuotoa sekä rikosseuraamus-, että päihdetyön toimialalle. Kotkassa nais erityinen työ ja sen tarve on nostettu esille mm. lähisuhdeväkivaltatyötä tekevien toimijoiden verkostossa sekä monialaisessa päihdetyön verkostossa. (Risen naisvankiselvitys 2020.)

Vapautuvat vangit. Riseltä saadun tiedon mukaan Kotkaan on vapautunut vuonna 2021 yhteensä 31 vankia (17 vankeusvankia ja 13 tutkintavankia ja yksi sakkovanki). Vapautuneista oli naisia yksi vankeusvanki. Vankilaan on tullut 32 henkilö, joiden kotikunta on Kotka (13 vankeusvankia, yksi sakkovanki ja 18 tutkintavankia). Vankilaan tulleista yksi vankeusvanki oli nainen. Kotkassa on panostettu syksyn 2021 aikana vapautuvien vankien tilanteeseen mm. kokoamalla vapautuvien vankien kanssa toimivien tahojen verkosto, jossa ovat mukana sekä rikosseuraamuslaitoksen Kouvolan aluetoimiston, Itä-Suomen vankiloiden, Kymsoten aikuissosiaalityön, Seurakunnan diakoniatyön, sekä kriminaalihuollon tukisäätiön edustus. Verkostoa koordinoi kaupungin ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattori. Asunnon saanti on yksi haaste vapautuvien vankien kohdalla. Vankien omaisten tilanteeseen tulee jatkossa kiinnittää vahvempaa huomiota. Tavoitteena on parantaa tiedonkulkua vapautuvien vankien tilanteesta ja palvelutarpeista moniammatillisesti. Kriminaalihuollon tukisäätiö on saanut Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskuskukselta (STEA) alueellista hankerahaa, jolla palkataan alueellinen sosiaaliasiamies keväällä 2022 Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan alueelle. On sovittu, että kaupunki, kolmannen sektorin toimijat ja Kymsoten aikuissosiaalityö tulevat tekemään aktiivista yhteistyötä ja toimintamuotojen kehittämistä Kriminaalihuollon tukisäätiön sosiaaliamiehen kanssa.

Väkivallan vastainen työ Kotkassa. Kotkan varhaiskasvatuksessa ja opetustoimessa otettiin elokuussa 2021 käyttöön kiusaamisen, häirinnän, väkivallan, rikosten ja rikollisten tekojen ennaltaehkäisyyn ja puuttumisen toimintamalli. Opiskeluhuollon ohjausryhmä työsti moniammatillisesti Kotkaan kunnallisen toimintamallin, (ns. Kotkan toimintamalli), joka vahvistaa ennaltaehkäisyyn tarvittavia toimia ja yhtenäistää perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa käytettävät kiusaamiseen puuttumisen mallit. Ohjeet koottiin opetushallituksen ja Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen antamien ohjeiden ja käytännön työstä saatujen kokemusten pohjalta.

Kouluterveyskyselyssä 2021 nousi huolestuttavasti esille nuorten kohtaama seksuaalinen väkivalta Kotkassa. Syksyn 2021 aikana on LAPE-foorumissa pyritty luomaan yhteisiä toimenpiteitä tähän puuttumiseksi. Kaupunginhallitus, nuorisovaltuusto ja oppilas- ja opiskeluhuollon koordinaattori pohtivat myös yhdessä keinoja syksyn 2021 yhteistapaamisessa.

Kotkan kaupungin ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattori on mukana ennaltaestävän työn (ETT) poliisin [Ankkuri-toiminnan](#) kehittämisessä. Ankkuri-toiminta on Kotkassa vahvasti kytkeytynyt koulujen sekä Kymsoten Nuorten matalan kanssa tehtävään yhteistyöhön. Ankkuri-poliisit toimivat pääsääntöisesti alle 15-vuotiaiden rikoksen tekijöiden kanssa ja ovat mukana paikallisissa lasten ja nuorten kanssa toimivien verkostoissa sekä Kotkan kaupungin monialaisessa ehkäisevän päihdetyön työryhmässä.

Kotkan kaupunki on mukana Kymenlaakson alueella toimivassa Kakspy:n itsemurhien ehkäisyyn tähtäävässä ["Yhes eteenpäin"](#)-hankkeessa, jonka ohjausryhmässä toimii kaupungin osallisuuskoordinaattori.

Maahanmuuttajapalvelut ja kotoutuminen Kotkassa

Keskeiset lait ja strategiat

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahan muuttaneille. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että maahan muuttaneille tässä laissa tarkoitetut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin

kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan on huolehdittava oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotouttamisessa. Maahan muuttaneille tarkoitettuja toimenpiteitä ja palveluja voidaan järjestää myös kuntien välisenä yhteistyönä.

[Laki kotoutumisen edistämisestä](#) (1368/2010) tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä hyviä väestösuhteita. Kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään osana kunnallisia peruspalveluja ja työ- ja elinkeinohallinnon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä.

Kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja jota tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma otetaan huomioon kuntalain [\(365/1995\) 65 §:n](#) mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1368/2010.)

Kotkan kaupungin maahanmuuttajapalvelut

Kaupungin maahanmuuttopalveluihin kuuluvat kotoutumisen koordinointi, seudulliset palvelut, Kotkan tulkkikeskus, Kotkan hybridiyksikkö ja Kotkan vastaanottokeskus. Kotoutumisen koordinointi vastaa maahanmuuton hallinnosta kaupungissa ja hakee valtiolta laskennalliset kuntakorvaukset pakolaisista. Kotoutumisen koordinointi tarjoaa myös sosiaaliohjausta maahanmuuttajille maahanmuuttoprosessin eri vaiheessa. Asiakkaille annettiin tukea ja ohjausta sosiaalietuuksiin, haastaviin perhetilanteisiin ja oman elämänhallintaan liittyvissä tilanteissa ja heitä ohjattiin kunnan tai muiden viranomaisten palveluihin. (*Kymsote vastaa pakolaistaustaisten maahanmuuttajien alkuvaiheen sosiaali- ja terveyspalveluista kotoutumisajalla.*) Kotkan kaupungin ja Kotka-Kymin seurakunnan yhteisen maahanmuuttajatyön koordinaattorin työ painottui vapaaehtoistyöhön ja sen koordinointiin sekä yhteistyöhön kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Koronapandemian vuoksi osa toiminnasta oli katkonaista.

Vapaaehtoisten ja Kotka-Kymin seurakunnan yhteistyönä toimivat **Kielikahvilat**. Molemmat kahvilat tavoittavat mukavasti maahanmuuttajia, jotka haluavat keskustella suomen kielellä. **Rasisminvastainen viikko** järjestetään vuosittain maaliskuussa. **Maailma Kymissä -tapahtuma** järjestetään elokuussa Karhulan torilla. Tapahtumassa esitellään eritaustaisia laulajia ja tanssijoita, lisäksi järjestöt esittelevät torilla omaa toimintaansa. Kotoutumisen tukemisen avustuksia myönnetään eri järjestöille, yhteisöille, työryhmille ja urheiluseuroille lähes

100 000 euroa. Avustuksen avulla järjestetään mm. erilaisia tapahtumia, kesäleirejä, läksykummitoimintaa, urheilukerhoja, kielikahviloita, erilaisia taidetyöpajoja ja oman äidinkielen kerhoja. Lisäksi Toimintakeskus Mylly ja Korttelikodit ry järjestävät maahanmuuttajien työvalmennusta.

Kotkan tulkkikeskus. Kotkan tulkkikeskus tuottaa tulkkaus- ja käännöspalveluita Kotkan kaupungille, Kouvolan kaupungille, Haminan kaupungille, Pyhtään kunnalle, Miehikkälän kunnalle, Virolahden kunnalle sekä Kymsotelle. Tulkkaus- ja käännöspalveluita tarvitaan muun muassa erilaisissa, lainsäädännön edellyttämässä, asioimistilanteissa henkilön terveyteen, oleskeluun, sosiaaliturvaan ym. asioihin liittyen. Palvelun tarve vaihtelee vuosittain alueelle muuttaneiden maahanmuuttajien kansallisuuksien, järjestettävien palveluiden tarpeen ja mahdollisten kriisitilanteiden mukaan. Kysytyimmät kielet, jotka kattavat yli 90% kaikista tilauksista ovat arabia, venäjä, dari, somalia, tigrinia, sorani, lingala, ranska, turkki ja farsi/persia.

Etelä-Kymenlaakson kunnat edistävät kotoutumista perustuen Etelä-Kymenlaakson seudulliseen kotouttamisohjelmaan, joka on laadittu vuosille 2013-2018 ja päivitetty vuosille 2019-2022. Seudullisen kotouttamisohjelman päätavoite on maahanmuuttajien hyvä kotoutuminen ja osallisuus yhteiskunnan kaikilla sektoreilla. Ohjelmassa tuodaan esille toimenpiteitä, joiden avulla voidaan edistää kolmen alatavoitteen toteutumista: arkeen kotoutuminen, koulutuksen ja työllistymisen edistäminen sekä hyvät väestösuhteet. Seudullinen työryhmä seuraa ja arvioi ohjelman tavoitteiden toteutumista säännöllisesti ohjelmakauden aikana. (Etelä-Kymenlaakson seudullinen kotouttamisohjelma 2019-2022) Etelä-Kymenlaakson seudullisessa maahanmuuttajatyössä korostuu verkostomainen ja moniammatillinen työskentely kuntien, seurakunnan, oppilaitosten, Kymsoten ja kolmannen sektorin kanssa. Alkuvuonna työn painopiste oli maahanmuuttajien ohjaus ja neuvonta MOONAn palveluiden kehittämisessä palvelumuotoilun menetelmiä käyttäen. Syksyllä keskityttiin Etelä-Kymenlaakson kuntien ja toimijoiden tapaamisiin ja sitä kautta mm. seudullisen maahanmuuttajatyön ja MOONAn toiminnan vahvistamiseen alueella.

Kotkan hybridiyksikkö. Kotkan hybridiyksikkö oli 28-paikkainen ympärivuorokautinen asumisyksikkö, joka on tarkoitettu alaikäisille, ilman huoltajaa maahan tulleille turvapaikanhakija- ja oleskeluluvan saaneille lapsille ja nuorille. Perustehtävänä hybridiyksikössä on lapsen iän ja kehityksen mukainen hoito ja kasvatusta sekä kotouttaminen suomalaiseen yhteiskuntaan. Lisäksi Kotkan hybridiyksikkö tarjoaa jälkihuoltoa 18-24-vuotiaille aikaisemmin hybridiyksikössä asuneille nuorille sekä kuntaan muuttaville, joilla on oikeus jälkihuoltoon eli nuori on saapunut maahan alaikäisenä turvapaikanhakijana ilman omia vanhempiaan. Suurin osa Kotkan hybridiyksikön jälkihuollossa olevista nuorista on 20-21-vuotiaita.

Kotkan vastaanottokeskus. Kotkan vastaanottokeskuksen tehtävänä on majoittaa ja tarjota lakisääteiset palvelut Suomesta turvapaikkaa hakeneille henkilöille turvapaikka- ja oleskelulupahakemusten käsittelyprosessin ajaksi. Maahanmuuttoviraston koordinoiman ihmiskauppan uhrien auttamisjärjestelmän kanssa tehdään yhteistyötä. Asiakaspaiikkoja oli 150. Vastaanottokeskuksella oli käytössä yhteensä 43 vuokra-asuntoa asiakkaiden majoittamista varten. Asunnon on vuokrattu Kotkan Asunnoilta ja Kymenlaakson Sairaanhoidopiirin Kiinteistöyhtiöltä.

Liikunta

Liikuntalaki ja strategiset tavoitteet

Liikuntalaki (2015) antaa edellytykset kuntien liikuntatyölle. Yleisten edellytysten luominen liikunnalle paikallistasolla on kuntien tehtävä. Kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle:

- 1) järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen;
- 2) tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoimintaa; sekä
- 3) rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien toteuttamisen kunnassa tulee tapahtua eri toimialojen yhteistyönä sekä kehittämällä paikallista, kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä sekä huolehtimalla tarvittaessa muista paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivista toimintamodoista. Kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskeissa keskeisissä päätöksissä osana kuntalain säädettyä kunnan velvollisuutta ja huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Kunnan tulee arvioida asukkaitensa liikunta-aktiivisuutta osana terveydenhuoltolaissa tarkoitettua terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

Kymsoten ja Kymenlaakson kuntien yhteisessä hyvinvointisuunnitelmassa ja sen toimenpiteissä on liikunta nostettu keskeiseksi painopistealueeksi.

PAINOPISTE 2. Kymenlaakson asukkailla on mahdollisuus terveellisiin elintapoihin ja hyvään mielenterveyteen	
TAVOITE 1: Terveellisten ravinto- ja liikuntatottumusten edistäminen	
TAVOITE 2: Painonhallinta ja 2-tyypin diabeteksen vähentäminen	
TAVOITE 3: Muistisairauksien ilmaantuvuuden väheneminen	
TAVOITE 4: Mielen hyvinvoinnin edistäminen	
Vuoden 2022 välitavoitteet/teemat: Missä on onnistuttava?	Jatkovalmistelu ja vastuutaho/yhdyspinta Sote-palveluiden, kuntien, järjestöjen vastuut. Yhdyspinnat, jotka vaativat yhteistyörakenteita.
1. Alueellisen elintapaohjauksen mallin jalkauttaminen ja kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden. - Painopisteinä: ravitsemus, liikunta, uni, mielen hyvinvointi, muistisairauksien ehkäisy. - Elintapaohjauksen ryhmien toteuttaminen monialaisesti. 2. Lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin edistäminen. 3. Kulttuurihyvinvoinnin mallin jalkauttaminen ja huomioiminen mielen hyvinvoinnin edistämisessä (Ikääntyneen väestön kulttuurihyvinvointisuunnitelma).	Yhteistyössä kunnat, Kymsote, järjestöt, kulttuuritoimijat, AVI ja muut yhteistyökumppanit. Alueellisen elintapaohjauksen kehittämistyöryhmä sekä muut alueelliset työryhmät.
Huomioitavaa: - Luonnon hyvinvointivaikutusten hyödyntäminen koronasta toipumisessa. - Kymenlaakson terveystieteiden strategian toimenpiteiden huomioiminen.	

Lähde: Kymenlaakson hyvinvointisuunnitelma, välitavoitteet 2022.

Kymenlaakson terveystieteiden strategia. Kymenlaaksoon on laadittu moniammatillisten työryhmien tuotoksena maakunnallinen terveystieteiden strategia vuosille 2021-2025. Ohjausryhmään kuuluvat kaikkien Kymenlaakson kuntien edustajat, EKAMI:n edustaja, Kymenlaakson Liiton edustaja sekä Kymenlaakson Liikunta ry:n edustajat. Kymenlaakson terveystieteiden strategia esittää tavoitteet terveystieteiden kehittämiseksi Kymenlaaksossa ja se on laadittu elämäntieteen mukaisesti koko väestön osalta. Kärkiteemoina ovat: 1) Liikuntakasvatus 2) Liikuntatoiminta 3) Liikkumis- ja liikuntaolosuhteet 4) Terveystieteiden osana koulutusta 5) Terveystieteiden viestintä. Strategialla kannustetaan liikkumaan matalalla kynnyksellä arjen ympäristöissä. Kymenlaakson alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2020-2025 ja Kymenlaakson terveystieteiden strategia ovat toisiaan tukevia asiakirjoja. Päivitetty versio liikuntastrategiasta löytyy: [TERVEYSTIETEIDEN STRATEGIA | Kymenlaakson Liikunta ry \(kymli.fi\)](#).

Kymenlaaksoon maakuntaohjelmassa viitataan myös maakunnalliseen terveysliikuntastrategian 2021–2025, jonka kantavana teemana on luontoliikunta ja liikkuminen arjen ympäristöissä. Strategian painopisteitä ovat myös mm. elintapaohjaus, myönteinen ja innostava viestintä sekä digitaalisuus. Kymenlaakson alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2020–2025 ja Kymenlaakson terveysliikuntastrategia ovat toisiaan tukevia asiakirjoja. Myös maakuntaohjelman tavoitteena on, että kymenlaaksolaiset kokevat merkityksellisyyttä ja osallisuutta monimuotoisen liikkumisen kautta elämänsä eri vaiheissa. Visiona on saada kymenlaaksolainen liikkumaan vastuullisesti ja ekologisesti lähiluonnossa, maakunnan upeissa metsissä, poluilla, laduilla ja liikuntapaikoilla saaden hyvinvointia arkeen. Luonto alkaa monen kotiovelta. Terveysliikunnasta tulee viestiä innostavasti ja hyödyntää digitaalisia ratkaisuja. (Kymenlaakson maakuntaohjelma.)

Lisäksi **kansallisista terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen** tavoitteista nousee myös liikunnan edistämiseen liittyviä seuraintaindikaattoreita. Kotkan osalta Sotkanetin 2020 tilastoista selviää esimerkiksi, että Kotkan kaupungissa toimii liikuntaneuvonnan palveluketju 100%, kun koko maan keskiarvo on 58% ja liikunnan edistämisen TEA-pistemäärä on Kotkassa 78, kun koko maan keskiarvo on 72.

Kotkan kaupunki kuntalaisten liikuttajana

Kotkan kaupungin liikuntapalveluyksikkö vastaa kaupungin julkisista liikuntapalveluista luoden edellytyksiä kotkalaisten terveyttä, hyvinvointia ja viihtyvyyttä edistävälle harrastuksille sekä toimille. Liikuntayksikkö edistää toiminnallaan myös kaupungin muuta virkistys- ja vapaa-aikatoimintaa suunnittelemalla ja rakennuttamalla laadukkaita ihmisten liikkumiseen/liikunnan harrastamiseen tarkoitettuja tiloja ja alueita. Liikuntayksikkö luo edellytyksiä sekä omaehtoisen liikuntatoiminnan kehittymiselle, että järjestää terveyttä edistävää liikuntatoimintaa yhteistyössä alan järjestöjen ja yritysten kanssa.

Seurayhteistyötä toteutetaan niin markkinointiyhteistyön kuin myös palvelusopimusyhteistyön muodossa niin uimahalleissa kuin myös liikunta-alueilla. Palveluita tuotetaan erillisten yhteistyösopimusten mukaisesti, esimerkiksi kassapalveluita, markkinointia, liikunta-alueiden valvontaa ja ylläpitoa sekä ohjauspalveluita.

Toiminta ja tilojen käyttö Kaupungin hallinnoimissa tiloissa ja rakennetuissa ulkoliikuntapaikoissa kuntalaisten ja urheiluseurojen käyttöön luovutetun käyttöajan määrä on yli 65 000 tuntia vuosittain, joissa suurimmassa osassa toteutetaan paikallisten seurojen liikuntatoimintaa arviolta yli 200 valmentajan ja ohjaajan toimesta, jonka ohjauksen arvo arvioidaan yli 30 henkilötyövuodeksi. Vuosittain kaupungin liikuntatiloissa ja -alueilla järjestetään yli 4000 kilpailu- ja ottelutapahtumaa. Kaikista liikuntatilojen käyttöön liittyvistä vuoroista noin 70 %

kohdistuu paikallisille seuroille maksuttomana tilojen käyttönä lapsille ja nuorille (yli 40 000 tuntia). Tämän seurojen toimintaan kohdistetun välillisen tuen rahallinen arvo on noin 3,0 M€. Lisäksi seuroille jaetaan suoria toiminta-avustuksia noin 165 000 euron arvosta. Kuntalaisille tarkoitettuja vapaita käyttövuoroja ("höntsävuoroja") jaetaan vuosittain noin 1600 tuntia. Vuosittainen käyntimäärä kaupungin tarjoamissa liikuntatiloissa käsittää 700 000 - 750 000 liikuntakäyntiä vuodessa ja vastaavasti ulkoliikunta-alueilla 800 000 - 850 000 liikuntakäyntiä vuosittain.

Vuosittain ohjattuja liikuntaryhmiä järjestetään liikuntapalveluiden toimesta noin 640 tuntia, näistä ohjattua vesiliikuntaa on noin puolet. Muita liikuntaryhmiä järjestetään vuosittain noin 240 tunnin edestä. Lisäksi liikunnanohjaajat toteuttavat henkilökohtaisia kuntosaliohjauksia ja -ohjelmia kuntalaisille 6-12 tuntia viikossa.

Kotkan kaupungin liikuntatilat ja -alueet

Sisäliikuntahallit	3 kpl (Karhuvuoren urheilutalo, Mussalon liikuntahalli, Karhulan liikuntahalli)
Urheiluhalli	1 kpl (Kotkan urheiluhalli)
Sisäliikuntatilat	4 kpl (Jylpyn sali, Savotan toimintakeskus, Savotan liikuntasali, Karhulan kamppailukeskus)
Kuntosalit	7 kpl (Uimala Katariina, Karhulan uimahalli, Mussalon liikuntahalli x3, Karhuvuoren urheilutalo, Keskuskenttä)
Painonnostosalit	1 kpl (Karhuvuoren urheilutalo)
Seniorisalit	2 kpl (Uimala Katariina, Karhulan uimahalli)
Oheisharjoittelutilat	3 kpl (Kotkan urheiluhalli, Jäähalli, Karhulan liikuntahalli)
Koulujen salit	14 kpl
Jäähallit	2 kpl
Tekonurmikentät isot	4 kpl (Urheilukeskus/AT-areena/Junnukenttä, Keskuskenttä, Kilpinen, Karhuvuori, Mussalo)
Lähiliikuntapaikat	14 kpl
Hiekkakentät	6 kpl
Valaistut kuntoradat	9 kpl, n. 27 km
Hiihtoreitit	5 kpl
Nurmikentät	4 kpl (Keskuskenttä, Metsola, Puistola, Katajainen)
YU-kenttä	1 kpl (Keskuskenttä)
Uimahallit	2 kpl (Katariinan Uimala, Karhulan uimahalli)
Tuetut liikuntatilat	2 kpl (Telinevoimistelu, kiipeily)
Yhtiötetyt	Tennishalli, Keilahalli

Kotkan kaupungin Hyvinvoinnin ja terveyden vastuualueen (Hyte) liikunta. Hyte:n vastuualue järjestää monipuolista ja hyvinvointia edistävää yksilöllistä ja ryhmämuotoista ohjattua liikuntaa kaikenikäisille kuntalaisille. Liikuntatoiminta on maksutonta.

Liikuntaneuvonta ja liikunnanohjaus on tarkoitettu kaikille kuntalaisille, jotka liikkuvat terveyden ja hyvinvoinnin kannalta liian vähän. Liikuntaneuvoja tarjoaa tukea ja neuvontaa liikunnallisen terveellisen elämäntavan löytämisessä sekä tietoa kunnan alueella olevista liikuntamahdollisuuksista. **Sovellettu liikunta** on niiden henkilöiden liikuntaa, joilla on vamman, sairauden, toimintakyvyn heikentymisen tai sosiaalisen tilanteen vuoksi vaikea osallistua yleisesti tarjolla olevaan liikuntaan, ja heidän liikuntansa vaatii soveltamista ja erityisosaimista. Tavoitteena on tarjota esteettömiä, monipuolisia, yhdenvertaisia, laadukkaita ja innostavia liikuntapalveluja kaikenikäisille. Pitkäaikaissairailta ja vammaisilla on mahdollisuus hakea omatoimiseen liikunnan harrastamiseen erityisliikuntakorttia. Vastuualueen soveltavassa liikunnassa on ollut liikuntaneuvojan oppisopimuksessa henkilö helmikuusta 2021 alkaen, hän valmistuu 2022 heinäkuussa. Liikuntatiimin kokoonpano vuoden 2022 alusta on liikuntakoordinaattori, testauskoordinaattori, liikunnanohjaaja, kaksi liikuntaneuvojaa ja oppisopimusopiskelija.

Testausasema. Kotkan Testausasema on Suomen ainoa kunnallisessa omistuksessa oleva fyysisen kunnon testaamiseen ja kuntouttavaan harjoitteluun tarkoitettu yksikkö. Testausaseman tarkoituksena on muun muassa mitata sekä arvioida fyysistä suorituskkyä, auttaa rakentamaan tuloksellisia liikuntaohjelmia, motivoimaan liikuntaharrastukseen, arvioimaan henkilön työ- ja toimintakykyä sekä mahdollistaa kuntouttavaa ja ennaltaehkäisevää harjoittelua. Palvelut ovat tarkoitettu niin kilpa- kuin kuntourheilijoille, kuntoutujille, yrityksille osaksi työterveyspalveluja ja kenelle tahansa, joka on kiinnostunut oman kunnon ja terveyden mittaamisesta ja kehittämisestä. Säännöllisen kuntotestauksen avulla voidaan edistää esimerkiksi työhyvinvointia, painonhallintaa sekä terveyttä. Testausaseman siirtoa opetustoimen vastuualueelta hyvinvoinnin ja terveyden vastuualueelle valmisteltiin vuoden 2021 aikana.

Liikunnan edistämisen toimintamuotoja Kotkan kaupungissa

Urheiluakatemia. Etelä-Kymenlaakson urheiluakatemia on (EKA) seudullinen, opiskelun, urheilun ja työ- sekä siviiliuran yhdistävä toimintaorganisaatio. EKA on perustettu vuonna 2004 Kotkan Urheilijakoulutuksen toimintaperiaatteiden pohjalle. Kotkan Urheilijakoulutus aloitti toimintansa vuonna 1992. Urheiluakatemian keskeisimpänä toimenkuvana on kansalliselle tai kansainväliselle huipulle tähtäävien tai siellä jo olevien urheilijoiden päivittäisvalmennuksen tehostaminen ja opiskelujen tukeminen. Eteläinen Kymenlaakso tarjoaa nuorelle urheilijalle turvallisen ja haastavan ympäristön itsensä kehittämiselle niin opiskelussa kuin urheilussakin. EKA lisää ja vahvistaa entisestään Etelä-Kymenlaakson vetovoimaisuutta laadukkaana ja kansainvälisenä opiskelu-, harjoittelu- ja asuinmaakuntana.

Liikkuva varhaiskasvatus. Valtakunnallisen Liikkuva varhaiskasvatusohjelman digitaalinen työalusta (visuaaliset tietokannat, Virveli) tarjoaa varhaiskasvatukselle koottua tietoa oman kunnan liikuntakasvatuksen tilasta, sen vahvuuksista ja kehittämiskohteista. Lisäksi vertailutietoa saadaan koko maan ja aluehallintoviraston alueelta. Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelma on yksi valtakunnallisista liikunnan edistämishjelmista eli Liikkuvat-ohjelmista. Ohjelmien avulla edistetään liikunnallista elämäntapaa eri ikä- ja väestöryhmissä. Kotkan varhaiskasvatuksessa kaikki yksiköt ovat mukana Liikkuva varhaiskasvatusohjelmassa.

Move-mittaukset perusopetuksessa. Move on perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen mittaus- ja palautejärjestelmä, jonka keskeisenä tarkoituksena on kannustaa omatoimiseen fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen. Move-mittaustuloksia hyödynnetään esimerkiksi koulujen liikunnanopetuksessa, kouluterveydenhuollon järjestämissä terveystarkastuksissa sekä valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten hyvinvointitoimenpiteiden suunnittelussa, seurannassa ja arvioinnissa. Koko maassa lasten ja nuorten kestävyyskunto on heikentynyt, mutta muilla fyysisen toimintakyvyn osa-alueilla ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Istuva elämäntapa ja yksipuolinen liikunta näkyvät myös kehon liikkuvuuden haasteissa. Opetustoimi on vastannut Move-mittauksista ja ne on tehty syksyisin. Jatkossa mittaukset tullaan tekemään keväisin ja ne tehdään niin, että mittaukset toteutetaan Kotkan kaupungin opetustoimen henkilöstön ja Hyvinvoinnin ja terveyden vastuualueen liikuntahenkilöstön yhteistyönä. Kotkassa oppilaita on 400-500 per vuosiluokka.

Move-mittauksissa testataan

1. [20 metrin viivajuoksu](#) (kestävyys, liikkumistaidot)
2. [Vauhditon 5-loikka](#) (alaraajojen voima, nopeus, dynaamiset tasapainotaidot, liikkumistaidot)
3. [Ylävartalon kohotus](#) (keskivartalon voima)
4. [Etunojapunnerrus](#) (yläraajojen voima)
5. [Liikkuvuus](#) = kyykistys (lantion alueen ja alaraajojen liikkuvuus), alaselän ojennus täysi-istunnassa (alaselän ja lonkan alueen nivelien liikelaajuus), oikean ja vasemman olkapään liikkuvuus (yläraajojen ja hartian alueen liikkuvuus)
6. [Heitto-kiinnittöyhdistelmä](#) (käsittelytaidot, havainnointimotoriset taidot ja yläraajojen voima)

Kotkas liikuttaa yhes-hanke. Kotkan kaupungin [Kotkas liikuttaa yhes](#)-hankkeen toimintaa toteuttaa Monikulttuurinen toimintakeskus Mylly. Hankkeen kohderyhmänä ovat kaiken ikäiset maahanmuuttajat sekä kantaväestö. Hankkeen toiminnan kautta edistetään valtaväestön ja maahanmuuttajien aktiivista liikkumista ja hyvinvointia järjestämällä kaikille avoimia maksuttomia matalan kynnyksen liikunta-kerhoja, lajitutustumisia ja erilaisia liikuntatapahtumia yhteistyössä urheiluseurojen ja yhdistysten kanssa.

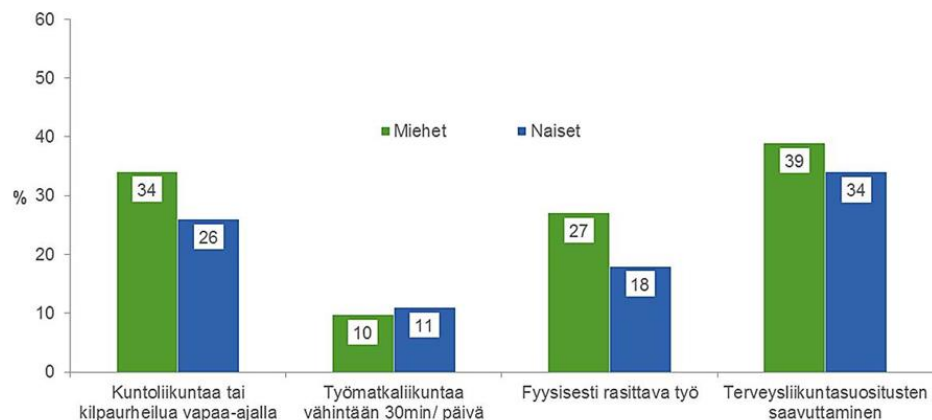
Kunnossa kassulle hanke. Kymenlaakson Liikunta ry:n koordinoima [KUNNOSSA KASSULLE II-hanke](#) tukee vuonna 2021 kutsuntakuulutettujen hyvinvointia ja selviytymistä varusmiespalveluksesta mm. tarjoamalla maksuttomia tilaisuuksia. Liikuntaneuvonta on maksutonta, henkilökohtaista ja prosessimaista neuvontaa. Se on tarkoitettu niille, joilla arkiliikunta jää liian vähiin, joille liikunnan aloittaminen tai sen säännölliseksi saaminen on vaikeaa tai joilla terveydentila rajoittaa liikkumista. Liikuntaneuvontaa tarjoaa kaikki Kymenlaakson kunnat.

Muistiyhdistysten yhteistyö. Kotkan seudun Muistiyhdistys järjestää aktiivista toimintaa jäsenistölle ja heidän läheisille sekä avointa toimintaa. Ryhmä- ja vertaistukitoimintaa, ohjausta ja neuvontaa sekä lisäksi yhteistyössä Hyvinvoinnin ja terveyden vastuualueen kanssa järjestetään liikuntaa ja hyvinvointitapahtumia. (Muistiliiton verkkosivut.)

Asiantuntija- ja tukikeskus MuistiLuotsi. Muistiluotsista saa ohjausta, neuvontaa, tietoa ja vertaistukea sekä mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa. Yhteyttä voi ottaa puhelimitse, sähköpostitse tai sopia henkilökohtaisen tapaamisen toimistolle tai omalle paikkakunnalle. MuistiLuotsi järjestää erilaisia ryhmiä muistisairaille ja läheisille sekä kaikille avoimia tapahtumia. (Muistiliiton verkkosivut.)

Liikunnan harrastaminen tilastojen valossa

[FinTerveys 2017](#) -tutkimuksen mukaan noin kolmannes eli 39 % suomalaisista yli 18-vuotiaista miehistä ja 34 % naisista liikkui terveysliikuntasuosituksen mukaisesti, eli harrasti sekä kestävyysliikuntaa että lihaskuntoa ylläpitävää liikuntaa suositusten mukaisen määrän. Kestävyysliikuntaa koskevaan osaan suosituksista ylsi noin puolet sekä miehistä että naisista. Nuoret aikuiset liikkuvat suositusten mukaan ikääntyviä todennäköisemmin. Alle 40-vuotiaista noin puolet ja yli 80-vuotiaista vain noin kymmenesosa täytti liikuntasuosituksen mukaisen liikuntamäärän. Fyysisesti kuormittavaa, paljon kävelyä, nostelua tai muita raskaita askareita sisältävää työtä teki vain 27 % miehistä ja 16 % naisista. Eniten fyysisesti kuormittavaa työtä tekivät 30–59-vuotiaat miehet. Työ- tai opiskelumatkoilla vähintään 30 minuuttia päivässä liikkuvien suomalaisten osuus oli noin 10 %. Naiset olivat miehiä hieman ahkerampia työmatkaliikkujia.

Lähde: FinTerveys-kysely

Viimeksi laaja vapaa-ajan liikuntaa harrastavien otanta on tehty THL:n toimesta vuonna 2018. Kotkassa vapaa-ajalla liikuntaa harrastetaan muuta maata vähemmän, lukuun ottamatta korkeasti koulutettuja, joiden osalta Kotkassa ollaan maan keskiarvolla.

		2018
Vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomien osuus (%)	Koko maa	21,4
Vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomien osuus (%)	Kotka	22,2
Vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomien osuus (%), keskitason koulutus	Koko maa	20,8
Vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomien osuus (%), keskitason koulutus	Kotka	25,1
Vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomien osuus (%), korkea koulutus	Koko maa	16,5
Vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomien osuus (%), korkea koulutus	Kotka	16,3
Vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomien osuus (%), matala koulutus	Koko maa	25,1
Vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomien osuus (%), matala koulutus	Kotka	22,5
© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2022		

Lähde: Sotkanet

Liikkuminen ja liikenne

Kuntaliiton mukaan toimivilla liikenneyhteyksillä ja liikkumispalveluilla on keskeinen merkitys jokaiselle kunnalle ja alueelle. Työnjako liikenneväylien rakentamisessa ja kunnossapidossa on määritelty lainsäädännössä. Valtio vastaa kustannuksellaan maanteistä ja radoista, kunnat kaduista ja yksityiset tienpitäjät yksityisteistä. (kuntaliitto.)

Motiva – valtion kestävä kehityksen yhtiön mukaan liikenne aiheuttaa noin viidenneksen Suomen kasvihuonekaasupäästöistä. Liikenteen pakokaasupäästöt heikentävät lisäksi paikallisesti ilmanlaatua. Tämä korostuu etenkin runsasliikenteisillä kaupunkialueilla. Liikennejärjestelmän kehittämisessä julkisella sektorilla on ratkaiseva rooli.

Kunnat voivat merkittävästi vaikuttaa liikenteen päästöjen vähenemiseen, sillä kaavoituksella ja yhdyskuntasuunnittelulla sekä kuljetuspalvelujen hankinnalla vaikutetaan liikenteen määrään sekä päästöihin. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edellytysten kehittäminen on tärkeää. (Motiva.)

Kuntaliiton mukaan lähes kaikki kunnat ovat osallistuneet joukkoliikenteen järjestämiseen tai tukemiseen jollakin tavalla, vaikka avoin joukkoliikenne ei ole kuntien lakisääteinen tehtävä. Isot kaupunkiseudut panostavat joukkoliikenteeseen merkittävästi. Kuntien lakisääteisiä tehtäviä henkilökuljetuksissa ovat perusopetuslain mukaiset koululaiskuljetukset, vammaisten liikkumiseen liittyvät tehtävät (vammaispalvelulaki) sekä sosiaalihuoltolain ja kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain kuljetussäädösten tehtävät. (kuntaliitto.)

Strategiat ja painopisteet

Kansallinen liikenneturvallisuusstrategia. Liikenne- ja viestintäministeriössä valmisteltu liikenneturvallisuusstrategia on lähetetty lausuntokierrokselle kesäkuussa 2021. Strategia on valmisteltu laajassa poikkihallinnollisessa yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Se sisältää kaikkia liikennemuotoja koskevat tehokkaat keinot liikenteen turvallisuuden parantamiseksi ja liikenneonnettomuuksien ehkäisemiseksi. Liikenneturvallisuusstrategian tavoitteita ohjaa alun perin tieliikenteelle asetettu nollavisio, joka ulotetaan nyt koskemaan kaikkia liikennemuotoja: tie- ja raideliikennettä, ilmailua sekä veneilyä. Liikenneturvallisuusstrategian visiona on, että kaikki liikennemuodot ovat vuoteen 2050 mennessä niin turvallisia, ettei kukaan kuole tai loukkaannu vakavasti liikenteessä.

Luonnoksen strategiset linjaukset ovat:

- 1) Liikenneturvallisuus on koko yhteiskunnan yhteinen asia
- 2) Päätöksenteon on perustuttava tietoon
- 3) Eri toimijoiden liikenneosaamista on lisättävä
- 4) Asenteiden on muututtava liikenteessä
- 5) Liikennejärjestelmän ja sen kaikkien osien on oltava turvallisia
- 6) Teknologinen kehitys tuo turvallisuutta ja
- 7) Lainsäädännön on edistettävä turvallista liikkumista. (lvm.fi)

Kymenlaakson maakuntaohjelmassa todetaan, että Kymenlaakson tavoitteena on olla hiilineutraali maakunta vuonna 2035. Hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi edistetään uusiutuvan ja päästöttömän energian tuotantoa ja käyttöä. Maakuntaohjelman toimenpiteillä pyritään eroon fossiilisista polttoaineista ja korvataan ne kestävästi tuotetuilla, uusiutuvilla kotimaisilla energialähteillä. Tietoliikenneyhteysien saatavuuden, kattavuuden ja parantamisen lisääminen tukee digitalisaatiota, joka on hyvin usein kytköksissä päästöjen ja luonnonvarojen käytön vähentämiseen. Lisäksi maakuntaohjelmaan on kirjattu, että Kymenlaakson liikennejärjestelmässä tavoitellaan sujuvuuden ja turvallisuuden lisäämisen lisäksi ilmastopäästöjen ja muiden ympäristöhaittojen vähentämistä. Maakunnassa tehtävät toimenpiteet kohdistuvat elinkeinoelämän kilpailukyvyyn kehittämiseksi kuljetusketjujen ja niihin liittyvien maa- ja vesiliikenteen reittien sujuvuuden kustannustehokkuuden ja turvallisuuden parantamiseen. Arjen liikkumisessa on tärkeää parantaa työpaikkojen, palvelukeskittymien ja matkailukohteiden saavutettavuutta. Erityisesti panostetaan kestäviin ja vähäpäästöisiin kulkutapoihin. (Kymenlaakson maakuntaohjelma 2020-2025)

Kaupungin ilmasto-ohjelma. [Kotkan kaupungin ilmasto-ohjelmassa 2021-2030](#) on tavoitteena mm:

- Ottaa Kotkan paikallisliikenteessä käyttöön vähähiilisiä käyttövoimia,
- Edistää nollapäästöisten yhteiskäyttöisten liikennevälineiden järjestelmiä Kotkassa.
- Toteuttaa estävän liikkumisen Kotka -ohjelman (2019-) jalankulun ja pyöräilyn infraa koskevat toimenpiteet.
- Kehittää Kotkan toimitilojen vähähiilisen ja kestävä liikkumisen olosuhteita.
- Edistää puhtaita käyttövoimia kaupungin ajoneuvokannassa.
- Edistää Kotkan kaupungin sekä kaupunkikonsernin oman henkilöstön kestävä ja vähähiilistä liikennettä.
- Tukea Kotkan alueen työnantajia kestävien liikkumisratkaisujen edistämisessä.

Liikenneturvallisuus

Kotkan alueella tapahtuvista henkilövahinko-onnettomuuksista peräti 76 % on tapahtunut taajama-alueella. Taajama-alueiden onnettomuuksista 60 % tapahtuu jalankulkijoille, pyöräilijöille ja mopoilijoille. Taajamien ulkopuolella yleisin onnettomuusluokka on yksittäisonnettomuudet (suistumiset, ulosajot) (42 %). Liikennerikoksia tilastoidaan Kotkan alueella vuosittain noin 1090 kpl. Rattijuopumusten (ml. törkeät) osuus rikoksista on noin 26 % (keskiarvo 2016-2020). Liikennerikokset ovat olleet kasvussa. Seurannan osalta 1.6.2020 voimaan astunut liikennevirhemaksu hankaloittaa liikennerikosten seurantaan jatkossa. Ikäluokka 15-24-vuotiaat ovat ylliedustettuina myös poliisin liikennerikostilastoissa (osuus noin 33 %). Nuorten liikennerikoksista 53 % on liikenneturvallisuuden vaarantamisia, 25 % kulkuneuvon kuljettamista oikeudetta ja 17 % rattijuopumuksia (ml. törkeät). Kuolemaan johtaneista tieliikenteen onnettomuuksista peräti 50 % on ollut ns. päihdeonnettomuuksia eli jokin onnettomuuden osallisista on ollut alkoholin tai huumeiden vaikutuksen alaisena. Kotkan kaupungin alueella tapahtuvista tieliikenteen onnettomuuksista aiheutuu yhteiskunnalle keskimäärin noin 17,7 milj. euron vuosittaiset kustannukset, joista kaupungin osuudeksi arvioidaan noin 2,7-3,5 milj. euroa/v (keskiarvo 2016-2020).

Kaakkois-Suomen liikenneturvallisuusryhmä on lakisääteinen liikenneturvallisuustyöhön keskittyvä työryhmä Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen alueella. Sen muodostavat edustajat Kaakkois-Suomen ELY-keskukselta, Kaakkois-Suomen Liikenneturvasta, Etelä-Karjalan, sekä Kymenlaakson liitosta, Kaakkois-Suomen Kuljetusyrittäjät ry:stä (SKAL), Kaakkois-Suomen poliisilaitokselta, Kymenlaakson pelastuslaitokselta, Kouvolan, Kotkan ja Imatran kaupungilta sekä Luumäen kunnasta ja Ramboll Finland Oy:stä. Kotkan kaupunkia edustaa ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattori ja varalla on vs. hyvinvointikoordinaattori. Vuoden 2021 aikana on aloitettu ELY-keskuksen vetämänä laaja, Kaakkois-Suomen kattava liikenneturvallisuusstrategiatyö, jossa tullaan kiinnittämään alueellisten tunnuslukujen valossa erityistä huomiota ainakin vakavien liikenneonnettomuuksien ennaltaehkäisyyn, ikäihmisten pyöräilyn turvallisuuteen, mopoilun ja kevytmoottoripyöräilyn turvallisuuteen ja päihtyneenä ajamisen ennaltaehkäisyyn.

Kotkan liikenneturvallisuustyöryhmä kehittää liikenneturvallisuutta Kotkan kaupungin alueella. Työryhmässä ovat mukana Kotkan kaupungin viestintä, päivähoido, opetustoimi, nuorisotoimi, sekä hyvinvoinnin ja terveyden vastuualue. Lisäksi kaupunkisuunnittelu, tekniset palvelut, henkilöstöpalvelut ja ympäristökeskus. Mukana on myös kaupungin vaikuttamistoimielimistä sekä ikäihmisten neuvoston, että vammaisneuvoston edustus. Sidosryhminä mukana on edustus Kymenlaakson, autokouluilta, Kaakkois-Suomen poliisista, Kymen Turvasta (pelastuslaitos), Kaakkois-Suomen ELY-keskukselta sekä Kaakkois-Suomen Liikenneturvasta. Liikenneturvallisuustyöryhmän puheenjohtajana toimii Kotkan kaupungin tekninen johtaja.

Kotkan kaupunki panostaa liikenneturvallisuuteen ja liikkumiseen

Esteetön Kotka-tunnustus vuosittain, Esteetön Kotka -työryhmä. Vammaisneuvoston jaostona toimivaan esteettömyystyöryhmään kuuluu viisi kaupunginhallituksen nimeämää jäsentä, joista yksi jäsen on nimetty ikäihmisten neuvostosta. Työryhmä valmistelee esityksiä esteettömyyttä edistävästä toimenpiteistä. Korjauskohteet saatetaan vammaisneuvoston kautta kaupunginhallituksen tietoon. Työryhmä seuraa tiiviisti esteettömyyden toteutumista kaupungin omissa kohteissa ja pitää yhteyksiä myös muihin toimijoihin. Työryhmä suorittaa tarvittaessa myös maastokäyntejä. Kuntalaiset voivat olla esteettömyystyöryhmään yhteydessä ja tuoda esille omia huomioitaan esteettömyyden toteutumiseen liittyen. Työryhmä järjestää vuosittain Esteetön Kotka -päivän.

Kotkan kaupungin kestävän liikkumisen Kotka-ohjelma. [Kestävän liikkumisen Kotka](#)

Tavoitteena on kaupunkiympäristö, joka helpottaa kaupunkilaisten hyvinvointia lisääviä valintoja, edistää kestävästä kehitystä ja lisää veto-voimaa. Yhtenä toimenpiteenä tavoitteen saavuttamiseksi on laadittu kestävän liikkumisen ohjelma kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edistämiseksi. Tällä ohjelmalla tavoitellaan kestäviä ratkaisuja pääasiassa ihmisten liikkumiseen. Kestävällä liikkumisella tarkoitetaan ympäristön ja yhteiskunnan kannalta suotuisia kulkutapoja, jotka ovat myös taloudellisia, sujuvia ja turvallisia sekä liikkujan terveyttä kohen-
tavia.

Kotkan kaupungin henkilöstön kestävän liikkumisen ohjelma ja suunnitelma

Kotkan kaupungin Kestävän liikkumisen Kotka –ohjelmassa jalankulun, pyöräliikenteen ja joukkoliikenteen edistämistavoitteiden lisäksi esitetään kaupungin kestävän liikkumisen visio vuoteen 2030. Samalla sillä edistetään tavoitetta olla hiilineutraali kaupunki samaan tavoitevuoteen mennessä. [Kotkan kaupungin henkilöstön kestävän liikkumisen suunnitelman](#) taustalla ovat mm. Kestävän liikkumisen Kotka –ohjelma ja Kotkan kaupungin ilmasto-ohjelma 2021 – 2030. Kotkan kaupunki haluaa työantajana huomioida ja toimia näiden ohjelmien mukaisesti edistäen kestäviä ja ilmastomyönteisiä valintoja. Työntekijöitä kannustetaan suosimaan työmatkaliikenteessä kodin ja työpaikan välillä sekä työasiamatkustamisessa sujuvia, terveellisiä, turvallisia, ympäristöystävällisiä ja taloudellisesti järkeviä liikkumisvalintoja. Työaikana matkustamisessa suositetaan työaikatehokkuus huomioiden kävelyä, pyöräilyä, joukkoliikennettä, kimpapakyytejä sekä yhteiskäyttöautoja.

Suojatietempaukset. Kotkassa toteutetaan vuosittain suojatiepäivystys lukuvuoden alkaessa yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden (esim. SPR, Autoliiton Kotkan osasto, vanhempainyhdistykset jne.) ja kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yksikön yhteistyönä. Tempauksissa on mukana Kotkan liikenneturvallisuustyöryhmän toimijoita mahdollisuuksien mukaan. Suojatiepäivystyksiä toteutetaan mahdollisimman monella peruskoululla. Vuonna 2021 suojatietempaus järjestettiin poikkeuksellisesti kaksi kertaa, eli toinen kerta oli valtakunnallisena heijastinpäivänä.

Joukkoliikenne. Kotkan seudun joukkoliikenne -alue kattaa Kotka - Hamina - Pyhtää alueen sisäisen joukkoliikenteen. Alueen joukkoliikenteessä otettiin vuoden 2022 alusta käyttöön uusi Jonne & Minne -brändi. Joukkoliikenteen matkustajamäärät alueella ovat olleet koronavuosien aikana reilut 1 miljoonaa matkaa vuodessa. Matkustajamäärät ovat nousussa verrattuna kevään 2020 aallonpohjaan.

Pyöräilyreitistö. Kotkansaaren ja Karhulan keskustan liikenteen yleissuunnitelmissa huomioitiin pyöräilyolosuhteiden parantaminen. Ensimmäiset uudistukset tapahtuvat vuonna 2022 Kotkansaarella. Vuonna 2021 päivitettiin Kotkan pyöräilykartta.

Kaupunkipyörät. Kotkassa on ollut kaupunkipyöräjärjestelmä vuodesta 2018. Järjestelmää laajennettiin vuonna 2021 noin kolminkertaiseksi, pyörämäärän kasvaessa 35 pyörästä 90 pyörän järjestelmään. Järjestelmän kattamaa aluetta laajennettiin Kotkansaaren tuntumasta osittain myös Länsi-Kotkaan ja Karhulan suunnalle. Kaupunkipyörien käyttö oli vilkasta etenkin kesä-heinäkuussa.

Saaristoliikenne. Kotkan saaristossa liikutaan ympärivuotisesti yhteysaluksilla. Kaupallisten tilauskuljetusten yritystoiminta romahti, kun valtion ylläpitämä, käyttäjille maksuton yhteysalusliikennöinti aloitettiin vuonna 2014. Valtio vastaa saariston yhteysalusliikenteestä saariston kehityksen edistämiseksi annetun lain nojalla. Yhteysalukset liikennöivät Kotkan saaristossa Kuutsaloon, Kirkonmaahan, Rankkiin ja Haapasaareen. Pyhtään osalta liikennöidään Kaunissaareen. Vuorojen määrät vaihtelevat saaresta riippuen ja palvelutasoon vaikuttaa mm. vakituisten asukkaiden määrä ja muu tarve liikennöinnille. Suomen Saaristovarustamo Oy hoitaa yhteysalusliikennettä palvelusopimuksella Kotka-Pyhtään reitillä m/s Otavalla 1.1.2014–31.12.2023. Kymen Saaristoliikenne Oy hoitaa osan reitin vuoroista alihankintasopimuksella m/s Tekla I:llä. Yhteysalustoiminta on ELY-keskuksen alaista toimintaa, mutta esimerkiksi kesä- ja talviaikataulut neuvotellaan yhteistyössä ELY:n, liikennöinnistä vastaavan varustamon ja Kotkan saaristotoimikunnan kesken.

Osallisuus ja vaikuttaminen

Kuntalaisten oikeudesta osallistua säädetään kuntalaissa (2015). Sen mukaan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua kunnan toimintaan. Kuntalain mukaan kunnalla tulee olla joko omat, tai useamman kunnan kanssa yhteiset vaikuttajatoimielimet. Kunnanvaltuuston on pidettävä huolta siitä, että kuntalaisille on tarjolla laajasti ja monipuolisesti erilaisia osallistumisen mahdollisuuksia. Laki ei kuitenkaan määrittele sitä, miten tämä tehdään, vaan esittää vain ehdotuksia osallistumisen tavoista. Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti:

1. järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kuntalaisraateja
2. selvittämällä asukkaiden mielipiteitä ennen päätöksentekoa
3. valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia kunnan toimielimiin
4. järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun
5. suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa sekä
6. tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

Nuorisovaltuusto. Nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Nuorisovaltuusto voi olla useamman kunnan yhteinen. Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuusto tulee ottaa mukaan lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen kunnassa. (Kuntalaki.)

Vanhusneuvosto. (Kotkassa ikäihmisten neuvosto) Ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava vanhusneuvosto ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Vanhusneuvosto voi olla useamman kunnan yhteinen. Vanhusneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta. (Kuntalaki.)

Vammaisneuvosto. Vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava vammaisneuvosto. Vammaisneuvosto voi olla useamman kunnan yhteinen. Vammaisilla henkilöillä sekä heidän omaisillaan ja järjestöillään tulee olla vammaisneuvostossa riittävä edustus. Kunnanhallituksen on huolehdittava vammaisneuvoston toimintaedellytyksistä. Vammaisneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta. (Kuntalaki.)

Saaristotoimikunta. Saaristolain (laki saariston kehityksen edistämisestä) mukaan kunnan on järjestettävä saaristoasioiden hallinto niin, että tässä laissa kunnalle määrätty tehtävät tulevat asianmukaisesti hoidetuiksi. Saaristoasioita hoitavan toimielimen tehtävänä on tehdä saariston kehittämistä koskevia esityksiä ja aloitteita sekä antaa lausuntoja lain piiriin kuuluvista asioista. Kotkan kaupunginhallitus on nimenmynyt erillisen saaristotoimikunnan hoitamaan laissa määriteltä tehtävää. Saaristotoimikunta toimii asiantuntijana kaikissa saaristoa koskevissa asioissa.

Osallistuminen on väylä osallisuuden kokemiseen. Mahdollisuus vaikuttaa omaa elämää koskeviin asioihin on olennainen osa yhteiskunnallista osallistumista ja kiinnittymistä yhteisöön. Ihmisen sosioekonomisella asemalla sekä koulutustasolla on selkeä yhteys osallistumisasiin. Työ on yksi tärkeimmistä yhteisöllisen osallistumisen muodoista. Työ määrittelee ihmisen asemaa, identiteettiä ja paikkaa yhteiskunnassa. Yksilön jääminen työelämän ulkopuolelle rajaa pois normaalit siteet työyhteisöön ja sitä kautta myös yhteiskuntaan. Pitkäkestoinen työttömyys saattaa johtaa sosiaaliseen syrjäytymiseen ja vaikuttaa hyvinvointiin ja terveyteen. Haavoittuvimpia ryhmiä syrjinnän ja ennakkoluulojen kohtaamiselle ovat vähemmistöryhmät esimerkiksi vammaiset tai eri kieli- ja kulttuuritaustaiset. (THL)

Strategiat ja painopisteet

Kymenlaakson maakuntaohjelmassa todetaan, että kunnilla, palveluiden tuottajana sekä asuinalueiden viihtyisyydestä ja aktiivisuuteen kannustavasta suunnittelusta vastaavana tahona on merkittävä rooli osallisuuden kehittämisessä. Osallisuus merkitsee mukanaoloa, vaikuttamista sekä huolenpitoa ja yhteisesti rakennetusta hyvinvoinnista osalliseksi pääsemistä. Maakuntaohjelman tavoitteena on, että Kymenlaakson kunnat ovat kukin laatineet osallisuusohjelmat, kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseksi.

Kuntien ohella kolmas sektori, seurat, yhdistykset ja yhteisöt voivat toiminnallaan parantaa asukkaiden hyvinvointia ja osallisuuden tunnetta. Nämä tahot tarjoavat monen tasoisia harrastus- ja aktiviteettimahdollisuuksia eri väestöryhmille. Tavoitteena on kolmannen ja neljännen sektorin mahdollisimman tiivis yhteistyö kuntien ja 1.1.2023 aloittavien hyvinvointialueiden kanssa. (Kymenlaakson maakuntaohjelma.)

Kotkan osallisuusohjelma. [Kotkan kaupungin osallisuusohjelma 2021-2025](#) pohjautuu syksyllä 2019 toteutetun osallisuuskyselyn tuloksiin sekä lukuisten vuorovaikutustilaisuuksien palautteeseen.

Kotkan kaupunkistrategian tavoitteiden mukaan asukkaiden osallistuminen ja omaehtoinen tekeminen on helppoa. Vuoropuhelu päätöksentekijöiden, viranhaltijoiden ja asukkaiden kesken on vilkasta ja avointa.

- Luomme Kotkansaaren, Länsi-Kotkan ja Karhulan keskustojen kaupunkimaisen alueen kehittämisohjelmat yhdessä asukkaiden kanssa
- Kannustamme kyläyhdistyksiä yhteisölliseen toimintaan asumisviihtyisyyden lisäämiseksi
- Kehitämme julkisia tiloja hyödyntämällä kansainvälistä osaamista ja verkostoja
- Lisäämme ihmisiä yhteen kokoavia paikkoja ja hyödynnämme niitä omassa toiminnassamme
- Lisäämme vuoropuhelua eri osapuolten välillä, mm. päätöksentekijät, henkilöstö, asukkaat, yritykset ja muut sidosryhmät
- Johdamme avointa ja läpinäkyvää työ- ja toimintakulttuurin muutosta
- Panostamme hyväntuuliseen ja keskustelevaan asiakaspalveluun (Kotka 2025)

Kymsoten ja Kymenlaakson kuntien yhteisessä hyvinvointisuunnitelmassa ja sen toimenpiteissä on nostettu keskeiseksi painopisteeksi asukkaiden osallistuminen ja vaikuttaminen.

PAINOPISTE 4. Kymenlaakson asukkailla on mahdollisuus merkitykselliseen elämään	
TAVOITE 1: Eri-ikäiset asukkaat innostuvat osallistumaan ja vaikuttamaan omaan, yhteisönsä ja ympäristönsä hyvinvointiin	
TAVOITE 2: Kymenlaakson alueen eri toimijat mahdollistavat yhdessä asukkaiden kanssa paikallisen toiminnan ja saumattoman yhteisen tekemisen	
Vuoden 2022 välitavoitteet/teemat: Missä on onnistuttava?	Jatkovalmistelu ja vastuutaho/yhdyspinta Sote-palveluiden, kuntien, järjestöjen vastuut. Yhdyspinnat, jotka vaativat yhteistyörakenteita.
1. Alueellisen osallisuusohjelman laatiminen. 2. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja osallisuuden tukeminen: kehittämällä toimivaa verkostoyhteistyötä, tukemalla vanhemmuutta ja lisäämällä vuorovaikutus- ja tunteita. 3. Järjestöyhteistyön toimintamallin levittäminen. 4. Digihyvinvointi huomioidaan eri toimijoiden kehittämistyössä.	Yhteistyössä Kymsote, kunnat, järjestöt, kulttuuritoimijat, kuntalaiset (mm. asukasraadit, alueelliset toimielimet, kylätoimikunnat), AVI ja muut yhteistyökumppanit. Alueellinen osallisuustyöryhmä sekä muut alueelliset työryhmät.
Huomioitavaa:	

Lähde: Kymenlaakson hyvinvointisuunnitelma, välitavoitteet 2022.

Osallisuustyön muotoja

Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa työpaperin 33/2017 mukaan osallisuuden muodostuvan 1) osallisuudesta ja päätösvallasta omaan elämään 2) osallisuudesta vaikuttamisprosesseihin palveluissa, lähipiirissä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa ja 3) paikallisesta osallisuudesta, kun pystyy panostamaan yhteiseen hyvään, luomaan ja kokemaan merkityksellisyyttä sekä liittymään sosiaaliin vuorovaikutussuhteisiin. THL:n mukaan osallistumisaktiivisuudella ja ihmisen sosioekonomisella asemalla on selkeä yhteys. Osallisuutta voidaan edistää esimerkiksi seuraavin keinoin:

Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien tukeminen

- Tarjotaan kansalaisille vaikuttamisen mahdollisuuksia esimerkiksi lisäämällä tiedon saantia itseä koskevista asioista, huomioidaan että kaikki eivät käytä samoja tiedonsaannin kanavia
- Asiakasosallisuuden hyödyntäminen esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämisessä; kokemusasiantuntijuus, asiakaslähtöiset ja monikulttuurisuuden huomioivat toimintamallit
- Kehitetään kaikkien ikäryhmien osallistumismenetelmiä kansalaistoiminnassa ja palveluissa
- Varmistetaan turvallinen, esteetön ja osallisuutta edistävä elinympäristö
- Mahdollistetaan kaikille osallistuminen vapaa-ajantoimintaan, kuten kulttuuri- ja liikuntaharrastuksiin
- Edistetään maahanmuuttajien osallistumismahdollisuuksia ja tuetaan yhteiskuntaan integroitumista, kehitetään maahanmuuttajien kieliopintoja

Oikeanlaisen ja riittävän tuen tarjoaminen

- Tuetaan arjesta selviytymistä sosiaalityön keinoin ja ohjataan tarvittaessa kuntoutuspalveluihin
- Varmistetaan riittävä toimeentulo ja oikea-aikainen viranomais- ja vertaistuki
- Tuetaan asumista riittävillä palveluilla ja asumistuella
- Yhteistyön lisääminen luomalla ehjiä palvelukokonaisuuksia, esimerkiksi ”yhden luukun malli”

Työelämään pääsyn ja työssä pysymisen tukeminen

- Koulutuksen lisääminen: kuten vaihtoehtoiset koulutuspolut
- Monimuotoisten työmarkkinoiden luominen: palkkatuki, työhönvalmentajatoiminta, asennevaikuttaminen ja monimuotoinen rekrytointi
- Työllistymisen edistäminen: välityömarkkinoiden kehittäminen, työnantajien kannusteet, kiintiöt, sosiaalisten yritysten edellytysten vahvistaminen, osatyökykyisten työllistyminen ja sosiaalisten näkökulmien hyödyntäminen julkisissa hankinnoissa
- Taloudellisen hyvinvoinnin lisääminen, kuten kannustinloukkujen purkaminen
- työ- ja toimintakyvystä huolehtiminen: työntekijän vaikutusmahdollisuudet työolojen kehittämiseen, myös työttömien terveydestä huolehtiminen. (THL.)

Osallisuustyö Kotkan kaupungissa

Osallisuuden koordinointi ja osallisuusohjelma. Osallisuutta on koordinoitu aktiivisesti kuntalaisten osallisuuden tukemiseksi laajan verkostoyhteistyön avulla. Vuonna 2020 kaupunginvaltuusto hyväksyi Kotkan ensimmäisen osallisuusohjelman vuosille 2021 - 2025. Osallisuusohjelmassa esitetään toimenpiteet, joilla kotkalaisten osallisuutta voidaan vahvistaa, ja periaatteet, joilla osallisuutta Kotkassa toteutetaan. Osallisuusohjelmassa kuvataan nykyiset käytännöt ja toimintamallit eri vastuualueilla sekä tuodaan esille uusia toimenpiteitä kuntalaisten osallisuuden vahvistamiseksi.

Vapaaehtoistoiminta ja järjestöyhteistyö kuuluvat olennaisena osana osallisuuden koordinointiin Kotkan kaupungilla. Vapaaehtoisia on erilaisissa tehtävissä useilla vastuualueilla. Vapaaehtoisille järjestetään virkistys- ja koulutustoimintaa sekä kannustetaan vapaaehtoisia verkostoitumaan. Eri organisaatioiden vapaaehtoistoiminnasta vastaavista koostuva Valikko-ryhmä -vapaaehtoistoiminnan verkosto (Kotkan Valikko-ryhmä) kokoontuu aktiivisesti ja järjestää erilaisia vapaaehtoistoimintaan liittyviä tapahtumia.

Tutkimusyhteistyö. Hyvinvoinnin ja terveyden vastuualueen toimeksiannosta Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa tehtiin keväällä 2021 opinnäytetyö ”Osallisuus hyvinvoinnin edistämisessä” (Tiina Malm ja Julia Pietiläinen). Opinnäytetyössä tavoitteena oli tutkia mitkä asiat lisäävät ja mitkä vähentävät osallisuutta. Opinnäytetyön tulokset osoittavat, että osallisuutta ja sen tekijöitä edistämällä voidaan vaikuttaa asukkaiden terveyteen ja hyvinvointiin. Esille nousseita osallisuutta lisääviä tekijöitä ovat hyväksi koettu terveys, kuulluksi tuleminen, yksilöllisten toimintavalmiuksien parantaminen, keskustoissa ja kaupunkimaisissa kunnissa asuminen, palvelujen saatavuus ja kohtuullinen hinta, hyvä tiedottaminen, työssäkäynti ja varallisuus. Osallisuutta voidaan edistää myös tarjoamalla kokoontumispaikkoja ja vapaaehtoistyötä. Tutkimuksen mukaan osallisuutta vähentäviä tekijöitä ovat huono tiedottaminen, heikoksi koettu terveydentila, yksinäisyys, vuorovaikutuksen tai vapaaehtoistyön puute ja heikko varallisuus.

Vuonna 2021 on valmisteltu keväällä 2022 valmistuvaa Inka Koskiahon ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyötä ”Osallisuuden kokemukseen yhteydessä olevat tekijät”, jonka tavoitteena on laatia Kotkan kaupungille kysymyspatteristo kuntalaisten osallisuuden kokemuksen kartoittamiseksi. Tarkoitus on tehdä osallisuuskysely vuosittain, jotta saadaan tietoa kuntalaisten kokeman osallisuuden kehittymisestä sekä osallisuusohjelman toimenpiteiden vaikutuksesta kuntalaisten kokemaan osallisuuteen.

Äänestysaktiivisuuden seuranta. Kaupunkistrategian Hyvinvoiva-Kotka toimenpideohjelman tavoitteena oli kasvattaa äänestysaktiivisuutta kuntavaaleissa. Kotkalaisten äänestysaktiivisuus on erittäin matalalla tasolla. Kuntavaalit järjestettiin kesäkuussa 2021. Äänestysaktiivisuus Kotkassa oli viidenneksi pienin koko maassa. Kotkan äänestysaktiivisuus oli 47,7% (koko maa 55,1%). Kotkan äänestysaktiivisuus on laskenut edellisistäkin kuntavaaleista 2017, jolloin kotkalaisista äänioikeuttaan käytti 53,6%. Kaupunki pyrki vaikuttamaan äänestysaktiivisuuteen erilaisilla viestinnän ja markkinoinnin toimenpiteillä.

Yhdistysten rooli. Yhdistyksillä on entistä suurempi rooli hyvinvointia edistävien matalan kynnyksen palvelujen tuottajina. Kotkassa yhdistystoimintaan osallistuminen on aktiivista ja rekisteröityjä yhdistyksiä on yli 900. Kaupunki tekee tiivistä yhteistyötä yhdistysten kanssa ja tukee yhdistyksiä mm. avustuksilla ja tarjoamalla kaupungin tiloja yhdistysten käyttöön. Alkuvuodesta 2022 maakunnallisesti yhdistyksiä ja järjestöjä yhteen kokoava järjestöjen neuvottelukunta aloittaa toimintansa. Neuvottelukunnan toiminnallisina tavoitteina on:

- tehdä näkyväksi ja tunnetuksi Kymenlaakson järjestöjen toimintaa
- vahvistaa järjestöjen roolia kehittämistyössä ja rakenteissa
- edistää järjestöjen keskinäistä yhteistyötä ja verkostoitumista
- vahvistaa kansalaisjärjestöjen osallisuutta osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä

Kaupungin omistuksessa on merkittävä määrä tiloja. Monet tilat on avattu ainoastaan asukkaiden ja yhteisöjen käyttöön kuten Kumppanuustalo Viikari, Yhteisötila Messi ja Muistojen talo Kotkansaarella sekä Kodintalo Karhulassa. Esimerkiksi Kumppanuustalo Viikari kokoaa yhteen yhteisöjä, järjestöjä ja kaupungin toimijoita, tapahtumia ja tilaisuuksia järjestetään yhdessä. Myös eri puolilla Kotkaa sijaitsevat kirjastot tarjoavat asukkaille monipuolisia kokoontumistiloja. Tavoitteena on, että kaupungin tiloja avattaisiin asukkaiden käyttöön entistä laajemmin ja tilojen varaamisesta tulisi tehdä entistä helpompaa ja selkeämpää.

Kotkan Korttelikotiyhdistyksen ylläpitämät Korttelikodit Muorikka (Karhuvuori), Ratikka (Karhula), Naapuri (Kotkansaari), Alvariska (Sunila) ja Kumppanuustalo Viikarin (Kotkansaari) kohtaamispaikka Loisto ovat matalakynnyksen kohtaamispaikkoja, jotka ovat tarkoitettu kaikkien alueen asukkaiden yhteisiksi olohuoneiksi. Kaupunki tukee vuosittain avustuksella korttelikotien toimintaa. Kohtaamispaikoissa on tiloja ja toimintaa yhteisöllisyyden ja osallisuuden mahdollistamiseksi. Paikoissa järjestetään harrastetoimintaa, säännöllistä ryhmäliikuntaa, askartelua, erilaisia kerhoja jne. asiakkaiden toiveiden mukaan. Korttelikoteihin kirjattiin käyntejä vuonna 2021 yli 18 000 koronapandemian aiheuttamasta kahden kuukauden sulusta huolimatta. Eroa ennen pandemiaa toteutuneisiin käynteihin kuitenkin vielä on, sillä esimerkiksi

vuonna 2019 oli lähes 30 000 käyntiä. Korttelikotien esimiehet / työvalmentajat vastaavat korttelikotien päivittäisistä toiminnoista. Jäsenistön kanssa tehdään retkiä ja järjestetään tapahtumia. Tilat ovat myös varattavissa vaikkapa perhejuhla varten kohtuullista kulukorvausta vastaan. Korttelikodeilla on myös vapaaehtoistyöntekijöitä, joilla on usein oma ”kummiasiakas”.

Osallisuusindikaattori. THL:n kehittämä osallisuusindikaattori (Experiences of Social Inclusion Scale) muodostuu kymmenestä väittämästä, jotka kartoittavat vastaajan kuuluvuuden tunteita, tekemisten merkityksellisyyttä ja toimintamahdollisuuksia. Väittämien taustalla on kokonaisvaltainen käsitys osallisuudesta kuulumisena ja kuulluksi tulemisena: Osallinen ihminen voi vaikuttaa oman elämänsä kulkuun ja yhteisiin asioihin. Osallinen ihminen pääsee osalliseksi yhteisestä hyvästä: hän voi sekä tuottaa yhteistä hyvää, että pääsee nauttimaan siitä. Vaikutusmahdollisuuksien ja resurssien ohella oleellista on, että uskoo mahdollisuuksien olemassaoloon. Osallisuusindikaattori on tieteellisesti validioitu ja se on ollut mukana muun muassa Kouluterveyskyselyssä, Vankien terveys, työkyky ja hoidon tarve -tutkimuksessa, FinSotessa ja Suomalaisten yksinelävien mielenterveys -tutkimuksessa. Tutkimuksissa on saatu erittäin monipuolisesti tietoa osallisuuden kokemuksen yhteydestä erilaisiin ilmiöihin (mm. työllisyys, toimeentulo, koulutus, terveys ja yksinäisyys).

FinSote 2019 –tutkimuksen mukaan työikäisten osalta osallisuuden kokemus on korkeampaa työssäkäyvillä, kuin työttömillä ja työkyvyttömillä sekä korkeammin koulutetuilla verrattuna matalamman koulutustason omaaviin. Kotkassa pitkään jatkunut korkea työttömyys on vihdoinkin laskusuunnassa, mutta pitkäaikaistyöttömien määrä on kuitenkin lisääntynyt. Mitä pidempään työttömyys kestää, sitä matalampaa osallisuuden kokemus on. Kotkassa työkyvyttömiä on koko maan tasoa korkeammalla tasolla. Alla tilastoa työkyvyttömyyseläkettä saavista.

		2019	2020
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista	Koko maa	3	3
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista	Kotka	4,1	4,1
Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista	Koko maa	1,1	1
Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista	Kotka	1,7	1,6
Työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista	Koko maa	5,8	5,7
Työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista	Kotka	7,6	7,5
Verenkiertoelinten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista	Koko maa	0,3	0,3
Verenkiertoelinten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista	Kotka	0,3	0,3
© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2022			

Lähde: Sotkanet

Työelämän ulkopuolella olevien osallisuus ja hyvinvointi -aineistosta (Sokran kyselytutkimus 2017) tehdyt alustavat analyysit (Leemann 2020) kertovat, että osallisuuden kokemuksella on vahvoja yhteyksiä mm. toimeentulon koettuun riittävyyteen. Mitä riittävämmäksi oma toimeentulo koettiin ja mitä helpommaksi menojen kattaminen koettiin, sitä vahvempi myös osallisuuden kokemus oli. Mitä vahvempaa osallisuutta koettiin, sitä pidemmälle tulevaisuutta suunniteltiin. Kotkassa esimerkiksi pienituloisuusaste on korkeampi kuin Suomessa keskimäärin, joskin muutos parempaan suuntaan on nähtävissä kuten työttömyystilanteessakin.

Asuntoväestön pienituloisuus ja pitkittynyt pienituloisuus muuttujina Kunta, Tiedot ja Vuosi

	2019	2020
KOKO MAA		
Asuntoväestö, henkilöä	5 399 397	5 411 922
Pienituloisten henkilöiden lukumäärä asuntoväestössä	721 114	678 789
Asuntoväestön pienituloisuusaste	13,4	12,5
Kotka		
Asuntoväestö, henkilöä	50 719	50 332
Pienituloisten henkilöiden lukumäärä asuntoväestössä	8 746	7 950
Asuntoväestön pienituloisuusaste	17,2	15,8

Lähde: Tilastokeskus

Kotkalaisten koulutustaso on koko maan tasoon verrattuna matala. Koulutustaso heijastuu myös koettuun osallisuuteen eli mitä korkeampi koulutus, sitä korkeampi osallisuuden kokemus.

FinSote 2019 -tutkimuksen mukaan osallisuuden kokemus on korkeampaa pariskunnilla kuin yksin asuvilla. Vuonna 2020 Kotkassa asuttiin enemmän yksin verrattuna Kymenlaaksoon tai koko maahan. Erityisesti ikäihmisten osalta yksin asumiseen liittyvä riski yksinäisyydestä on todellinen. 55,1 % yli 65-vuotiaista ja 59,4 % yli 75-vuotiaista asuu yhden hengen taloudessa. Tilastojen mukaan itsensä yksinäiseksi tuntevia on Kotkassa vähemmän kuin Kymenlaaksossa ja koko maassa. Ikäihmisten tilanne korostuu, sillä yli 65-vuotiaista yksinäiseksi itsensä kokee 11,2 % kotkalaisista, kun koko maan osuus on 9,3 %. Vuonna 2020 oman terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kotkalaisista koki 42,3 %. Koko maan tulokseen verrattuna tulos on huolestuttava, mutta parempi kuin Kymenlaakson tulos (43,9 %). Mitä parempi koettu terveys on, sitä vahvempi on osallisuuden kokemus.

Leemannin, Martelinin, Koskisen, Härkäsen ja Isolan (2021) tutkimuksessa havaittiin, että köyhyyttä kokeneilla on usein matalampi osallisuuden kokemus kuin muilla. Köyhyyden kokemisesta kertoivat pelko ruoan loppumisesta, tinkiminen lääkkeiden ostosta tai lääkärissä käynnistä rahapulan vuoksi. Kotkan osalta indikaattoritieto: rahanpuutteen vuoksi ruoasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä tinkimään joutuneiden osuus (%) on koko Kymenlaakson tilannetta parempi ja samalla tasolla kuin koko maassa (18,2%).

Kulttuuri hyvinvoinnin edistäjänä

Ihminen on kulttuurin kokija ja toimija riippumatta iästään, voinnistaan ja elinolosuhteistaan. Jokaisella ihmisellä on kulttuurisia oikeuksia ja niiden toteutuminen tarkoittaa kulttuurihyvinvointia. (Kulttuurihyvinvoinnin valtakunnallinen yhteyspiste ja yhteistyöverkosto Taikusydän.) [Taiteen edistämiskeskus on julkaissut vuonna 2020 Kulttuurihyvinvoinnin käsikirjan](#), jossa todetaan, että kulttuurihyvinvointi on 2010-luvulla vakiintunut suomenkieliseksi kattokäsitteeksi puhuttaessa taiteen ja kulttuurin hyvinvointi- ja terveysvaikutuksista ja ihmisten kulttuurisista oikeuksista. Termi viittaa ymmärrykseen siitä, että kulttuuri ja taide lisäävät hyvinvointia ja ovat yhteydessä terveyteen.

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 3 § Kunnan tehtävät (järjestäminen). Kunnan tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa.

Kunnan tulee 1 momentin mukaisia tehtäviä ja niihin liittyviä palveluita järjestäessään ottaa huomioon paikalliset olosuhteet ja voimavarat sekä eri väestöryhmien tarpeet. Kunta voi järjestää kulttuuritoiminnan itse taikka yhteistyössä toisten kuntien kanssa tai muulla tavoin. Kuntien kulttuuritoiminnan järjestämisessä tulee olla riittävää ja monipuolista asiantuntijaosaamista.

Kunnan tulee kulttuuritoimintaa järjestäessään ottaa huomioon toiminta, joka perustuu yleisistä kirjastoista annettuun lakiin (1492/2016), taiteen perusopetuksesta annettuun lakiin (633/1998), museolakiin (729/1992), teatteri- ja orkesterilakiin (730/1992) ja vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin (632/1998).

Strategiat ja painopisteet

Kotkan kaupunkistrategiassa kerrotaan, että Kotka on hyväntuulisen kulttuurin ja tapahtumien kotisatama.

- Panostamme monipuoliseen ja laadukkaaseen kulttuuriin ja tapahtumiin
- Varmistamme jokaiselle lapselle pääsyn kulttuuritapahtumiin
- Helpotamme tapahtumien ja kulttuurin tekemistä ja niihin osallistumista
- Saatamme tapahtumakeskuksen toimintaan v. 2022 mennessä ja kehitämme tapahtumaliiketoimintaa(Kotka2025)

Kymenlaakson maakuntaohjelmassa todetaan, että monimuotoinen kulttuuri on tärkeää Kymenlaakson maakunnan sekä kuntien pito-, veto- ja lumovoimalle. Kulttuuri on kilpailutekijä ja tuloerä, jota tulee tukea, sillä se monipuolistaa alueen elinkeinoelämää, tuo työpaikkoja, vahvistaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia. Kulttuuri luo maakuntaan monialaisia ekosysteemejä. Maakuntaohjelman tavoitteena on edistää kulttuurisisältöjä, uusia toimintatapoja ja ratkaisuja, taiteilijoiden sekä muiden luovan alan toimijoiden työskentelyedellytyksiä, toimivien markkinoiden syntymistä sekä monialaista yhteistyötä niin alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Tärkeää on myös mahdollistaa kulttuurialan paikallisten alustojen, järjestöjen ja verkostojen omaehtoista toimintaa ja organisoitumista, tukien siten muun muassa niiden järjestämää kuntouttavaa työtoimintaa. (Kymenlaakson maakuntaohjelma)

Kulttuuripalvelut kaupunkilaisille

Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut -palveluyksikkö vastaa kaupungin kulttuurin kokonaisvaltaisesta suunnittelusta, tuottamisesta ja kehittämisestä. Kulttuurihyvinvointia yksikkö edistää muun muassa kulttuuriavustusten kautta, tarjoamalla alan toimijoille edullisia toimintatiloja

sekä tekemällä monialaista yhteistyötä kaupungin muiden vastuualueiden, kolmannen sektorin toimijoiden ja yksittäisten taide- ja kulttuuritoimijoiden kanssa. Yksikköön kuuluva *lastenkulttuurikeskus* tarjoaa hyvinvointia edistävää toimintaa, kohtaamisia ja tapahtumia lapsille ja perheille, tiiviissä yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja opetustoimen kanssa.

Kotkan meripäivät. Kotkan Meripäivät on omaleimainen kaupunkifestivaali, jossa iloinen juhlahumu valtaa Kotkan Kantasataman ja koko kaupungin keskustan. Meripäivillä on monipuolinen kattaus kansainvälistä tunnelmaa, paikallista ja kansainvälistä kulttuuria, musiikkia, tanssia, teatteria, urheilua ja veneilytapahtumia sekä Suomen kesän suurin paraati. Meripäivillä on paljon maksutonta ohjelmaa myös lapsiperheille, mm. Lasten Meripäivät. (Kotkan kaupungin verkkosivut.)

Kaupunginkirjasto tarjoaa palveluverkostonsa kautta kaupunkilaisille hyvinvointia tukevaa toimintaa ja sisältöjä ylläpitämällä monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa sekä tarjoamalla pääsyn tietoon ja kulttuurisisältöihin. Kirjasto tarjoaa tiloja oppimiseen, harrastamiseen ja kansalaistoimintaan.

Kulttuuriavustukset. Kotkan kaupunki jakoi 2021 kulttuuriavustuksia yhteensä 109 000 €. Avustukset jakautuivat seuraavasti:

- työskentelyapurahat 4 kpl, yhteensä 33 000 €
- Uusien tapahtumien Kiihdyttämö-avustukset 2 kpl, yhteensä 6 000 €
- Kohdeavustukset, 54 kpl, yhteensä 70 000 €

Kymenlaakson museo tukee kuntalaisten hyvinvointia tutkimalla, tallentamalla ja tekemällä näkyväksi kotkalaista ja kymenlaaksolaista kulttuuriperintöä. Museo rakentaa ymmärrystä alueen menneisyydestä ja tulevaisuudesta, tukee asukkaiden tietoisuutta juuristaan sekä herättää ylöpyttyä omasta kotiseudusta.

Merikeskus vellamo [Kotkan Merikeskus Vellamo](#) tarjoaa elämyksiä koko perheelle.

Suomen merimuseo, Kymenlaakson museo, Merivartiomuseo ja monitoimitila Ruuma tarjoavat ajatuksia ja mielikuvitusta kutkuttavia näyttelyelämyksiä ja tapahtumia niin pienille kuin varttuneemmillekin museovieraille. Historiaa voi kokea kuunnellen, katsellen, haistellen, tunnustellen ja myös leikkien ja pelaten. Kesäaikaan höyryjäänmurtaja [Tarmo](#) (1907), museolaituri ja ulkonäyttelytila Kuuri täydentävät

Merikeskus Vellamon tarjontaa. Ravintola [Laakonki](#) tarjoaa päivittäisen lounaan lisäksi muitakin kahvila- ja ravintolapalveluita sekä huolehtii Vellamossa järjestettävien kokousten ja juhlien tarjoiluista. Tuliaiset ja matkamuistot löytyvät museokauppa Plootun monipuolisista valikoimista. Tarkempia tietoja löytyy [Vellamon](#) omilta verkkosivuilta.

Kaupunginteatteri ja Kymi Sinfonietta. Kaupunkikonserniin kuuluvat Kotkan [kaupunginteatteri](#) ja [Kymi Sinfonietta](#) tarjoavat hyvinvointia edistävää monipuolista ohjelmistoa omilla näyttämöillään kaikille kuntalaisille sekä esimerkiksi kouluihin, päiväkoteihin ja palvelutaloihin jalkautuen.

Tapahtumakeskus Satama-areena. Kotkan Kantasatamaan rakennettava tapahtumakeskus Satama Areena täydentää Etelä-Suomen tapahtumakeskusten verkostoa Kaakkois-Suomessa. Vuonna 2023 valmistuvan Satama Areenan ydintehtävä on tukea tapahtuma- ja matkailuelinkeinon kasvua Kotkan seudulla sekä lisätä kaupungin houkuttelevuutta, elinvoimaisuutta ja hyvinvointia. Työnimellä Venda kulkenut Satama Areena on osa Kotkan kestävästä kehitystä ja se luo monipuolista elämää paikallisesti, ympäristö huomioiden. Satama Areenan rakennuttaa Backstaff Oy ja sen toiminnoista vastaa Kotkan tapahtumakeskus Oy. Molemmat yritykset ovat Kotkan kaupungin tytäryhtiöitä. (Satama.fi, Satama Areena.)

Akvaariotalo Maretarium. [Maretariumissa](#) tutustut suomalaiseen vesiluontoon. Suomessa on 187 888 järveä, 25 000 km jokia ja Itämeren ja sen saarten rantaviivaa 46 000 km. Suomen vesistöissä elää noin 60 alkuperäistä ja vakinaista kalalajia. Sellaisia kalalajeja, jotka vierailivat satunnaisesti Suomen merialueella on kymmenittäin. Tunnet varmaan ahvenen, ankeriaan, hauen, kuhan, kampelan ja mateen. Mutta erotatko sorvan särjestä, pasurin sulkavasta, pienen siian muikusta tai taimenen lohesta? Tiedätkö millaisia kaloja ovat törö, turpa, mutu, vimpa ja suutari? (Maretareumin verkkosivut.)

TILANNEKUVA IKÄRYHMITTÄIN

Alla kuvataan kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta ja turvallisuutta ikäryhmittäin. Käydään läpi keskeisimmät laita ja strategiat, jotka toimintaa ohjaavat eri ikäisten kuntalaisten kanssa toimessa. Kuvauksia tehdessä on käytetty mm. kansallisten strategioiden sekä voimassa olevien ohjelmien seurantamittareita. Pääasiallisesti on käytetty sekä Sotkanetistä, että Tilastokeskukselta löytyvää tilannetietoa, jota on täydennetty mm. eri toimialoilla kerättävillä seurantatiedolla, sekä kysely- ja tutkimustiedolla, kuten THL:n kouluterveyskyselyn tuloksilla ja korkeakoulujen tutkimuksilla. Samassa yhteydessä on kuvattu myös palveluja, joita eri ikäisille kuntalaisille on tarjolla. Kuntakorttiin on koottu Kotkan sekä kotkalaisten vahvuudet ja kriittiset tekijät.

Lapset, lapsiperheet

Tässä osiossa kuvaamme kotkalaisten vauvaikäisten, leikki-ikäisten ja alakouluikäisten lasten ja heidän perheidensä tilannetta Kotkassa vuonna 2021. Kunnan toimintaa ohjaa mm. [varhaiskasvatuslaki](#), [perusopetuslaki](#), [oppivelvollisuuslaki](#), [nuorisolaki](#) sekä [lastensuojelulaki](#).

Tilannekuvaa on kartoitettu maakunnallisen hyvinvointikertomuksen sekä maakunnallisen lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointisuunnitelman pohjalta. Kaupunkistrategiassa todetaan, että Kotkassa satsataan lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin. Lasten ja lapsiperheiden tilannekuvan kartoittamiseen on käytetty mm. Tilastokeskuksen, THL:n ja STM:n saatavilla olevia tietoja.

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen (THL) mukaan lapsuuden (ja nuoruuden) olosuhteiden eriarvoisuus näkyy hyvinvointi- ja terveyseroina myös aikuisena. Tämä on hyvä huomioida, kun lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluja suunnitellaan. On hyvä tiedostaa myös, että vanhempien koulutustaso on yhteydessä lasten elintapoihin, vaikka varsinaiset terveyserot ovat lapsuudessa ja nuoruudessa vielä vähäisiä.

Strategiat ja painopisteet

Kansallinen lapsistrategia. [Kansalliseen lapsistrategiaan](#) on kirjattu lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oikeuksien toteutumisen nykytila sekä keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet niiden edistämiseksi. Maan hallitus sitoutuu arvioimaan päätösten lapsivaikutuksia, edistämään lapsibudjetointia, lasten hyvinvoinnin tietopohjan vahvistamista sekä lasten ja nuorten osallisuutta. Lapsistrategia perustuu YK:n lapsen-oikeuksien sopimukseen, joka on kansainvälinen ihmisoikeussopimus. Se on ollut Suomessa voimassa laintasoisena vuodesta 1991. Sopimus velvoittaa noudattamaan lapsen oikeuksia. Suomen lainsäädännön on vastattava sopimuksessa vahvistettuja oikeuksia. YK:n lapsen oikeuksien komitea valvoo sopimuksen täytäntöönpanoa. Se on suositellut, että Suomi kehittää kattavan toimintapolitiikan ja -suunnitelman lapsen oikeuksien sopimuksen tehokkaaseen täytäntöönpanoon.

Kymenlaakson lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on laadittu vuosille 2020–2024. Suunnitelmassa Kymsote, kuntien vastuualueet ja kolmannen sektorin toimijat ovat asettaneet tavoitteita, joiden tarkoituksena on lisätä lasten, nuorten ja perheiden arjen hyvinvointia, vahvistaa osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä vahvistaa ja jalkauttaa monialaista verkostotyötä. Suunnitelman toteutumista on arvioitu loppuvuodesta 2021 ja todettu, että asetetuissa tavoitteissa on edetty niiden suuntaisesti. Suunnitelmaan lisättiin maahanmuuttajalapsia ja nuoria koskevia erityisiä toimenpiteitä, jotta heidän osallisuuttaan tuetaan ja vahvistetaan. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma kytkeytyy myös kansalliseen lapsistrategiaan ja Unicefin lapsiystävällinen kunta-prosessiin, jossa Kotka on mukana.

Kasva Kotkassa työryhmä. Alueellisen LAPE-työryhmän alla toimii kuntakohtainen Kasva Kotkassa työryhmä. Työryhmään kuuluvat: Kotkan kaupunki (opetustoimi, varhaiskasvatus, nuorisotoimi, hyvinvoinnin koordinointi, ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinointi), Kotka-Kymi seurakunta, Mannerheimin lastensuojeluliitto (MLL), Ensi- ja turvakotiyhdistys, Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto (EKAMI) Rannikkopajat, Kymsote, Kaakkois-Suomen Sosiaalipsykiatrinen yhdistys (Kakspy) ja Kaakkois-Suomen poliisilaitos. Kasva Kotkassa ryhmä seuraa, tekee näkyväksi, arvioi ja jakaa tietoa lasten, nuorten ja perheiden arjesta Kotkassa, edistää yhteistyötä eri hallinnonalojen, toimijoiden ja päättäjien välillä ja kerää tietoa, seuraa ja arvioi tavoitteiden toteutumista eri strategioissa ja suunnitelmissa lasten ja nuorten osalta.

Kotkan kaupunkistrategian tavoitteiden mukaan:

- Tarjoamme laadukasta ja monipuolista varhaiskasvatusta, perusopetusta ja toisen asteen koulutusta sekä vapaata sivistystyötä perustuen yhteistyöhön ja digitaalisuuden hyödyntämiseen
- Panostamme entistä vahvemmin lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin sekä varhaiseen tukeen, puuttumiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn
- Vahvistamme yrittävää elämänasennetta (Kotka2025)

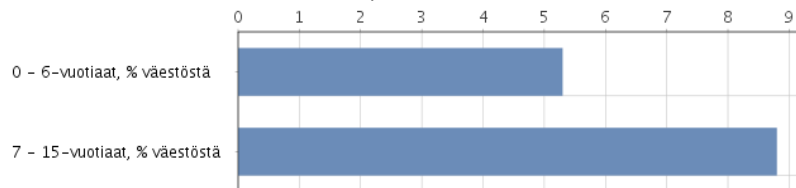
Lapsiystävällinen kunta –toimintamalli. Kotkan kaupunki hakee UNICEF:n Lapsiystävällinen kunta -sertifikaattia. Yhteinen työskentely kaupungin toimijoiden, päätöksentekijöiden, yhteistyökumppaneiden, lasten, lapsiperheiden ja nuorten kanssa alkoi syksyllä 2020 ja kestää kaksi vuotta. Etenemissuunnitelma on laadittu, jonka mukaan edetty. Tavoitteena on Lapsiystävällinen kunta -tunnustus.

Kymenlaakson maakuntaohjelmassa nostetaan esille eriarvoistuminen. Maakuntaohjelman mukaan yksi keskeisimmistä eriarvoistumista ehkäisevistä vaikutusmahdollisuuksista on lapsiperheköyhyyden vähentäminen. Tähän merkittävänä keinona on koulutukseen ohjautumisen sekä työllistymismahdollisuuksien parantaminen. (Kymenlaakson maakuntaohjelma.)

Tietoa kotkalaisista lapsista ja lapsiperheistä

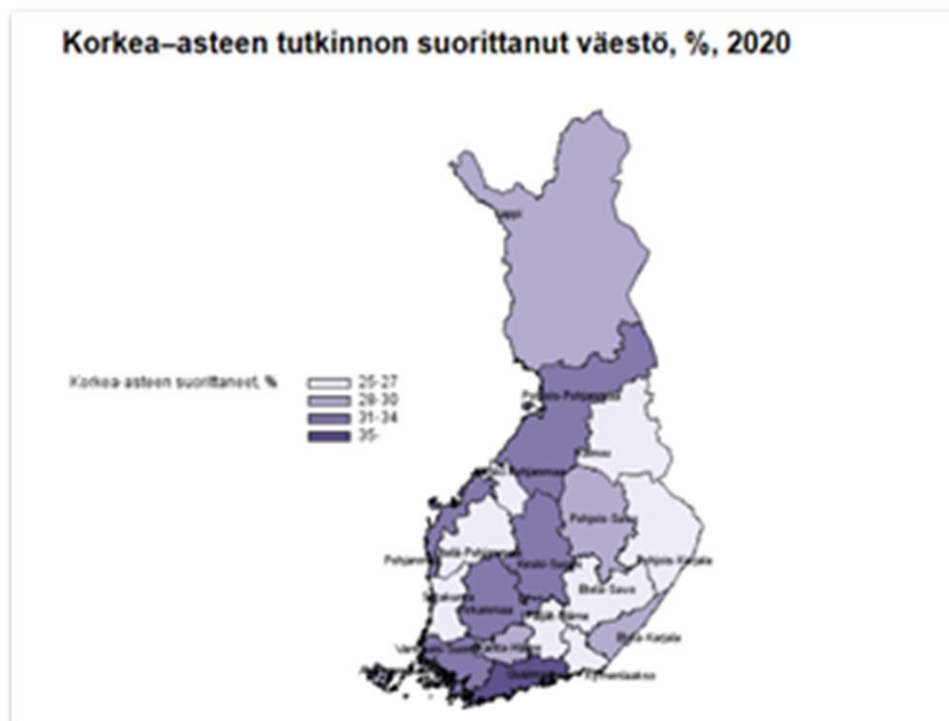
Syntyvyys. Tilastokeskuksen mukaan syntyvyys on Suomessa kääntynyt hienoiseen nousuun kevään 2020 aikana. Valitettavasti tämä tilasto ei vaikuta Kotkan ennusteisiin. Tilastokeskuksen tuoreimman väestöennusteen (lokakuu 2021) mukaan Kotkassa on alle 15-vuotiaita asukkaita 6641 ja ennusteen mukaan vuonna 2035 heitä on enää 4837, joka on liki 28 % vähemmän aiempaan ennusteeseen verrattuna.

Alla olevasta kuvasta selviää, että Kotkassa 0-6 vuotiaiden osuus koko väestöstä oli vuonna 2020, 5,3% ja 7- 15 vuotiaiden osuus oli 8,8%

Lähde: Sotkanet

Perheiden koulutustaso. Kotkassa on maan keskiarvoa alempi koulutustaso, mutta yksilöityä tietoa lapsiperheiden koulutustasosta ei ole käytettävissä. Alla olevasta Tilastokeskuksen kuvasta voi tarkistaa korkeakoulutettujen määrän maakunnittain Suomessa vuonna 2020. Koko Kymenlaaksossa osuus on vain 25-27%.

Lähde: Tilastokeskus

Lapsiperheiden asuminen Kotkassa ahtaasti asuu alle 30 % lapsiperheistä, se on aavistuksen enemmän, kun koko maassa keskimäärin. Alla oleva indikaattori ilmaisee ahtaasti asuvien lapsiasuntokuntien osuuden prosentteina kaikista lapsiasuntokunnista. Lapsiasuntokunta on asuntokunta, jossa on vähintään yksi alle 18-vuotias henkilö. Asunto on ahtaasti asuttu, jos siinä asuu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiötä ei lasketa huonelukuun (määritelmä vuodesta 1990 lähtien).

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista			
		2019	2020
Koko maa	yhteensä	29,1	28,7
Kotka	yhteensä	29,3	29,1
© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2022			

Lähde: Sotkanet

Katrina Silfvast on tehnyt kattavan Itä-Suomen Yliopiston sosiaalityön Pro gradu- tutkielman lapsiperheiden asumisen alueellisesta eriytymisestä Kotkassa. Pro gradu on julkaistu kesäkuussa 2020. Tutkielmassa todetaan, että lapsiperheet asuvat todennäköisemmin alueilla, joissa työttömien osuus on keskimääräistä pienempi ja joissa tulotaso on keskimääräistä korkeampi. Tämä liittyy siihen, että lapsiperheet asuvat useammin pientalovaltaisilla alueilla, joissa työllisyys ja tulotaso ovat keskimääräistä parempia. Sen sijaan Kotkassa työlliset ja hyvätuloiset lapsiperheet eivät näytä valikoituvan kerrostalovaltaisille asuinalueille. Tuloksista käy ilmi, että korkeakoulutettujen osuudella ei ole merkitystä lapsiperheiden alueellisessa eriytymisessä. Korkeakoulutettujen osuus ei korreloi tilastollisesti merkitsevällä tavalla lapsiperheiden osuuden eikä myöskään omistusasunnoissa asuvien talouksien osuuden eikä pientalojen osuuden kanssa. Pro gradu tutkielma vahvistaa Tilastokeskuksen käsitystä siitä, että 44% kotkalaisista asuu rivi- tai pientalossa. (Silfvast 2020.)

Perhetyypit. Alla tilastoa ei perhetyyppien määrästä Kotkassa vuonna 2020.

Perheet 31.12. muuttujina Alue, Lasten lukumäärä, Tiedot, Perhetyyppi ja Vuosi

	2020
Kotka	
Yhteensä	
Perheitä	
Aviopari tai rekisteröity pari ilman lapsia	5 635
Aviopari tai rekisteröity pari ja lapsia	3 005
Avopari ilman lapsia, puoliset eri sukupuolta	1 924
Avopari ja lapsia	1 046
Äiti ja lapsia	1 496
Isä ja lapsia	335

Lähde: tilastokeskus

Lapsiköyhyys on tilastojen mukaan selvässä kasvussa koko maassa. Köyhyys koskettaa etenkin yksinhuoltajaperheitä. Elatustukea saaneita alle 17-vuotiaita lapsia oli Kotkassa Sotkanetin mukaan 12,4% kakista alle 17-vuotiaista lapsista. Lasten pienituloisuusastetta on viimeksi mitattu vuonna 2019, jolloin se oli Kotkassa 16,7%, kun koko maan keskiarvo oli 12,4%.

Pienituloisuusaste selviää alla olevasta kuvasta:

Lähde: Sotkanet

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrä. Koko maassa kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä pysyi edellisvuoden tasolla. Kodin ulkopuolelle sijoitettuja alle 18-vuotiaita lapsia oli kaikkiaan 16 468 vuoden 2020 aikana. Sijoitettujen alle 18-vuotiaiden lasten osuus oli 1,3 prosenttia väestön vastaavasta ikäryhmästä. Kotkassa huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna oli 0–17-vuotiaista viimeisimmän sijoitustiedon mukaan 1,8% (2020) vastaavan ikäisestä väestöstä ja Kymenlaaksossa 1,7%. (THL Lastensuojelurekisteri 2020, Sotkanet 2020.)

Adoptioperheet. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2020 Suomessa tehtiin 293 adoptiota. Suomessa syntyneiden lasten adoptioita oli 211 ja ulkomailla syntyneiden 82. Suomessa syntyneiden lasten adoptioiden määrä väheni edellisvuoteen verrattuna ja ulkomailla syntyneiden adoptioiden määrä kasvoi muutamalla tapauksella.

FinLapset-kyselytutkimus tuottaa tietoa alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveydestä ja hyvinvoinnista sekä palvelukokemuksista. FinLapset -kyselytutkimuksen vuonna 2020 toteutetun tiedonkeruun kohderyhmänä olivat noin 3–6 kuukauden ikäisten vauvojen molemmat vanhemmat. Tutkimuksessa tarkasteltiin vanhempien kokemuksia perheen terveydestä, hyvinvoinnista ja palveluista sekä koronaepidemian vaikutuksista perhe-elämään. Vanhempien yhteystiedot saatiin Digi- ja väestötietoviraston (DVV) väestötietojärjestelmästä. THL toteutti tutkimuksen tiedonkeruun postikyselynä. Kyselylomakkeeseen oli mahdollista vastata 12.3.2020–12.1.2021 välisenä aikana. Vuoden 2020 tiedonkeruuseen vastasi 8977 synnyttänyttä (vastausprosentti 50) ja 5843 toista (vastausprosentti 36) vanhempaa. Huomioitavaa on, että FinLapset 2020 tutkimus kattaa vain 3- 6 kk ikäisten vanhemmat. Tutkimuksesta ei voi erotella onko kyseessä esim. adoptioperhe, sateenkaariperhe tai sijaisperhe jne.

Vastanneiden vanhempien vastausmäärät ja vastausprosentit:

- Koko maa: synnyttäneet n=8977 (50 %) ja toiset vanhemmat n=5843 (36 %)
- Kymenlaakson hyvinvointialue: synnyttäneet n=202 (49 %) ja toiset vanhemmat n=122 (34 %)
- Kotka: synnyttäneet n=66 (49 %) ja toiset vanhemmat n=46 (37 %)

Alue Kotka		Synnyttänyt vanhempi	Toinen vanhempi
Elämään tyytyväisyys	Vanhempi erittäin tyytyväinen elämäänsä, %	28,8	32,6
Elämään tyytyväisyys	Vanhempi tyytyväinen elämäänsä, %	92,4	97,8
Koettu terveys, oireet ja sairaudet	Vanhempi kokee terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi, %	22,7	..
Mielenterveys	Synnyttäneellä vanhemmalla masennusoireilua kuukauden aikana, %	17,7	
Nukkuminen	Vanhempi ei nuku mielestään riittävästi, %	68,2	47,7
Perheen elintaso ja työssäkäynti	Vanhemman mielestä perheen taloudellinen tilanne kohtalainen tai sitä huonompi, %	47,7	47,7
Vanhempana toimiminen	Vanhempi tyytyväinen itseensä vanhempana, %	87,7	88,6
Vanhempana toimiminen	Vanhemmalla uupumuksen oireita, %	38,5	23,9
Lasten saaminen	Vanhempi toivoo saavansa tulevaisuudessa lisää lapsia, %	47,0	41,3
Tyytyväisyys parisuhteessa	Vanhempi tyytyväinen molemminpuoliseen kunnioitukseen parisuhteessa, %	89,1	91,3
Häirintä ja väkivalta	Vanhempi kokenut henkistä väkivaltaa parisuhteessa 12 kuukauden aikana, %	8,1	..
Päihteiden käyttö	Vanhempi tupakoi päivittäin, %	9,1	13,6
Päihteiden käyttö kasvu-ympäristössä	Vanhempi käyttää tupakkatuotetta tai sähkösavuketta päivittäin, %	9,1	34,8
Päihteiden käyttö kasvu-ympäristössä	Synnyttänyt vanhempi käyttänyt alkoholia raskauden aikana, %	4,5	

Lähde: Finlapset-kyselytutkimus 2020

Vastaajien määrittely. *Synnyttänyt vanhempi:* Nainen, jonka vauvan toinen vanhempi DVV:n otostiedostossa on mies tai jonka vauvalle ei otostiedostossa ole muita vanhempia. Jos otostiedoston mukaan perheessä on kaksi naispuolista vanhempaa, lähetettiin perheeseen molempien vanhempien lomakkeet, joissa pyydettiin vastaamaan itselle soveltuviin kysymyksiin. *Toinen vanhempi:* Kaikki miehet DVV:n otostiedostossa riippumatta siitä, onko vauvalle tiedostossa muita vanhempia. Jos otostiedoston mukaan perheessä on kaksi naispuolista vanhempaa, lähetettiin perheeseen molempien vanhempien lomakkeet, joissa pyydettiin vastaamaan itselle soveltuviin kysymyksiin.

Vuoden 2020 tutkimuksen tietojen mukaan koronaepidemia on heikentänyt 3–6 kk ikäisten lasten vanhempien jaksamista, mutta tyytyväisyys perhe-elämään on silti suurta niin Kotkassa, kuin koko maassa. Perheen taloudellisen tilanteen koki kohtalaiseksi tai sitä huonommaksi kuitenkin melkein puolet kotkalaisperheistä.

Tietoa kotkalaisten lasten määrästä varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa

Varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä.

Varhaiskasvatuksen piirissä olevia lapsia oli vuonna 2021 yhteensä 1883, joista

Kunnallisessa päivähoidossa:

Alle 3-vuotiaita oli 272

3-5 –vuotiaita oli 848

Esioppilaita oli 413

Kunnallisessa perhepäivähoidossa

Alle 3-vuotiaita oli 32

Yli 3 – vuotiaita oli 36

Vuorohoitoa tarvitsevia lapsia oli 113

Eri kieli - ja kulttuuritaustaisia lapsia oli 202

Yksityisessä varhaiskasvatuksessa (palveluseteli)

Alle 3 –vuotiaita oli 68 päiväkodeissa

Yli 3- vuotiaita oli 190 päiväkodeissa

Yksityisessä perhepäivähoidossa

0- 6 -vuotiaita oli 8

Kotihoidontuella olevia

300

Yksityisen hoidon tuella olevia

2

Osittaista hoitorahaa saavia

100

Kotkan ruotsinkielinen päiväkot

Kotka Svenska Barnträdgården, jota ylläpitää Kotka Svenska Samskolas Garantiförening r.f. Lapsimäärä vuonna 2021 oli 41.

Kotkan englanninkielinen päiväkot

Lapsimäärä vuonna 2021 oli 40.

Perusopetuksessa olevien 1.- 6.-luokan oppilasmäärät. Oppilasmäärät vaihtelevat lukuvuoden mittaan. Tilastointipäivän (20.9.2021) mukaan Kotkan oppilasmäärät olivat seuraavat:

Oppilaat

1.-6. luokkalaiset = 2947

pidennetyn oppivelvollisuuden esiopetuksen oppilaat koulun ryhmissä = 31

yhteensä = 2978

Vieraskieliset (oppilaat, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi, romani, saame tai viittomakieli)

1.-9. luokkalaiset = 549

pidennetyn oppivelvollisuuden esiopetuksen oppilaat koulun ryhmissä = 12

yhteensä = 561 (eli 12,7% perusopetuksen oppilasmäärästä)

Kotkassa esiopetuksesta kuudenteen luokkaan **erityistä tukea saavia** oppilaita oli yhteensä 373 oppilasta

Lasten elintavat

Ruokailutottumukset. Kotkalaiset 4. ja 5. luokkalaiset syövät kouluterveyskyselyn 2021 mukaan aamupalaa koko maan lukuihin verrattuna huonommin. Alla oleva indikaattori ilmaisee niiden peruskoulun 4. ja 5. luokkalaisten osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista 4. ja 5. ikäluokassa, jotka syövät aamupalaa harvemmin kuin viitenä arkipäivänä.

			2019	2021
Ei syö aamupalaa joka arkipäivä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)	Koko maa	yhteensä	26	27,3
Ei syö aamupalaa joka arkipäivä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)	Kotka	yhteensä	28	31,4
© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2022				

Lähde: Sotkanet

Ruokailukasvatus varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksessa yhteiset ateriointihetket toimivat oppimisympäristönä myönteiseen ruokaan ja syömiseen suhtautumisen, terveellisten ja monipuolisten ruokailutottumusten tavoitteiden toteutumisessa. Näiden rinnalla on käytössä ruokapalveluiden maistelupaketteja ruokailutottumusten rikastuttamiseksi.

Neuvolakysely (THL). Neuvolaikäisille ei ole vastaavaa kyselyä kuin kouluterveyskysely. Kahden vuoden välein suoritetaan asiakaspalautekysely <https://thl.fi/fi/web/sote-uudistus/palvelujen-tuottaminen/asiakkaat-ja-osallisuus/asiakaspalaute/neuvoloiden-asiakaspalaute> Kyselyssä on painopiste palvelussa ja asiakkaan osallisuudessa. Kymssotessa on käytössä THL valtakunnallisen ohjeistuksen mukaiset terveys-tarkastussisällöt neuvoloissa. Lisää tietoa [lastenneuvolakäsikirjasta](#).

Lasten fyysinen aktiivisuus varhaiskasvatuksessa. Kotkan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa tavoitellaan, että varhaiskasvatus- ja esiopetuspäivän (yli 4 h) aikana toteutuu 2/3 alle kouluikäisten lasten fyysisen aktiivisuuden päivittäisestä suosituksesta.

Ylipainoisuus ja lihavuus. Lasten ylipainoisuus ja lihavuus on lisääntynyt Kotkassa. Trendi on saman suuntainen koko maassa.

Lihavuus: Indikaattori ilmaisee Suomessa asuvien 2 - 6-vuotiaiden lihavien (ISO-BMI ≥ 30 kg/m²) lasten osuuden prosentteina vastaavan ikäisestä väestöstä niistä lapsista, joille on saatavilla pituus- ja painotieto kalenterivuoden ajalta.

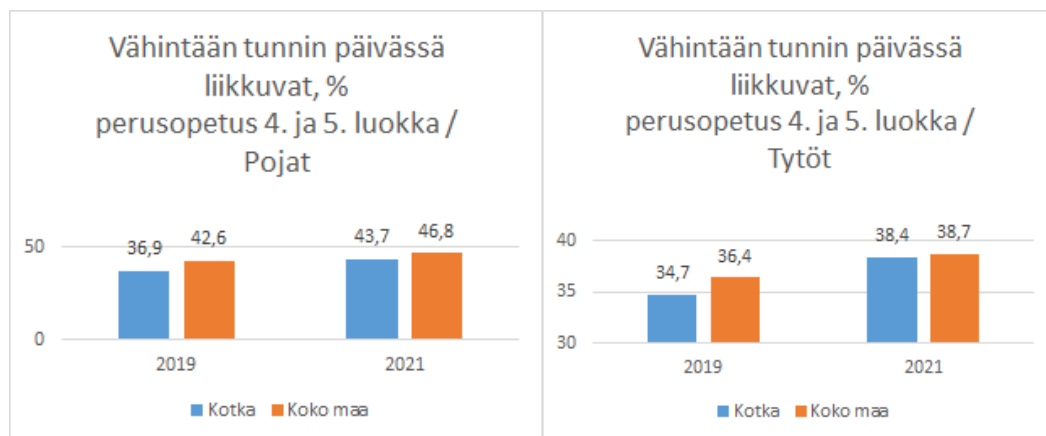
Ylipaino: Indikaattori ilmaisee Suomessa asuvien 2 - 6-vuotiaiden vähintään ylipainoisten (ISO-BMI ≥ 25 kg/m²) lasten osuuden prosentteina vastaavan ikäisestä väestöstä niistä lapsista, joille on saatavilla pituus- ja painotieto kalenterivuoden ajalta. Alla tilastotietoja kotkalaisten lasten ylipainoisuudesta ja lihavuudesta.

		2017	2018	2019	2020
Lihavuuden yleisyys (%) 2 - 6-vuotiailla	Koko maa	4,3	4,4	4,3	5,1
Lihavuuden yleisyys (%) 2 - 6-vuotiailla	Kotka			4,9	6,3
Lihavuuden yleisyys (%) 7 - 12-vuotiailla	Koko maa	5,4	5,6	6	6,8
Lihavuuden yleisyys (%) 7 - 12-vuotiailla	Kotka	0		6	6,8
Ylipainon yleisyys (%) 2 - 6-vuotiailla	Koko maa	19,5	19,5	19,3	21,5
Ylipainon yleisyys (%) 2 - 6-vuotiailla	Kotka			19,9	21,6
Ylipainon yleisyys (%) 7 - 12-vuotiailla	Koko maa	21,9	22,4	22,9	24,6
Ylipainon yleisyys (%) 7 - 12-vuotiailla	Kotka	0		22,4	22,9
© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2022					

Lähde: Sotkanet

Liikunta. Kotkalaisista 4.–5. luokan oppilaista vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuudet nousivat vuodesta 2019. Vastaavasti liikunnan harrastaminen ohjatusti tai vapaa-ajalla väheni. Tässäkin Covid-19 pandemialla on ollut suuri vaikutus. (Kouluterveyskysely 2019 ja 2021; Tilastokeskus.)

Lähde: Kouluterveyskysely 2019 ja 2021

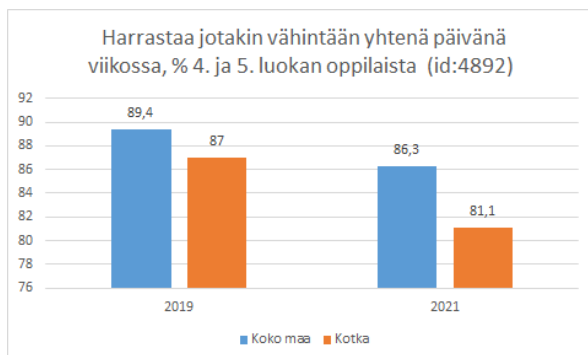
Move- testausten 2021 mukaan Kotkan tulokset eivät merkittävästi eroa koko maan tuloksista millään osa-alueella. Testauksissa mitattiin kestävyyskuntoa, lihaskuntoa, etunojapunnerrusta, motorisia taitoja ja heitto-kiinniottoyhdistelmää. Fyysisen toimintakyvyn osa-alueita mitattaessa esimerkiksi kestävyyskunnossa kotkalaisilla viidesluokkalaisilla pojilla oli pientä nousua edellisestä vuodesta vuoden 2021 tuloksen ollessa samaa tasoa koko maan lukujen kanssa. Tyttöillä oli pientä laskua edellisvuodesta, mutta vuoden 2021 tulos oli silti samalla tasolla koko maan tulosten kanssa.

Lähde: Move-tulokset (vuosiluokat 3–6 Kotka VS koko maa)

Osallisuus ja vaikuttaminen

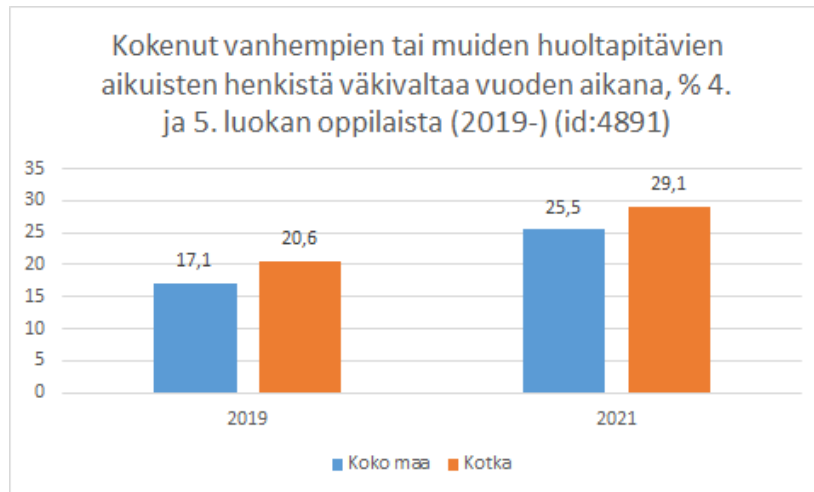
THL:n kouluterveyskyselyn mukaan kotkalaisista lapsista suurin osa kokee olevansa osa jotakin tärkeää porukkaa tai yhteisöä. Lasten harrastuksiin osallistumisen on Kotkassa aktiivista ja valtaosa lapsista harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa. Kouluterveyskyselyn 2021 mukaan kotkalaisten 4. ja 5. luokkalaisten harrastuksiin osallistuminen on kuitenkin vähentynyt vuoden 2019 tuloksiin verrattuna ja harrastaminen on koko maata alhaisemmalla tasolla.

Lähde: Kouluterveyskysely 2019 ja 2021

Osallisuuden kokemusta mitanneessa vuoden 2019 Kouluterveyskyselyssä havaittiin, että vanhempien väkivallan kohteeksi joutuneilla lapsilla ja nuorilla oli selkeästi matalampi osallisuuden kokemus. Kouluterveyskyselyn tulosten lisäksi myös Kotkassa työskentelevien ammattilaisten havaintojen mukaan lasten levottomuus ja ahdistuneisuus on lisääntynyt. Lapsiperheet ovat väsyneitä ja kaipaavat vertaistointia ja tukea. Alla tilastoa Kotkan osalta verrattuna koko maan tilanteeseen.

Lähde: Kouluterveyskysely 2019 ja 2021

Kouluterveyskyselyn tulosten kriittisiä näkökulmia

Yksinäisyys. Vuonna 2021 tehdyn kouluterveyskyselyn mukaan yhä useampi lapsi ja nuori tuntee itsensä yksinäiseksi. Osallisuutta käsittelevässä osiossa todetaan, että yksinäisyyden tunne voi vähentää osallisuuden kokemusta. Kotkassa yksinäisyyden tunne on tänä vuonna lisääntynyt kaikissa kyselyn ikäryhmissä vuoteen 2019 verrattuna. 4.-5-luokkalaisilla vuonna 2019 itsensä yksinäiseksi koki 3,8 % ja vuonna 2021 5,4%. THL:n mukaan koronapandemia on vaikuttanut yksinäisyydentunteeseen erilaisten rajoitusten, kuten etäkoulun tai harrastusten tauon vuoksi.

Tuntee itsensä usein yksinäiseksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista			
		2019	2021
Koko maa	yhteensä	3,4	4
Kotka	yhteensä	3,8	5,4
© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2022			

Lähde: Sotkanet

Tyytyväisyys elämään on laskenut kaikissa ryhmissä viimeisten kahden vuoden aikana. Vuonna 2019 4.- 5.-luokkalaisista kotkalaisista elämäänsä tyytyväiseksi itsensä koki 87,6 % ja vuoden 2021 kouluterveyskyselyssä elämäänsä tyytyväisten osuus samassa ikäryhmässä oli 83,2%.

Palvelut lapsille ja lapsiperheille

Varhaiskasvatuspalvelut. Lapsi voi osallistua varhaiskasvatukseen päiväkodissa, perhepäivähoidossa, avoimessa varhaiskasvatuksessa (kerhot) tai esiopetusyksikössä esiopetusajan ulkopuolella. Lapsella on myös mahdollisuus pidennettyyn tai ympärivuorokautiseen varhaiskasvatukseen eli vuorohoitoon. Lapsen tarvitsema tuki tarjotaan lapsen omassa päiväkodissa tai esiopetuksessa tuen tarpeen ilmetessä sopivalla tuen tasolla. Varhaiskasvatuksessa käytetään valtakunnallista KieliPeda -työvälinettä kielitietoisien varhaiskasvatuksen, monikielisyyden ja suomi toisena kielenä opetuksen tukemiseksi.

Kotkan varhaiskasvatus järjestää 5-vuotiaille 20 tuntia viikossa maksutonta varhaiskasvatusta toimintakaudella 2021-2022. Myös esiopetusaika on perheille maksutonta 20 tuntina viikossa. Esiopetus toteutuu tavallisimmin lapsen lähikoulussa. Perusopetukseen valmistavaa esiopetusta toteutetaan kaikilla varhaiskasvatusalueilla. (Kotkan kaupungin verkkosivut.)

Kotkan kaupungin avoin varhaiskasvatus. Avoin varhaiskasvatustoiminta tarjoaa kotkalaisille pikkulapsiperheille mukavan viihtymisen paikan, yhdessä tekemistä ja vertaisryhmän tukea. Toiminnan sisältö muuntuu joustavasti tarpeiden ja toiveiden mukaan.

Avoin varhaiskasvatustoiminta;

- Avoimet päivät on tarkoitettu lapsille ja huoltajille. Avoimet päivät ovat maksuttomia, eikä niihin tarvitse ilmoittautua etukäteen.
- Kerhotoiminta on maksullista varhaiskasvatustoimintaa 3 – 4 -vuotiaille lapsille. Kerhot noudattavat koulujen työ- ja loma-aikoja.
- Avointa varhaiskasvatusta ja kerhotoimintaa tarjotaan kaikille kotkalaisille perheille Kotkansaarella Katariinan päiväkodissa, Karhulassa Raitin päiväkodissa ja Länsi-Kotkassa Velhon päiväkodissa. (Kotkan kaupungin verkkosivut.)

Perusopetus. Perusopetus on maksutonta yleissivistävää koulutusta. Peruskoulu kestää yhdeksän vuotta ja se on tarkoitettu lapsille, jotka ovat iältään 7 – 16-vuotiaita. Oppivelvollisuus alkaa sinä vuonna, kun lapsi täyttää seitsemän vuotta, mutta koulunkäynti on mahdollista aloittaa myös vuotta aiemmin tai myöhemmin. Jokainen Suomessa vakituisesti asuva lapsi on oppivelvollinen. Tämä koskee myös Suomessa vakituisesti asuvia maahanmuuttajataustaisia lapsia. Maahanmuuttajataustaiset lapset ovat tarvittaessa vuoden valmistavassa opetuksessa ennen perusopetukseen siirtymistä. Oppivelvollisuuden edellyttämästä suomenkielisestä perusopetuksesta Kotkassa huolehtivat pääasiassa kaupungin ylläpitämät peruskoulut. Kotkassa peruskouluja on yhteensä 16, joista niin sanottuja alakouluja on 11, yläkouluja 3 ja 2 yhtenäiskoulua.

Painotettu opetus

- Musiikki
- Liikunta
- Kaksikielinen esi- ja perusopetus

Liikunnallinen elämäntapa ja liikkuva varhaiskasvatus. Kotkassa on vuodesta 2016 kehitetty Opetushallituksen ”Liikkuva varhaiskasvatus”-ohjelman ja liikunnallinen elämäntapa -avustuksen tukemina varhaiskasvatuksen arjen liikunnallistamista. Tavoitteena on ollut pedagogiikan muuttuminen toiminnallisemmaksi (mm. kielen kehityksen tukeminen liikunnan keinoin) sekä liikkumismyönteisen kulttuurin vahvistaminen. Liikuntakoordinaattorilla, liikuttaja –toimintamallilla, liikkavastaavaverkostolla ja oppimisympäristöä kehittämällä ohjataan kutakin yksikköä luomaan koko henkilöstön aktiivisempaa otetta lasten liikkumiseen. Yksiköt voivat itse lähteä luomaan omaa mallia esim. pihaliikunnan lisäämiseen. Liikuttajaliivin pukemalla jokainen voi olla liikuttaja; myös lapsi. Lapsen osallisuus lisääntyy ja osallistumaan pääsevät kaikki; eivät vain he jotka ovat hyviä tai liikunnasta kiinnostuneita.

Liikkuva koulu. Kotkassa kaikki koulut ovat olleet mukana Opetushallituksen valtakunnallisessa [Liikkuva koulu -toimintamallissa](#). Liikkuva koulu -ohjelman tavoitteena on lisätä koulupäivien aktiivisuutta ja viihtyisyyttä. Liikkuvissa kouluissa ajatellaan asioista uusilla tavoilla: istutaan vähemmän, tuetaan oppimista toiminnallisilla menetelmillä, liikutaan välitunneilla ja otetaan oppilaat mukaan koulun toiminnan suunnitteluun. Jokainen koulu toteuttaa liikkuvampaa koulupäivää omalla tavallaan.

Kotkan seudun musiikkiopisto. Opistolla on musiikin opetukselle kaksi päätoimipistettä, joista toinen sijaitsee Kotkassa ja toinen Haminaassa. Musiikkiopistossa opiskelee reilut 500 oppilasta soitto- ja lauluopinnoissa. Lisäksi muskarilaisia on noin 250. Musiikkiopistolla suurin osa oppilaista soittaa klassisia soittimia, lisäksi opistossa on pop/jazz -puoli. Orkesteritoiminta on tärkeä ja ehkä näkyvinkin osa musiikkiopistoa, jolla on viisi eritasoista jousiorkesteria ja viisi eritasoista puhallinorkesteria. Ne esiintyvät esim. Meripäiväparaatissa ja Haminaassa Junior Tattossa sekä Elomarkkinoilla. Kaksi lapsikuoroa ja nuorisokuoro esiintyvät myös säännöllisesti. (Kotkan kaupungin verkkosivut.)

Luontokoulu Haili on vuonna 2001 perustettu Kotkan kaupungin Lasten ja nuorten palvelujen alainen yksikkö, joka tarjoaa luonto- ja ympäristöaiheista opetusta ja koulutusta sekä kotkalaisille että ulkopaikkakuntalaisille. Toiminnan pääpaino on vuodenaikasta riippumatta ulko-opetuksessa päiväkotien ja koulujen lähimaastoissa, toki myös Kotkan seudun luonto- ja retkikohteita hyödyntäen. Luontokoulun ohjelmista löytyy satuseikkailuja, pelejä ja leikkejä, lajien ja luontotyyppien monimuotoisuutta, vesi- ja suoekologiaa, kaupunkiluontoa, ilmastonmuutosta, kestävä kehitystä ja paljon muuta. Ryhmän koko, sää, vuodenaika, paikka ja muut olosuhteet vaikuttavat lopulliseen ohjelmakokonaisuuteen ja sitä räätälöidään myös eri ikäryhmille. Painotuksia voidaan muuttaa ryhmän toivomusten mukaan.

Lasten parlamentti. Kotkan Lasten parlamentti on kaupungin ja sen alueella toimivien lasten yhteistyöelin, joka toimii hyvinvointilautakunnan alaisuudessa. Myös Lasten parlamentin toimintakausi on kaksi vuotta. Ehdolle voivat asettua 10 - 13 -vuotiaat kotkalaiset ja heitä äänestävät myös sama ikäluokka. Parlamentin hallitukseen kuuluu 10-13 jäsentä. Parlamentin tehtävänä on tuoda lasten ääni osaksi päätöksentekoa. Koronan takia lasten parlamentin toiminta on ollut katkolla ja nyt lasten kuulemiseen ollaan kehittämässä uutta toimintamuotoa.

Nuorisotilat. Kotkassa on kolme nuorisotilaa: Messi, Kulma ja Welho

Alakoululaisille on toimintaa kaikilla tiloilla 2-3 iltapäivää viikossa, myös kohdennettuja pienryhmiä tarvittaessa. Lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua toiminnan suunnitteluun sekä toteutukseen, jokaisella tilalla, omien mahdollisuuksien ja mielenkiinnon mukaan.

Kouluyhteistyö - Nivelvaiheen ryhmätykset sekä tukioppilastoiminnan koulutuksia, joita järjestetään kouluilla.

Lasten kulttuurikeskus tuottaa ja kehittää lapsilähtöistä ja yhdenvertaista lastenkulttuuria, jota tekee taidealan ammattilaiset.

Toimintamuotoja ovat mm. toiminnalliset näyttelyt, tapahtumat, esitykset, koulutukset sekä työpajat. Tavoitteena on saavuttaa kaikki kotkalaiset lapset kulttuurikeskuksen palveluiden kautta. Varhaiskasvatuksen ja koulujen kautta tavoitetaan kokonaiset ikäryhmät ja avoimen toiminnan kautta tarjotaan lapsiperheille esityksiä ja yhdessä tekemistä. Lasten kulttuurikeskus toimii monien yhteistyökumppaneiden kanssa ja tarjoaa taiteilijoille työmahdollisuuksia sekä kehittää alan ammattilaisten osaamista.

Varhaiskasvatukselle ja kouluille:

- Kulttuuripolku
- Taidetestaajat
- Tonttukoulu
- [Lasten Kulttuuriviikot 2021 Avautuu uuteen ikkunaan](#)
- Satuviikko

Lapsiperheille:

- [Lasten Meripäivät](#)
- [Lasten Kulttuuriviikot 2021 Avautuu uuteen ikkunaan](#)
- Taidepihat
- Satuviikko
- LakuLauantait

Ammattilaisille:

- Koulutukset
- Hankkeet
- Esiintyjät ja taidekasvattajat
- Verkostot

Kymsoten, järjestöjen ja seurakunnan palvelut lapsille ja lapsiperheille. Kymsoten palvelut lapsille ja lapsiperheille löytyy [täältä](#). Perhekeskustoimintamalli on käytössä. [Kymenlaakson perhekeskuksesta](#) saa tarvittaessa tukea, ohjausta ja neuvontaa eri tilanteissa. Sieltä saa tietoa ja ohjausta myös järjestöjen tarjoamiin palveluihin. Palveluita tarjoaa lisäksi esimerkiksi [Kotka-Kymin seurakunta](#) ja [Kymenlaakson Ensi- ja turvakotiyhdistys](#).

[Kakspy ry](#) toteuttaa STEA:n rahoittamana perhe- ja läheistyötä koko Kymenlaakson alueella. Perhe- ja läheistyössä työskentelee sekä sote-alan ammattilaisia, että kokemusasiantuntijoita. Perhe- ja läheistyön tarkoituksena on edistää hyvinvointia perheissä, joissa on huolta mielenterveydestä ja/tai päihteiden käytöstä ja kohdentaa tietoa, tukea ja toivoa läheisille ja perheenjäsenille. Vuoden 2021 aikana n. 370 henkilöä oli yksilöllisen tuen ja neuvonnan tai perhetapaamisten ja ryhmätoiminnan piirissä ja kotkalaisia heistä oli n. 190 henkilöä.

Nuoret ja nuoret aikuiset

Nuoret ja nuoret aikuiset otsikon alla käsitellään yläkouluikäisiä, toisen asteen opiskelijoita sekä kaikkia nuorisolain (2016) mukaan alle 29-vuotiaita kotkalaisia. Nuorten ja nuorten aikuisten tilanteen kuvaamiseen on käytetty mm. Sotkanetin ja Tilastokeskuksen tilastoja sekä THL:n kouluterveyskyselyn tuloksia. Kokonaiskuvaa on täydennetty mm. Etsivän nuorisotyön, TE-toimiston tilastoilla.

Keskeiset lait ja strategiat

Nuorisolaki. Kuntien vastuu alle 29-vuotiaiden kuntalaisten osalta määritellään mm. nuorisolaissa. Nuorisolain mukaan nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Kunnan tulee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen, luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle

järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Kunnan on tarpeen mukaan toimittava yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisolan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa. Lisäksi nuorisolaki velvoittaa kuntia monialaiseen viranomaisyhteistyöhön. Käytännössä se tarkoittaa, että paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelua ja sen toimeenpanon kehittämistä varten kunnassa on oltava ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä, jonka kohderyhmänä ovat kaikki kunnassa asuvat nuoret. Verkoston tai muun yhteistyöryhmän tulee toimia vuorovaikutuksessa nuorisolan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Kahdella tai useammalla kunnalla voi olla yhteinen verkosto. Verkosto ei käsittele yksittäistä nuorta koskevia asioita. Verkoston tai muun vastaavan yhteistyöryhmän tehtävänä on:

- 1) Koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi.
- 2) Edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, yhteisiä menettelytapoja nuoren palveluihin ohjaamisessa sekä tiedonvaihdon sujuvuutta.
- 3) Edistää yhteistyötä nuorisotoiminnan toteutumiseksi.

Lisäksi kuntia ohjaa mm. [perusopetuslaki](#), [lukiolaki](#), [laki ammatillisesta koulutuksesta](#) sekä [lastensuojelulaki](#).

Oppivelvollisuuden laajentuminen. Vuonna 2021 astui voimaan [laki oppivelvollisuuden laajentamiseksi](#) (oppivelvollisuuslaki 1214/2020) koskemaan kaikkia alle 18-vuotiaita nuoria. Kotkassa on seurattu jo aiemmin kaupunkistrategian tavoitteiden mukaisesti peruskoulun jälkeen ilman opiskelupaikkaa jääneiden nuorten tilannetta. Nyt myös uusi laki velvoittaa vastaavaa seurantaa kunnilta.

Valtakunnallinen nuorisotyön ja –politiikan ohjelma VANUPO on lakisääteinen, valtioneuvoston nelivuotiskausittain hyväksymä poikkihallinnollinen ohjelma, jonka tavoitteena on edistää nuorten kasvu- ja elinoloja. Yksi VANUPO:n päätavoitteista on nuorisopoliittisen näkökulman juurruttaminen osaksi julkisen sektorin päätöksentekoa. VANUPO:n avulla tehostetaan nuorten kasvu- ja elinolojen parantamiseen käytettävien, eri toimialoilla olevien voimavarojen tuloksellista käyttöä. Ohjelma kattaa kaikki nuorisolain tarkoittamat alle 29-vuotiaat nuoret, joita oli Suomessa vuoden 2018 lopussa lähes 1,8 miljoonaa. Ohjelman painopisteet kuitenkin kohdistuvat erityisesti nuoruuden ydinalueeseen, eli noin 12-25-vuotiaiden nuorten kasvu- ja elinolojen kehittämiseen.

Kansallisesta **päihde- ja riippuvuusstrategiasta** sekä kansallisesta **mielenterveysstrategiasta** nousee valtakunnallisia, nuoria ja nuoria aikuisia koskevia seurantaindikaattoreita.

Kymenlaakson lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ohjaa osaltaan myös nuoria koskevia tavoitteita Kotkassa.

Kymenlaakson maakuntaohjelmassa todetaan, että nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä tärkeänä keinona ovat työpajatoiminta ja et-sivän nuorisotyön monipuoliset palvelut. Pitkäaikaistyöttömyyden hoito, päihteettömyyden tukeminen sekä perheiden varhainen ja monipuolinen palvelu- ja tukiverkosto on tärkeässä roolissa. (Kymenlaakson maakuntaohjelma.)

Kotkan kaupunkistrategian tavoitteiden mukaan

- Tiivistämme ennakkoluulotonta yhdessä tekemistä kaupungin, kaupunkilaisten, yritysten, korkeakoulujen ja oppilaitosten välillä
- Luomme uusia toimintatapoja kansallisia ja kansainvälisiä kumppanuuksia sekä työelämä- ja korkeakouluyhteistyötä hyödyntäen
- Luomme terveet ja innostavat oppimisympäristöt (XAMK-kampus, toisen ja perusasteen ja varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt) yhdessä tilojen käyttäjien kanssa
- Mahdollistamme joustavan siirtymisen oppimisen polulla kouluasteelta toiselle
- Tuemme tutkimus- ja kehittämistoimintaa ja XAMK:ia Suomen johtavana TKI-ammattikorkeakouluna (Kotka2025)

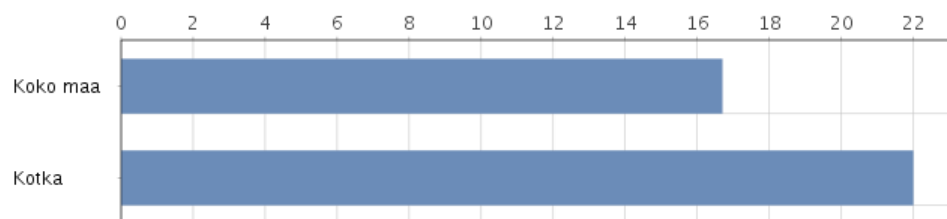
Tietoa kotkalaisista nuorista ja nuorista aikuisista

Nuorten määrä. Valtion nuorisoneuvoston verkkosivuilta selviää, että kokonaisuudessaan Suomessa 2000-luvulla nuoret ikäluokat ovat pienempiä kuin esimerkiksi 1900-luvun puolivälin tienoilla syntyneet kohortit. Nuorten määrää on syytä seurata paitsi ikäluokkien suuruuden kehityksen seuraamiseksi myös siksi, että esimerkiksi erilaisten palveluiden käyttäjien määrät on syytä suhteuttaa koko potentiaalisen palveluiden käyttäjien määrään (eli nuorten kokonaismäärään). Nuoret muodostavat suuren osan myös maan sisäisestä muuttoliikkeestä, ja erityisesti syrjäisille alueille nuorten poismuutto aiheuttaa osaltaan haasteita. Tästä syystä nuorten määrän kehitystä on perusteltua seurata maakunnittain.

Tilastokeskuksen tilastoista ei saanut suoraan alle 29-vuotiaiden määrää, mutta alle 15-vuotiaiden osuus Kotkan koko väestöstä oli vuonna 2020 13,1 % ja koko maassa alle 15-vuotiaiden osuus oli 15,6 %.

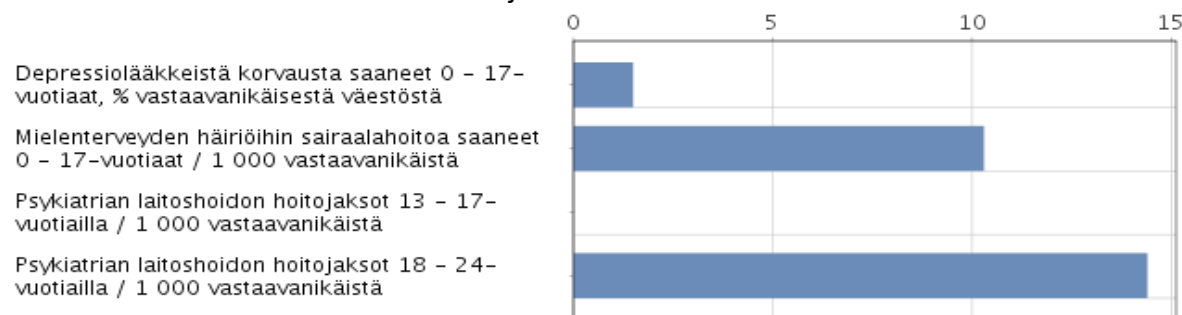

Koulutustaso ja työttömyys. Vuoden 2020 Sotkanetin tilaston mukaan 20-vuotta täyttäneistä kotkalaisista 28% oli suorittanut korkea-asteen tutkinnon ja koko maan osalta prosenttiosuus oli 32,6%. Keskiasteen koulutuksen 20-vuotiaista kotkalaisista oli saanut 45,3% ja koko maassa 41,6%. Alla olevasta kuvasta selviää, että nuorisotyöttömyys oli vuonna 2020 Kotkassa maan keskiarvon yläpuolella.

Lähde: Sotkanet

Mielenterveys. Alla olevassa Sotkanetin taulukossa on tietoa kotkalaisten nuorten hyvinvoinnista kansallisen mielenterveysstrategian tavoitteiden mukaisten seurantatilastojen mukaan vuonna 2020.

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 13 - 17-vuotiaita oli 312 vuonna 2020.

Lähde: Sotkanet

Oppilasmäärät.

Peruskoulu. Vuonna 2021, peruskoulun 7-9 luokkalaista oli 1450 oppilasta

Vieraskieliset (oppilaat, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi, romani, saame tai viittomakieli)

1.-9. luokkalaiset = 549

Toisen asteen koulutus

Kotkan lyseo. Opiskelijamäärät 20.9. 2021 tilastointipäivän mukaan

1 vuositaso 164

2. vuositaso 154

3. vuositaso 151

4. vuositaso 21

Yhteensä 490.

Karhulan lukio. Opiskelijamäärät 20.9.2021

1.lk = 130

2.lk = 124

3.lk = 122

4.lk = 11

Yhteensä 387

Ekami:ssa opiskelee yhteensä 1573 kotkalaista, alle 29-vuotiaasta opiskelijaa. Taulukko alla:

Jakauma

28.1.2022

Ikä	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	Yht.
Kotkalaisia	159	276	277	227	109	87	84	70	60	51	73	45	55	1573

Huomioitavaa on myös se, että kaikki toisen asteen opiskelijat eivät jää Kotkaan opiskelemaan, vaan lähtevät myös muille paikkakunnille.

Kotka Svenska Samskola on yksityinen koulu, joka tuottaa ruotsinkielistä perusopetusta ja lukiokoulutusta Kotkassa. Kotka Svenska Samskolassa on 136 oppilasta.

Oppivelvollisuus ja ammatillinen koulutus

THL:n mukaan nuorten ja nuorten aikuisten terveys on sitä parempi, mitä korkeammin koulutettuja vanhemmat ovat. Oma koulumenestys ja opintoaste ovat myös yhteydessä parempaan terveyteen. Ammattiin opiskelevilla esimerkiksi tupakointi ja humalajuominen ovat huomattavasti yleisempiä kuin lukiolaisilla ikätovereillaan, samaten epäterveelliset ruokatottumukset ja ylipaino.

THL:n mukaan jo varhaiset elinolot vaikuttavat koulutusurien valintaan. Nuorten koulutusvalinnat myötäilevät vanhempien koulutusta. Vanhempien sosiaalinen asema ja elämäntavat osin peritään. Koulutuksen, työn tai molempien ulkopuolelle jääminen voi osin olla seurausta lapsuudenaikaisesta huono-osaisuudesta. Pelkän peruskoulun suorittaneiden nuorten osuus nuorista työttömistä on suuri. (THL.)

Kotkassa vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä vuonna 2020 oli vähän yli 70% ja korkea asteen tutkinto on suoritettuna 15 vuotta täyttäneistä alle 30%:lla. (Tilastokeskus.)

Kotkan kaupunki omistaa Etelä-Kymenlaakson koulutuskuntayhtymän, joka tuottaa monipuolista ammatillista koulutusta kaiken ikäisille kotkalaisille. Lisäksi kaupunki on omistajaosakkaana mukana Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa (Xamk). Xamk ja Xamk:n avoin ammattikorkeakoulu järjestävät monipuolista ammattikorkeakoulutasoista opetusta sekä Kotkan kampuksella, että verkossa.

Oppivelvollisuuden laajentamisen toteutumista koordinoi Kotkan kaupungin oppivelvollisuuskoordinaattori yhteistyössä oppivelvollisuuden laajentumisen monialaisen työryhmän kanssa. Ilman opiskelupaikkaa jääneiden oppivelvollisuusikäisten nivelvaiheen valvonnasta vastaa tehtävään nimetty kuntavalvoja. Oppivelvollisuuden laajentumisen seudullista työryhmää koordinoi Etelä-Kymenlaakson koulutuskuntayhtymä (Ekami).

Kotkan kaupunkistrategian tavoitteissa on selkeästi kirjattuna, että jokaisella kotkalaisella on perusasteen jälkeinen tutkinto. Syksyllä 2021 kunnan ohjaus- ja valvontavastuun piiriin kuului yhteensä kuusi ilman opiskelupaikkaa olevaa nuorta. Heidä kaikki aloittivat opinnot syksyn aikana. Heidän opintopolut suuntautuivat aikuisten perusopetukseen, aikuislukioon sekä [TELMA-koulutukseen](#).

Asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuun toteuttamisen tueksi kehitetty Aloituspaja-kokeilu aloitti toimintansa syyskuussa 2021. Aloituspaja on opiskeluvalmiuksia ja päivärytmiä ylläpitävää sekä jatko-opintoihin ohjaavaa nuorten työpajatoimintaa, johon oppivelvollinen nuori voidaan ohjata siihen saakka, kunnes hän aloittaa opiskelun. Kokeilu on Etelä-Kymenlaakson kuntien yhteinen, ja palvelun tuottaa Ekamin Rannikkopajat. Vahvempaa tukea tarvitseville kotkalaisille nuorille on järjestetty päivätoimintaa Autismisäätiön kautta.

Nuorten sosiaalinen vahvistaminen

Sosiaalinen vahvistaminen työpajatoiminnassa. Työpajatoiminnassa vahvistetaan nuorten ja aikuisten taitoja itsenäiseen elämään, opiskeluun ja työssäkäyntiin. Työpajalla valmentautujat voivat tunnistaa omia vahvuuksiaan, kehittää taitoja toimia toisten ihmisten kanssa, oppia hoitamaan arjen asioita sekä saada eväitä koulutukseen ja työelämään. Työpajatoiminta edistää ihmisen mahdollisuuksia vaikuttaa oman elämänsä kulkuun ja selviytyä erilaisista elämäntilanteista yhdessä toisten ihmisten kanssa.

Sosiaalinen vahvistaminen on työ- ja toimintakyvyn sekä elämäntaitojen kartuttamista. Työpajatoiminnan tavoitteet vaihtelevat valmentautujien tarpeiden mukaan. Painopiste voi olla ihmisen toimintakyvyn parantamisessa tai työelämään valmentamisessa. Työpaja tarjoaa kuntouttavaa työtoimintaa, työkokeilua, työtä palkkatuella ja vaihtoehtoisen oppimisympäristön opinnoissa. Muita työpajalla järjestettäviä palveluita ovat mm. sosiaalinen kuntoutus, mielenterveyskuntoutujien työhönvalmennus ja maahanmuuttajien kotoutumispalvelu. Sosiaalinen vahvistaminen kytkeytyy kaikkiin työpajan palveluihin, sillä se mahdollistaa valmentautujan etenemisen omista tavoitteistaan.

Sosiaalinen vahvistaminen.

- Ehkäisee nuorten ja aikuisten syrjäytymistä ja lisää heidän hyvinvointiaan.
- Vahvistaa kaveruutta ja yhteisöllisyyttä, vähentää yksinäisyyttä ja ulkopuolisuutta.
- Tukee itsensä toteuttamista sekä tarjoaa mielekästä ja merkityksellistä tekemistä.
- Lisää työ- ja toimintakykyä, ammatillista osaamista sekä työllisyyttä ja toimeentuloa.
- Lisää omatoimisuutta, parantaa arjen asioista suoriutumista ja helpottaa avun pyytämistä.
- Vahvistaa suoriutumista ja vähentää alisuoriutumista.
- Antaa uusia näkökulmia asioihin näköalattomuuden sijasta.
- Luo uskoa tulevaisuuteen (Into ry.)

Nuorisolain (2016) mukaan kuntien on velvollisuus järjestää etsivää nuorisotyötä. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. Kun kunta järjestää etsivää nuorisotyötä, sen tulee nimetä etsivän nuorisotyön toimeenpanosta vastaava kunnan viranhaltija tai kuntaan työsopimussuhteessa oleva henkilö. Etsivällä nuorisotyöntekijällä on oltava riittävä koulutus ja kokemus nuorten kanssa tehtävästä työstä. Etsivää nuorisotyötä voivat järjestää kunta tai useat kunnat yhdessä. Kunta voi järjestää etsivää nuorisotyötä hankkimalla palveluja myös nuorten palveluja tuottavalta yhteisöltä, jolloin kunta vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti. Etsivä nuorisotyö aloitetaan ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta. Etsivä nuorisotyö voidaan aloittaa myös muiden viranomaisten luovuttamien tietojen perusteella.

Nuorten työpajatoiminta on myös nuorisolain mukaista toimintaa. Työpajojen tehtävänä on valmennuksen avulla parantaa nuoren valmiuksia päästä koulutukseen, suorittaa koulutus loppuun ja päästä avoimille työmarkkinoille tai muuhun tarvitsemaansa palveluun. Työpajatoiminnan tarkoituksena on parantaa nuoren elämänhallintataitoja sekä edistää hänen kasvuaan, itsenäistymistään ja osallisuutta yhteiskuntaan. Nuori valmentautuu tekemällä työtä tai työtoimintaa omien edellytystensä mukaan. Työpajalla tehdään nuorelle henkilökohtainen valmennussuunnitelma yhdessä nuoren kanssa. Nuorten työpajatoiminnan järjestäjinä voivat toimia kunta tai useat kunnat yhdessä tai nuorten palveluja tuottava yhteisö. Nuorten työpajalla tulee olla nuorten yksilö- ja työvalmennusosaamista. Nuorten työpajan on seurattava toimintansa tuloksia.

Nuori tulee työpajalle pääsääntöisesti viranomaisen tai julkista tehtävää hoitavan ohjaamana. Nuori voi myös oma-aloitteisesti hakeutua työpajalle. Työpajalle ohjatun nuoren valmennuksesta tehdään kirjallinen sopimus. Nuorten työpajatoiminnassa voidaan käsitellä sopimuksessa tai työpajalle 1 momentissa säädetyssä tehtävässä saatuja tietoja valmennukseen tulevan ja valmennuksessa olevan nuoren yksilöimiseksi ja työpajatoiminnan tehtävien hoitamiseksi. Nuorten työpajatoiminnan järjestäjän tulee määritellä ne tehtävät, joihin sisältyy arkaluonteisten tietojen käsittelyä.

Ekami Rannikkopajat. Nuorten työpajat tukevat alle 29-vuotiaita nuoria koulutukseen, työelämään ja elämänhallintaan liittyvissä kysymyksissä. Nuorten työpajatoiminta on osa nuorisolaissa 1285/2016 säädettyä nuorten sosiaalista vahvistamista ja se toteuttaa osaltaan nuorisotakuuta. Nuorten työpajatoiminta on työvaltaista ja yhteisöllistä valmennusta, jolla tuetaan valmentautujan yksilöllistä kasvua, sosiaalista vahvistumista ja aktiivista osallisuutta sekä yleisiä työ- ja työelämätaitoja. Valmentamisen menetelminä voi olla [työ-, työ-elämä-, yksilö ja ryhmävalmennus](#). (Ekamin Rannikkopajojen verkkosivut.) Kotkalaisia alle 29 -vuotiaita nuoria Rannikkopajojen työpajoissa vuonna 2021 oli 267 valmennettavaa.

Etsivä nuorisotyö. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on auttaa niitä alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella ja jotka tarvitsevat tukea tavoittaakseen julkisen sektorin palvelut tai jotka tarvitsevat tukea pysyäkseen tai kiinnittyäkseen tarjolla olevaan palveluun tai jotka ovat vaarassa syrjäytyä. Etsivän nuorisotyön avulla tukea tarvitsevat nuoret saatetaan niiden palvelujen piiriin, jotka parantavat nuorten arjenhallintataitoja ja valmiuksia hakeutua koulutukseen tai työhön ja joilla tuetaan nuoria suuntaamaan elämäänsä. Etsivän nuorisotyön palvelut ovat nuorelle vapaaehtoisia. [Finders – Etsivä Nuorisotyö](#) (Ekamin Rannikkopajojen verkkosivut.) Kotkalaisten nuorten määrä etsivässä nuorisotyössä: vuonna 2021 oli yhteensä 283 asiakasta (alle 29 v.) Kotkan kaupunki ostaa sekä etsivän nuorisotyön, että työpajatoiminnan palvelut Ekamin Rannikkopajoilta.

Oppimisen tuki.

Opetushallituksen mukaan moni lapsi tarvitsee oppimiseensa tukea. Perusopetuslain mukaan oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen opetuksen ohella oppilaanohjausta ja riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea koko perusopetuksen ajan. Tukea on annettava heti, kun tuen tarve ilmenee. Oppilas saattaa tarvita oppimisessa ja koulunkäynnissä tukea tilapäisesti tai pitempiaikaisesti. Tuen tarve voi vaihdella vähäisestä vahvempaan, tai oppilas voi tarvita monenlaista tukea yhtä aikaa. Koulun antama tuki riippuu vaikeuksien laadusta ja laajuudesta. (OPH.)

Erityisen tuen oppilaat perusopetuksessa ja lukioissa. Kotkan yläkouluissa erityistä tukea sai joulukuussa 2021 yhteensä 207 oppilasta. Lisäksi erityistä tukea tarvitsevia nuoria opiskelee Kotkan lyseossa, Karhulan lukiossa, aikuislukiossa, Ekamissa sekä Ammattiopisto Spessassa, mutta heidän kokonaismäärästään tässä ei ole tietoa.

Erityisen tuen oppilaat ammatillisessa koulutuksessa. Huomioitavaa on se, että erityisen tuen tarve myös ammattiin opiskelevilla on lisääntynyt. Ekamissa vaativan erityisen tuen piirissä olevia opiskelijoita oli vuoden 2021 lopussa 20.

Valtioneuvoston tiedotteesta (16.3.2021) selviää, että Owal Group Oy selvitti opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta [koronavi-rusepidemian vaikutuksia lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen](#). Toisen asteen opiskelijoista kaksi kolmannesta on kokenut vuonna 2020 etäopiskelun raskaana. Oppilaitosjohdon ja henkilöstön näkökulmasta korostuu huoli opiskelijoiden tilanteesta ja kasva-neesta tuen tarpeesta. 72 % lukion opiskelijakyselyyn vastanneista opiskelijoista ja 60 % ammatillisen koulutuksen vastanneista oli kokenut etäopiskelun vähintään jossain määrin henkisesti raskaaksi. Kyselyn mukaan sekä lukio- että ammatillisessa koulutuksessa oli myös opis-kelijoita, joille etäopiskelu on soveltunut hyvin. Molemmissa vastaajaryhmissä 37 % koki tarvinneensa opintoihin enemmän tukea kuin on saanut. Lukiokoulutuksen opiskelijoista puolet koki itsenäisesti suoritettavien opintojen määrän liian suureksi. Opiskelijakyselyyn osallis-tuneiden arvioiden mukaan etäopetus on heikentänyt opetuksen laatua.

Kuluterveyskyselyn 2021 mukaan Kotkassa nuoret ovat saaneet paremmin tukea oppimiseen, kuin muualla maassa. Erityisesti Kotkan lu-kiot ovat onnistuneet maan keskiarvoa paremmin oppimisen tuen palveluissa maan keskiarvoon nähden pandemian aikana. Alla koulu-terveyskyselyn tuloksia oppimisen tuesta Kotkassa.

Oppimisentuki 8.-9-luokka	2021
	Saanut tukea ja apua oppimiseen ja koulunkäyn-tiin etäopetuksessa lukuvuoden aikana, %
Kotka	83,8
Koko maa	79,3

Oppimisentuki lukio 1.-2-vuosi	2021
	Saanut tukea ja apua oppimiseen ja koulunkäyntiin etäopetuksessa lukuvuoden aikana, %
Kotka	72,3
Koko maa	64,4

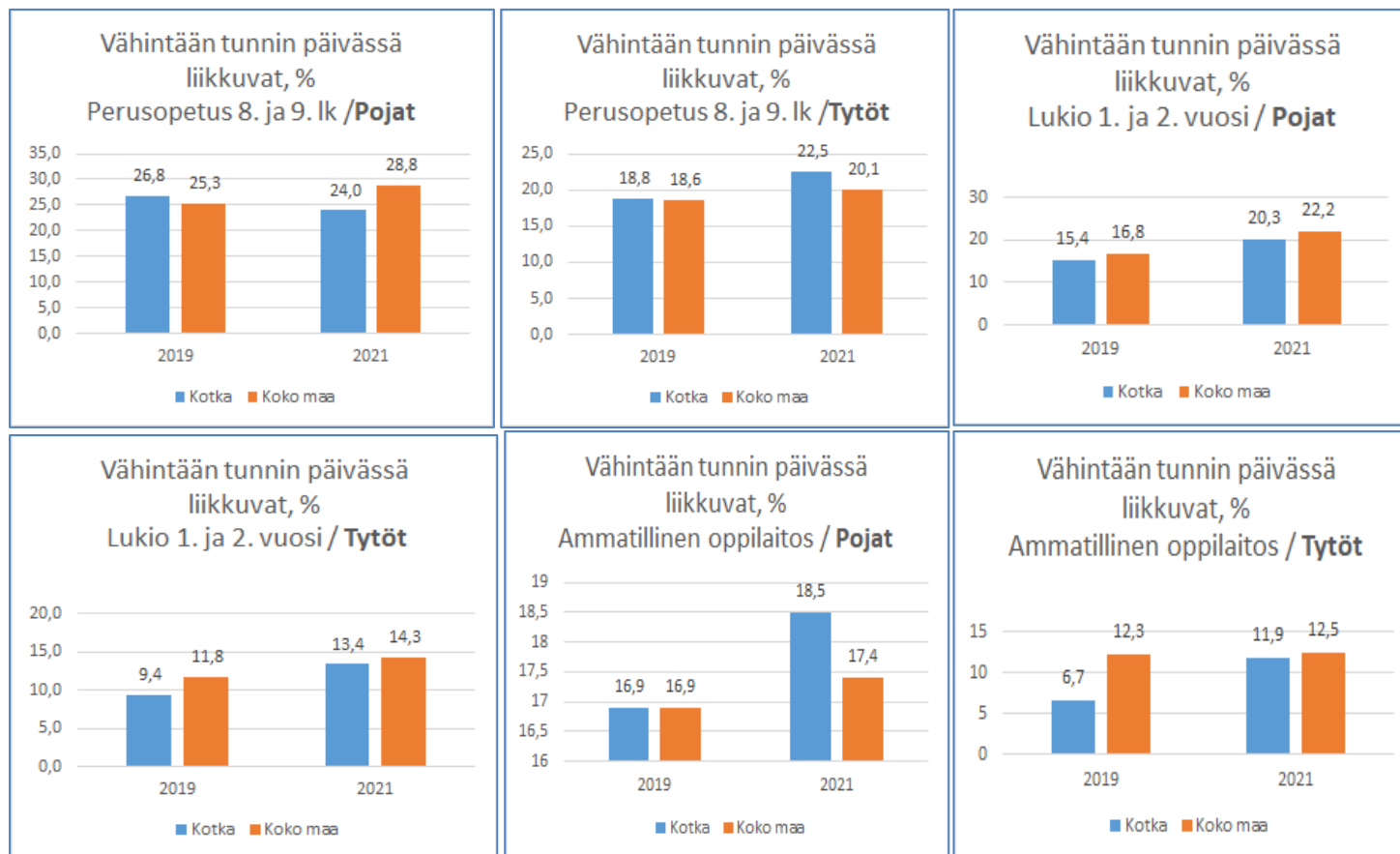
Oppimisentuki ammatillinen koulutus 1.-2-vuosi	2021
	Saanut tukea ja apua oppimiseen ja koulunkäyntiin etäopetuksessa lukuvuoden aikana, %
Kotka	87,5
Koko maa	81,2

Lähde: THL:n kouluterveyskysely 2021

Elintavat

Nukkuminen ja ruokailu. Kouluterveyskyselyn tuloksista selviää, että alle 8 tuntia yössä nukkuvien nuorten osuudet ovat ammattikoululaisilla ja lukiolaisilla vähentyneet. Netti- tai mobiiliriippuvuutta kuvaa kysymys siitä, onko vastaaja usein jättänyt syömättä tai nukkumatta netin takia. Tässä asiassa ammattikoululaisten tulokset ovat kehittyneet positiiviseen suuntaan ja heidän kohdallaan tilanne ei ole enää niin huolestuttava kuin aiemmin. Kotkalaisista 8.-9. luokan oppilaista sekä lukion 1.-2. luokkalaisista ja ammattioppilaitoksen oppilaista vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuudet nousivat vuodesta 2019. (Kouluterveyskysely 2019 ja 2021, Tilastokeskus)

Liikunta. Covid-19 pandemialla oli suuri vaikutus ohjattuun liikunnan harrastamiseen. Positiivista kuitenkin oli, että vaikka vuonna 2021 ohjatun liikunnan harrastaminen vähentyi, niin kokonaisuudessaan liikuntaa harrastettiin enemmän verrattuna kouluterveyskyselyn 2019 tuloksiin. Liikunta lisääntyi niin lapsilla, kuin nuorilla. Ainoastaan perusopetuksen 8 ja 9. luokan poikien osalta näkyi hienoista laskua. (Kouluterveyskysely 2019 ja 2021.)

Lähde: THL Kouluterveyskysely 2019 ja 2021

Move- testausten tulokset. Tulosten (2021) mukaan Kotkan tulokset eivät merkittävästi eroa koko maan tuloksista millään osa-alueella. Testauksissa mitattiin kestävyyskuntoa, lihaskuntoa, etunojapunnerrusta, motorisia taitoja ja heitto-kiinniottoyhdistelmää. Positiivista on, että fyysisen toimintakyvyn osa-alueita mitattaessa esimerkiksi kestävyyskunnossa kotkalaisilla kahdeksaluokkalaisilla pojilla oli nousua edellisestä vuodesta ja vuoden 2021 tulokset olivat hieman koko maan lukuja paremmat. Tyttöillä oli pientä laskua edellisvuodesta, mutta vuoden 2021 tulos oli silti paremmalla tasolla verrattaessa koko maan tuloksiin. Suunta on ollut positiivinen myös heitto-kiinniottoyhdistelmän osalta kotkalaisilla pojilla ja tyttöilläkin parantunut vuodesta 2019 tuloksen ollessa sama vuonna 2020 ja 2021.

Lähde: Move-tulokset (vuosiluokat 7-9 Kotka VS koko maa)

Alkoholin käyttö. Kouluterveyskyselystä selviää, että humalahakuinen aktiivijuominen on vähentynyt kotkalaisilla lukio- ja ammattikouluikäisillä, sen sijaan yläkouluikäisillä luvut ovat pysyneet lähes ennallaan. Yli 20% ammattikouluikäisistä kertoo olevansa tosi humalassa kerran kuussa. Laskua vuoden 2019 luvusta (38,4%) on kuitenkin tapahtunut runsaasti. Kokonaan alkoholiraittiiden nuorten osuudet ovat vuosi vuodelta kasvaneet koko maassa ja meillä Kotkassa.

Alkoholiraittiit Kotkassa

8. ja 9. lk 60,4 % (2019 51%)
lukion 1. ja 2. v 43,7% (2019 31,9%)
ammattikoulu 1. ja 2. v 32,7% (2019 17%)

Osuudet lisääntyneet.

Lähde: THL Kouluterveyskysely 2021

Nuorten kokema osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet

Yksinäisyys heikentää osallisuuden kokemusta. THL:n kouluterveyskyselyn mukaan kotkalaisilla nuorilla yksinäisyyden tunne on koko maan keskiarvoa korkeampaa kaikilla muilla paitsi ammattiopiskelijoilla. Eniten yksinäisyyttä tuntevat lukiolaiset ja ammattikoululaiset. THL:n osallisuusindikaattorilla saatujen tutkimustulosten mukaan koettu yksinäisyys heikentää myös osallisuuden kokemusta. Kotkassa kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta yläkoululaisista, lukiolaisista ja ammattikoululaisista kokee noin viidennes.

Tuntee itsensä yksinäiseksi

perusopetus 4. ja 5 lk 5,4%(2019 3,8%)
8. ja 9. lk 16,9% (2019 11%)
lukion 1. ja 2. v 17,3% (2019 13,1%)
ammattikoulu 1. ja 2. v 17,2% (2019 8,8%)

Yksinäisyyden tunne lisääntynyt kaikissa ryhmissä.

Lähde: THL:n kouluterveyskysely 2021

Ahdistuneisuus. Ahdistuneisuuden määrä on kahden vuoden aikana lisääntynyt. Vuonna 2021 oman terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokee Kotkassa liki kolmasosa yläkoululaisista, lukiolaisista ja ammattikoululaisista. Kaikissa vastaajaryhmissä tulos on huonontunut kaksi vuotta aiemmin tehtyyn kyselyyn verrattuna.

Tuntee itsensä kohtalaisesti tai vaikeasti ahdistuneeksi

8. ja 9. lk 18,1% (2019 14,2 %)
lukion 1. ja 2. v 23,4% (2019 12,3%)
ammattikoulu 1. ja 2. v 16,5% (2019 11,5%)
Ahdistuneiden osuudet lisääntyneet.

Lähde: THL:n kouluterveyskysely 2021

Tyytyväisyys elämään on laskenut kahden edellisen vuoden aikana. THL:n tutkimustulosten mukaan koettu terveydentila on yhteydessä osallisuuden kokemukseen. Mitä parempi koettu terveys, sitä vahvempi osallisuuden kokemus on.

Kokee itsensä erittäin tyytyväiseksi elämään

8. ja 9. lk 23,2% (2019 29,8%)
lukion 1. ja 2. v 16,2% (2019 21,4%)
ammattikoulu 1. ja 2. v 25,5% (2019 26,7%)
Elämään erittäin tyytyväisten osuus pienentynyt.

Lähde: THL:n kouluterveyskysely 2021

Kokemus osallisuudesta. Kotkalaiset nuoret kokevat pääasiassa, että heillä on mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä. Oman elämänsä kulkuun uskoo pysyvänsä vaikuttamaan noin neljännes nuorista. Suurin osa nuorista pystyy tavoittelemaan itselleen tärkeitä asioita. Valtaosa nuorista kokee, että heihin luotetaan. Samalla kuitenkin osa nuorista toivoisi, että heillä olisi enemmän vaikutusmahdollisuuksia koulussa tai oppilaitoksissa oleviin asioihin, jotka koskevat heitä. Tällaisia ovat muun muassa oppituntien järjestely- ja työskentelytavat, koejärjestelyt, välituntien tai taukojen suunnittelu tai toteutus, yhteisten sääntöjen laatiminen, tilojen suunnittelu tai siistiminen, sekä kouluruokailu. Lähes kaikki nuoret harrastavat jotakin vähintään kerran viikossa kouluajan ulkopuolella, mikä on erittäin positiivista. Valitettavasti osalle nuorista itselle mielenkiintoiset harrastukset ovat liian kalliita, jotta niihin olisi mahdollisuus osallistua. Osallisuuden näkökulmasta kotkalaisten nuorten elämässä toteutuu pääosin paljon osallisuuden kokemusta vahvistavaa toimintaa, kuulumista ja kuulluksi tulemistä. Nuori voi vaikuttaa oman elämänsä kulkuun ja hän kokee, että häneen luotetaan. Kouluterveyskyselyn tulosten perusteella kouluissa ja oppilaitoksissa tapahtuvaan vaikuttamiseen ja toisaalta myös vapaa-ajan harrastamiseen perheen tulotasosta riippumatta on panostettava enemmän.

Kouluterveyskyselyn kriittiset havainnot

Kouluterveyskyselyssä 2021 seksuaalinen häirintä ponnahti koko maassa voimakkaammin esille kuin kaksi vuotta aiemmin. Eniten häirintää on tapahtunut netissä ja puhelimesta. Erityisesti tyttöihin kohdistuva häirintä on yleistynyt korona-aikana. Kymenlaaksossa yläkouluikäisistä ja toisella asteella opiskelevista tytöistä puolet oli kohdannut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua viimeisen vuoden aikana. Kaksi vuotta sitten tällaista oli kokenut kolmannes tytöistä. Kymenlaaksossa kunnittain ja kouluasteittain tarkasteltua korkein luku löytyy Kotkasta, jossa yläkouluikäisistä tytöistä jopa 58 prosenttia oli kohdannut seksuaalista häirintää. Luku on reilusti yli valtakunnallisen keskiarvon (48,4 prosenttia). Pojista häirintää oli kohdannut 5–15 prosenttia vastaajista. Aiempaan kyselyyn verrattuna poikien osalta nousua tapahtui jonkin verran yläkouluikäisten ja lukiolaisten osalta.

KOKENUT HÄIRITSEVÄÄ SEKSUAALISTA EHDOTTELUA TAI AHDISTELUA VUODEN AIKANA, %

Perusopetus 8. ja 9. lk, Sukupuoli: **yhteensä**

	2019	2021
Kotka	22,3	35,6
Koko maa	20,6	30,2

Lukio 1. ja 2. vuosi, Sukupuoli: **yhteensä**

	2019	2021
Kotka	23,3	37,9
Koko maa	21,9	33,5

Ammatillinen oppilaitos, Sukupuoli: **yhteensä**

	2019	2021
Kotka	19,5	26,4
Koko maa	17,5	25,4

KOKENUT HÄIRITSEVÄÄ SEKSUAALISTA EHDOTTELUA TAI AHDISTELUA VUODEN AIKANA, %

Perusopetus 8. ja 9. lk,

POJAT	2019	2021	TYTÖT	2019	2021
Kotka	9,1	13,2	Kotka	34,9	58,3
Koko maa	8,2	10,5	Koko maa	32,3	48,4

Lukio 1. ja 2. vuosi,

POJAT	2019	2021	TYTÖT	2019	2021
Kotka	9,1	13,2	Kotka	35,6	53,7
Koko maa	8,2	10,5	Koko maa	33,0	50,5

Ammatillinen oppilaitos,

POJAT	2019	2021	TYTÖT	2019	2021
Kotka	9,1	13,2	Kotka	43,7	51,5
Koko maa	8,2	10,5	Koko maa	33,7	49,7

Lähde: THL:n kouluterveyskysely 2021

Kiusaamisen, häirinnän, väkivallan, rikosten ja rikollisten tekojen ennaltaehkäisyn ja puuttumisen toimintamalli otettiin elokuussa 2021 käyttöön Kotkan opetustoimessa. Opiskeluhuollon ohjausryhmä työsti moniammatillisesti Kotkaan kunnallisen toimintamallin, ns. Kotkan toimintamalli, joka vahvistaa ennaltaehkäisyyn tarvittavia toimia ja yhtenäistää perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa käytettävät kiusaamiseen puuttumisen mallit. Työstämisessä kuultiin esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppilaita ja opiskelijoita, varhaiskasvatuksen ja opetuksen eri ammattiryhmiä sekä kokemusasiantuntijoita. Uudessa toimintamallissa kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan määrittelyn rinnalle nostettiin termit rikokset ja rikolliset teot. Toimintamallissa annetaan ohjeita oppilaille, huoltajille sekä kasvatus- ja opetushenkilöstölle kiusaamisen, häirinnän, väkivallan, rikosten ja rikollisten tekojen ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi. Lisäksi opetus- ja kasvatushenkilöstölle koottiin erilliset, sisäiset ohjeet näiden tapausten selvittämiseksi. Ohjeet koottiin opetushallituksen ja Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen antamien ohjeiden ja käytännön työstä saatujen kokemusten pohjalta. Lisäksi tarkennettuja, ja vain sisäiseen

käyttöön annettuja, toimintaohjeita ovat opetustoimen ja Kaakkois-Suomen poliisin ennalta estävän toiminnan ryhmän kanssa tehtävään yhteistyön tehty toimintaohje lasten pahoinpitely- ja/tai seksuaalinen hyväksikäyttöepäilyssä. Toimintamallin toteuttamisen seurantaan ja arviointiin kouluille ja oppilaitoksille on oma ohjeistus. Seurannasta vastaa opiskeluhuollon ohjausryhmä yhdessä opetustoimenjohtajan kanssa.

Toimintamallin jalkauttaminen osaksi koulujen arkea alkoi syyslukukauden 2021 alkaessa. Koulujen ja lukioden opiskeluhoitoryhmät laativat osana yhteisöllistä opiskeluhoitoa yksikkökohtaisen suunnitelman jalkauttamisen toteuttamisesta ja vastaavat toimintamallin seurannasta, arvioinnista ja raportoinnista. Toimintamallin tavoitteena on edistää kaikkien koulu- ja oppilaitosyhteisössä toimivien hyvinvointia, ennaltaehkäistä ja tilanteen edellyttäessä puuttua tehokkaasti kaikkeen epäasialliseen käyttäytymiseen.

Vakiintuneita toimintamuotoja nuorille ja nuorille aikuisille

Perusopetus. Perusopetus on maksutonta yleissivistävää koulutusta. Peruskoulu kestää yhdeksän vuotta ja se on tarkoitettu lapsille, jotka ovat iältään 7 – 16-vuotiaita. Kotkassa suomenkielisiä peruskouluja on yhteensä 16, joista niin sanottuja alakouluja on 11, yläkouluja 3 ja 2 yhtenäiskoulua. Ruotsinkielistä perusopetusta hoitaa Kotka Svenska Samskolas garantiförening r.f:n ylläpitämä Kotka Svenska Samskola. Aiemmin oppivelvollisuus päättyi peruskouluun. Jatkossa oppivelvollisuus päättyy, kun nuori täyttää 18 vuotta tai hän suorittaa toisen asteen tutkinnon.

Lukiokoulutus. Kotkassa suomenkielistä lukiokoulutusta järjestetään Karhulan lukiossa, Kotkan lyseossa ja Kotkan aikuislukiossa. Ruotsinkielistä lukiokoulutusta järjestää Kotka Svenska Samskola.

Kotkan nuorisovaltuusto. Nuorisovaltuuston tarkoituksena on edistää nuorten osallistumis-, vaikuttamis- ja toimintamahdollisuuksia Kotkassa, toimia nuorten vaikuttamiskanavana nuoria koskeissa asioissa, tuoda nuorten näkökulmaa esille tekemällä esityksiä, aloitteita ja lausuntoja kaupungin eri toimielimille sekä järjestää nuorisotapahtumia. Kotkan nuorisovaltuusto on Kotkan kaupunginhallituksen asettama kuntalain mukainen vaikuttamistoimielin. Nuorisovaltuusto toimii aktiivisessa vuorovaikutuksessa nuorten ja nuorisotyötä tekevien

kanssa. Nuorisovaltuusto voi valita edustajansa eri lautakuntiin ja kaupunginvaltuustoon, jolloin edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus. (Kotkan kaupungin verkkosivut.)

Puolustusvoimien kutsunnat koskevat kaikkia sinä vuonna 18-vuotta täyttäviä miehiä. Ne järjestetään vuosittain kaikissa kunnissa lokamarraskuussa, Kotkassa kutsunnat ovat olleet neljänä päivänä vuosittain. Kotkan kaupungin kutsuntoihin osallistuvat Hyte:n liikuntahenkilöstö, EKAMI:n etsivät nuorisotyöntekijät.

Naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen voi hakea, jos on Suomen kansalainen, 18–29 vuoden ikäinen ja terveydentila ja muut henkilökohtaiset ominaisuudet sopivat sotilaskoulutukseen.

Siviilipalvelus koskee kutsuntaikäisiä ja alle 30-vuotiaita miehiä. Siviilipalvelukseen voit hakeutua vakaumukseen perustuvista syistä. Siviilipalveluksen suorittaminen korvaa varusmiespalveluksen.

Yhteenveto vuoden 2021 kutsuntatuloksesta (Kotka)

- kutsuntaikäiset viime vuonna 289 kpl
- palvelukseen määrättiin 216 kpl = 74,74%
- terveydellisten syiden vuoksi vapautetut 57 kpl = 19,72%
- siviilipalvelukseen menevien määrä 2kpl = 0,69%

Huomioitavaa on se, että alla kuvattu prosenttiluku ei kata 100% kutsuntaikäluokasta, koska mukana on mm. kokonaan poissaolevat ja ulkomailla asuvat monikansalaiset, joista osa vapautetaan asepalveluksesta Suomessa. (Puolustusvoimien tilasto.)

Kertaliput uimahalliin alle 30-vuotiaille työttömille Kotkan Ohjaamon ja sen verkoston kautta uimahallilippujen jaetaan kertalippuja uimahalliin alle 30-vuotiaille työttömille. Työttömyyden kestoa ei ole rajattu. Suunnitelmana on jakaa kertalippu 30:lle nuorelle. Työttömän nuoren uimahallilippuun sisältyy kaverilippu eli yhteensä 60 lippua. Nuorten työttömien aktivointia liikkumiseen kehitetään edelleen Ohjaamopalveluiden monialaisen ja -ammattillisen työtiimin sekä kaupungin eri yhteistyökumppaneiden kanssa.

VIP-kortti pitkäaikaistyöttömien arkiliikunnan edistämiseen (kuvattu tarkemmin työikäisiä koskevassa osiossa).

Kotkan nuorisotyö toimii lasten, nuorten ja kaupunkilaisten osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollistajana. Nuorisotyö tukee kansalaistointia ja rakentaa yhteisöllisyyttä. Nuorisotyö vahvistaa monitoimijaista yhteistyötä aloitteellisella ja aktiivisella työotteella erityisesti nuorten hyvinvoinnin ja onnellisen elämän edistämiseksi. Nuorisotyössä tuetaan ja mahdollistetaan nuorten omaehtoista toimintaa ja tarjotaan mielekkäitä, yhteisöllisiä vaihtoehtoja nuorten kasvu- ja elinympäristöihin. Nuorisotyö tarjoaa toimintoja, joissa voi olla aidosti omana itsenään ilman pelkoa nolatuksi tai hylätyksi tulemisesta. Nuoria ohjataan ratkaisemaan myönteisesti ristiriitoja sekä purkamaan asenteellisuutta ja ennakkoluuloja. Nuorisotyöntekijä rakentaa ja kehittää yhdessä nuorten kanssa turvallisia toimintaympäristöjä. Nuorisotoiminnassa ja nuorisotiloilla on nollatoleranssi fyysisen väkivallan ja kiusaamisen suhteen.

Ohjaamo Kotka. Ohjaamo on ilmainen sekä luottamuksellinen matalan kynnyksen palvelu 15–30-vuotiaille. Ohjaamo toimii ilman ajanvarausta tai vuoronumeroa. Oli nuoren mielessäsi mikä kysymys tahansa, kuten tulevaisuus, opiskelu, asunnon haku, raha-asiat tai elämän stressaavuus, Kotkan Ohjaamo auttaa nuorta löytämään ratkaisun. Mikäli nuori ei tiedä mistä aloittaa, hän voi aloittaa Ohjaamosta. (Kotkan Ohjaamon verkkosivut.)

Nuorisotilat. Messi, Kulma ja Welho

Messillä kulttuurista nuoristyötä, workshopit kurssit

Yläkoululaisille avointa (3 tilalla) tilatoimintaa 2-3 iltaa viikossa, verkkonuorisotyötä, kohdennettuja pienryhmiä (tällä hetkellä 2)

Lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua toiminnan suunnitteluun sekä toteutukseen, jokaisella tilalla, omien mahdollisuuksien ja mielenkiinnon mukaan.

Liikkuva nuorisotyö (Wauto-yhteistyö) on liikkeellä 3 iltaa viikossa

Mestalla kokoontuu liikkuvan nuorisotyön pienryhmät (ei avointa tilatoimintaa)

Kouluyhteistyö. Nivelvaiheen oppilaiden ryhmätykset sekä tukioppilastoiminnan koulutuksia kouluilla

Kymsoten, järjestöjen ja seurakunnan palvelut nuorille ja nuorille aikuisille. Kymsoten palvelut löytyy [täältä](#). Perhekeskustoimintamalli on käytössä. [Kymenlaakson perhekeskuksesta](#) saa tarvittaessa tukea, ohjausta ja neuvontaa eri tilanteissa. Sieltä saa tietoa ja ohjausta myös järjestöjen tarjoamiin palveluihin. Kymsoten moniammatillinen [Nuorten Matala](#) on nuorille suunnattu matalan kynnyksen palvelu. Nuorten palveluita tarjoaa lisäksi esimerkiksi [Kotka-Kymin seurakunta](#) ja [Kymenlaakson Ensi- ja turvakotiyhdistys](#).

Osku-media. Kotkan kaupunki on yhteistyökumppanina Kakspy ry:n STEA-rahoitteisessa Osku mediatalo –hankkeessa (2020-2023), joka tähtää 18-35-vuotiaiden työ- ja opiskeluelämän ulkopuolella olevien henkilöiden osallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Hankkeessa toteutettiin yhdessä kohde- ja sidosryhmien kanssa monipuolista media- ja kulttuuritoimintaa ja tapahtumia.

Työikäiset aikuiset

Tässä osiossa kuvaamme yli 30- vuotiaiden työikäisten kotkalaisten tilannetta sosioekonomisten taustatekijöiden, elinkeinorakenteen ja työvoiman liikkuvuuden sekä elintapojen valossa. Koska esimerkiksi työ- ja elinkeinotoiminnassa tarkastellaan omana kohtanaan myös alle 25-vuotiaita nuoria, käsittelemme heidän työllisyyttään tässä luvussa, emmekä edellisessä luvussa.

Strategiat ja painopisteet

Kotkan kaupunkistrategiassa linjataan, että Kotka on arvostettu korkeakoulukaupunki, jossa elinikäinen oppiminen rakentuu laadukkaaseen koulutuspolkuun. Lisäksi linjataan, että Kotka on yrityksiä yhdistävä ja yrittäjyyttä edistävä kaupunki, johon syntyy lisää työpaikkoja.

Kansallisesta **päihde- ja riippuvuusstrategiasta** sekä kansallisesta **mielenterveysstrategiasta** nousee valtakunnallisia, työikäisiä aikuisia koskevia seurantaindikaattoreita.

Kymenlaakson maakuntaohjelma pohjautuu väestö- ja työpaikkasuunnitteeseen. Väestö- ja työpaikkasuunnitteen keskeisimpänä taustatekijänä on nykyinen väestön määrä ja ikärakenne. Nämä luovat pohjan väestökehitykselle ja luonnolliselle väestönkasvulle. Lisäksi on arvioitu kuntien välistä nettomuuttoa ja nettomaahanmuuttoa sekä peilattu kaikkia em. tekijöitä Kymenlaakson skenaarioihin. Työpaikkasuunnite on tehty tarjontaperusteisesti; on arvioitu trendi- ja tavoitetarkastelujen pohjalta, kuinka paljon työvoimaa maakunnassa on kunakin ajankohtana. Työpaikkasuunnitteen taustatekijöinä ovat työn tarjonnan lisäksi arviot työllisyysasteen ja työpaikkaomavaraisuuden kehityksestä. Paikkariippumaton työ tukee keskisuuria kaupunkeja, mikä hidastaa negatiivista kehitystä Kotka-Haminan sekä Kouvolan seuduilla. Maakunnan reuna-alueet eivät kasva, mutta etätyön positiiviset vaikutukset säteilevät myös sinne. Paikkariippumattomasta

työstä huolimatta ihmiset haluavat palveluita, mikä tukee keskisuuria kaupunkeja asuinympäristöinä. Kymenlaakso verkostoituu ja hyödyntää vahvuuksiaan sekä hyviä yhteyksiä Suomen vahvuihin keskuksiin. Näin se pystyy parantamaan infrastruktuuria entisestään. Maakunta tarvitsee työperäistä maahanmuuttoa kasvun mahdollistamiseksi, koska omavaraisennusteen mukaan työikäinen väestö vähenee tasaista tahtia aina vuoteen 2035 asti. Tämän jälkeen negatiivinen kehitys taittuu hieman. Ilman työperäistä maahanmuuttoa ja Suomen sisäisen kuntien välisen nettomuuton kääntämistä Kymenlaaksolle positiiviseksi, väestö tulisi vähenemään maakunnassa jatkossakin. Väkiluku alkaa maakunnassa jälleen kasvaa vuoden 2038 tienoilla positiivisen nettomaahanmuuton sekä positiivisen kuntien välisen nettomuuton ansiosta. Kasvu on melko pientä, noin 0,1 – 0,2 % prosenttia vuodessa. Syntyvyys pysyy 2020-luvun tasolla tai jopa hieman vähenee, mikä pitää väestökehityksen suurelta osin negatiivisena 2040-luvulle tultaessa. (Kymenlaakson maakuntaohjelma.)

Tietoa työikäisistä kotkalaista

Enemmistö kotkalaisista on 15-65 vuotiaita. Tilastokeskukset tietojen mukaan vuonna 2020 oli 15-65-vuotiaiden kotkalaisten osuus koko väestöstä yhteensä 59,2 %.

Tutkimusten mukaan koulutustasolla on suuri vaikutus työllisyysasteisiin. Perusasteen varaan jääneiden työllisyys on alhaisempaa, kuin korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla. Lisäksi kouluttamattomien työuran alkuvaiheessa on paljon työttömyyttä, hoitovapaita ja ehkä opiskeluyrityksiäkin, jotka pitävät työssä olevien osuuden alhaisena. Toisaalta mitä korkeampi koulutus työllisellä on, sitä pidempään hän viihtyy työmarkkinoilla (THL). 15-65-vuotiaista kotkalaisista korkea-asteen koulutus oli vuonna 2020 Tilastokeskuksen mukaan 28%:lla. Kotkassa korkea-asteen koulutuksen saaneiden osuus on koko maan lukuihin verrattuna alhaisemmalla tasolla. Koko maan tasolla korkea-asteen tutkinnon suorittaneita samassa ikäryhmässä oli yhteensä 32,6%.

Euroopan parlamentin 2019 tutkimuksen mukaan korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden aikuisten työllisyysaste oli 89,7 prosenttia, keskiasteen ja keskiasteen jälkeisen koulutuksen suorittaneiden 82,7 prosenttia ja ylemmän perusasteen tai alle 67,5 prosenttia. Lisäksi korkea-asteen koulutuksen suorittaneet osallistuvat todennäköisemmin aikuiskoulutukseen. Tämän yhdistelmän seurauksena matalan koulutustason omaavat henkilöt joutuvat kärsimään kaksoishaitoista. Alemmalla koulutustasolla on suurempi negatiivinen vaikutus erityisesti naisten työllisyysasteeseen. Lisäksi koulutustausta näkyy eläkkeellesiirtymisiässä siten, että vähemmän koulutetut työntekijät siirtyvät

eläkkeelle aikaisemmin kuin korkeasti koulutetut. Viime vuosina koulutusryhmien erot eläkkeellesiirtymisiässä ovat kuitenkin hieman kaventuneet. (Eläketurvakeskus.)

Syyskuun lopun 2021 tilanteen mukaan Kotkassa työvoimaa oli 23012 henkilöä. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,7 % yhteensä 2919 henkilöä. Heistä miehiä 1739, naisia 1180, alle 20-vuotiaita 72 ja alle 25-vuotiaita 313. Pitkäaikaistyöttömiä oli 1125 henkilöä. Uusia avoimia työpaikkoja 09/2021 Kotkassa oli 495. Kaakkois-Suomen trendi työllisyystilanteessa: työttömiä työnhakijoita 19 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Nuorten työttömien määrä laski 35 % edellisvuoteen verrattuna. Pitkäaikaistyöttömiä oli 9 % enemmän kuin viime vuonna. Uusia avoimia työpaikkoja 45 % enemmän kuin vuosi sitten. Palveluissa osallistujia 2 % enemmän kuin edellisvuonna. Kaikkien työnhakijoiden määrä laski 12 % vuodentakaisesta. Lisää tietoa työttömyydestä ja sen kehityksestä esimerkiksi ulkomaalaistaustan, koulutusasteen, ammattiryhmän ja iän mukaan [Kaakkois-Suomi, työllisyyskatsaus, syyskuu 2021](#).

Mielenterveyden syyt nousivat ensimmäistä kertaa valtakunnallisesti tuki- ja liikuntaelinsairauksien ohi työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen yleisimmäksi perusteeksi vuonna 2020. Sotkanetin tilastoista selviää, että mielenterveyssyistä työkyvyttömänä oli vuonna 2020 yhteensä 4,6 % 25- 64-vuotiaista kotkalaisista. Mielenterveyssyistä sairauspäivärahaa sai vuoden 2020 aikana 25,1 % samaan ikäryhmään kuuluvista kotkalaisista. Sotkanetin tilastojen mukaan psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus 20 - 64-vuotiaiden kotkalaisten osalla on ollut aavistuksen nousussa, kun se vuonna 2018 oli 11,9% ja vuonna 2020 se oli 12,1%.

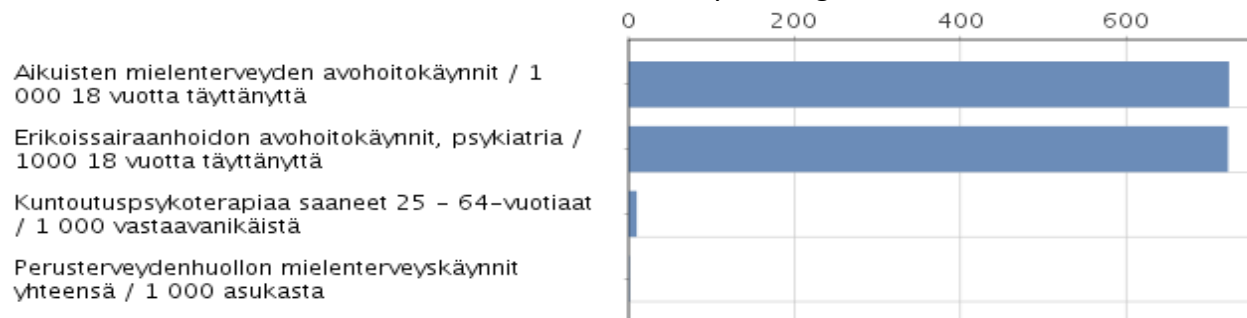
Alla tilastoja työkyvyttömyyseläkettä saavista 25-64 ja 16-64-vuotiaista kotkalaisista, vertailutietona koko maan luvut.

		2019	2020
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	Koko maa	3,4	3,4
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	Kotka	4,5	4,6
Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista	Koko maa	1,1	1
Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista	Kotka	1,7	1,6
Työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista	Koko maa	5,8	5,7
Työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista	Kotka	7,6	7,5
© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2022			

Lähde: Sotkanet

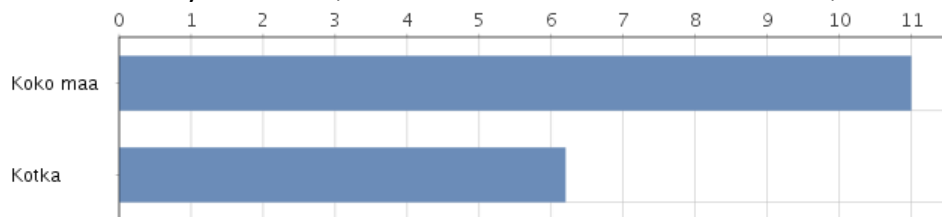

Alla olevassa taulukossa tietoa kansallisen mielenterveysstrategian mukaisista seurantaindikaattoreista Kotkassa.

Lähde: Sotkanet

Yksinäiseksi itsensä kokevien kotkalaisten 20-64-vuotiaiden osuus on maan keskiarvoa pienempi. Koko maassa 11,6% tässä ikäryhmässä kokee itsensä yksinäiseksi, kun taas Kotkassa vastaava luku on 6,2%.

Lähde: Sotkanet

Työikäisten elintavat

Liikkumattomuus. [Liikkuva-aikuinen verkkosivujen](#) mukaan terveyden kannalta liian vähäinen liikkuminen aiheuttaa Suomessa vuosittain vähintään 3,2 miljardin euron kustannukset. Vain viidesosa väestöstä liikkuu suositusten mukaisesti. Kuntatasolla tämä tarkoittaa kymmenien, jopa satojen miljoonien eurojen kustannuksia vuodessa. Mikäli viisi prosenttia liian vähän liikkuvista saadaan liikkumaan suositusten mukaisesti, tuo se kunnalle satojen tuhansien, jopa miljoonien säästöt.

Ja vielä lisää pysäyttäviä faktoja: Suomessa lähes 40 prosenttia kuolemista voidaan selittää käyttäytymisen riskitekijöillä, kuten ravintoon liittyvillä ongelmilla, liikkumattomuudella, tupakoinnilla ja alkoholin käytöllä. Kunnalla on vastuu asukkaittensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Musertavien lukujen pienentäminen pitäisi olla kunnan jokaisen työntekijän asia. Jos väki saadaan liikkeelle, säästöt ovat tuntuvat. Hyvinvointia ja terveyttä edistämällä pystytään lisäämään kasvua, taittamaan kestävyysvajetta ja vahvistamaan kestävä kehitystä. (Liikkuva aikuinen.)

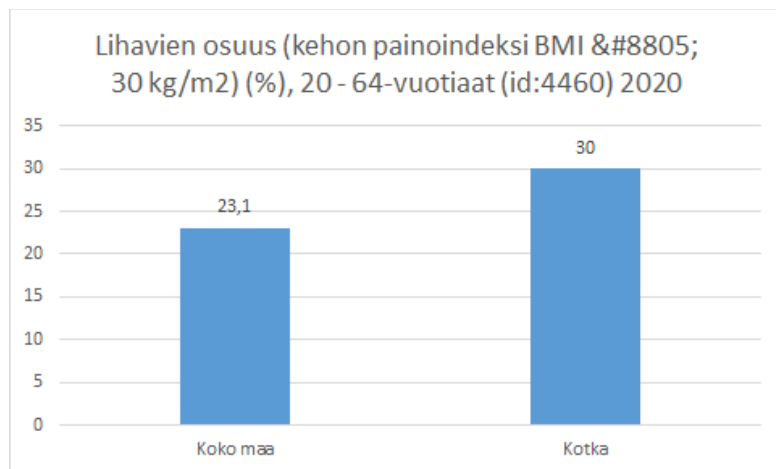
Uudistunut suositus huomioi entistä paremmin kevyen liikuskelun, paikallaanolon tauottamisen ja riittävän unen merkityksen. Tutkimusnäyttö on osoittanut, että myös kevyemmällä liikuskelulla on terveyshyötyjä erityisesti vähän liikkuville. Kevytkin liikuskelu voi alentaa muun muassa verensokeri- ja rasva-arvoja. Lisäksi se vilkastuttaa verenkiertoa sekä vetreyttää lihaksia ja niveliä. Liikuskelua ja paikallaanolon tauottamista tulee tehdä joka päivä – mitä useammin, sen parempi. [Lisätietoja aikuisten liikkumisen suosituksista UKK-instituutin verkkosivuilta.](#)

Sotkanetin tilastoista selviää, että terveysliikuntasuosituksien mukaan liian vähän liikkuvien kotkalaisten 20- 64-vuotiaiden osuus oli vuonna 2020 63,4%, kun koko maan vastaava luku oli 59,3%.

Lihavuus. Lihavuus on yksi tärkeimmistä kansanterveysongelmista Suomessa. THL:n mukaan jopa 60 prosenttia työikäisistä miehistä ja noin puolet naisista on vähintään ylipainoisia, joka viides aikuinen on lihava. Aikuisväestön painoindeksi on noussut 70-80-luvulta lähtien, erityisesti miehillä. Kehitys on hidastunut ja jopa tasaantunut viimeisen vuosikymmenen aikana, mutta liian korkealle tasolle. Kotkassa työikäisten lihavuus on koko maata korkeammalla tasolla. (THL.)

Kotkalaisten 20-64-vuotiaiden lihavuus (kehon painoindeksi BMI ≥ 30 kg/m²) on lisääntynyt. Lihavien osuus on huomattavasti koko maan lukuja korkeammalla tasolla. Hyvää kuitenkin on, että sama ikäluokka on lisännyt kasvisten ja hedelmien käyttöä. (Sotkanet.)

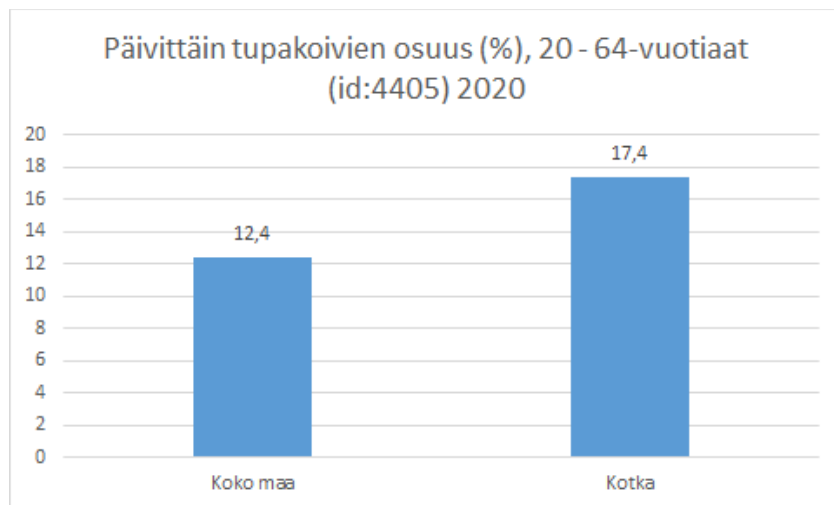

Lähde: Sotkanet

Työikäisten päihteidenkäyttö. Alkoholin liikakäyttö on yksi keskeisimmistä suomalaisen yhteiskunnan terveysuhista, sillä jatkuva liika-
käyttö nostaa riskiä pitkäaikaisille terveyshaitoille. Kotkalaisten 20-64-vuotiaiden humalahakuinen alkoholin käyttö on lisääntynyt (2018
8% -> 2020 9,8%). Audit kyselyjen mukaan (Audit-C) on havaittavissa, että alkoholia liikaa käyttävien osuus ikäryhmässä 20-64 -vuotiaat
on Kotkassa nousua ollut reippaasti vuodesta 2018, (24,4%) vuoteen 2020 (33,0%). Hyvinvointi on polarisoitunut. (Sotkanet.) Päivittäin
tupakoivien osuus on kääntynyt huonompaan suuntaan.

Päivittäin tupakoivien osuus kotkalaisista 20- 64-vuotiaista on kuvattuna alla olevassa taulukossa. Kotkalaisista 20-64-vuotiaista päivittäin tupakoi (2018 13,6% -> 2020 17,4%). Tupakoinnin yleisyys on koko maan lukujen yläpuolella.

Lähde: Sotkanet

Työikäisille suunnattuja kohdennettuja palveluja Kotkassa

Työkykyä tukemassa –hanke. Työkykyä tukemassa Kymenlaakso-hanke käynnistyi yhteistyössä Kymsoten, kuntien (Kouvola, Kotka, Hamina, Pyhtää, Virolahti, Miehikkälä), järjestöjen, TE-toimiston ja Kelan kanssa. Työkykyä tukemassa Kymenlaakso -hanke on osa sosiaali- ja terveysministeriön rahoittamaa työkykyohjelmaa vuosille 2021–2022. Hankkeessa kehitetään ja mallinnetaan työkykytiimin toimintamalli, mallinnetaan osatyökykyisen työttömän asiakaslähtöinen palvelupolku ja rakennetaan digitaalinen asiakaspolku, konsultaatiomalli ja asiakasvastaavamalli. Hankkeen tavoitteita ovat:

- Tukea osatyökykyisten työttömien työ- ja toimintakykyä ja edistää heidän työllistymistään ja työssä pysymistään.

- Tuoda työkyvyn arviointi ja työkyvyn tuen palvelut osaksi tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusta yhdenvertaisesti kaikkien saataville.
- Yhdenmukaistaa ja kehittää Kymenlaakson monialaisten työelämäpalveluiden työkykytiimin toimintamallia, asiakasohjausta ja palvelupolkua.

Hankkeessa työskentelee täyspäiväisesti projektipäällikkö, kehittäjä-fysioterapeutti sekä kehittäjä-työhönvalmentaja.

VIP-kortti. VIP-kortilla edistetään pitkäaikaistyöttömien arkiliikuntaa. Vuonna 2021 pitkäaikaistyöttömien aktivointi liikkumiseen -toiminta muutettiin kokeiluvuosien jälkeen jatkuvaksi toiminnaksi tuleville vuosille. VIP-kortilla tarjotaan mahdollisuus maksuttomiin viikoittaisiin uimahallikäynteihin Kotkan kaupungin uimahalleissa. Kortti on suunnattu yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneille, pitkäaikaistyöttömille, jotka ovat Kymsoten Monialaisen työelämäpalvelun asiakkuudessa tai sen piirissä. Kortti myönnetään Kymsoten Monialaisesta työelämäpalveluista. VIP-kortin tavoitteena on pitkäaikaistyöttömien kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin sekä psyykkisen ja fyysisen toimintakyvyn lisääminen. VIP-kortilla pääsee käyttämään uimahallien ja niiden kuntosalien palveluita.

Muistisairauksien ja kaatumisten ennaltaehkäiseminen. Työikäisten muistisairaiden kehittämisverkoston yhteistyötahoina ovat: Kymsoten neurologian poliklinikka, geriatrinen poliklinikka ja muistikoordinaattorit, Kymenlaakson Muistiluotsi ja Hyvinvoinnin ja terveyden vastualueen liikuntakoordinaattori.

Kymsoten, järjestöjen ja seurakunnan palvelut työikäisille. Kymsoten palvelut löytyy [täältä](#). Perhekeskustoimintamalli on käytössä. [Kymenlaakson perhekeskuksesta](#) saa tarvittaessa tukea, ohjausta ja neuvontaa eri tilanteissa. Sieltä saa tietoa ja ohjausta myös järjestöjen tarjoamiin palveluihin. Palveluita tarjoaa lisäksi esimerkiksi [Kotka-Kymin seurakunta](#) ja [Kymenlaakson Ensi- ja turvakotiyhdistys](#).

Mielipaikka. Kakspy ry ylläpitää Mielipaikan kohtaamispaikkatoimintaa Karhulassa ja Karhulan klubitalea Kotkansaarella. Näiden toimintojen piirissä vuonna 2021 oli säännöllisesti yhteensä yli 250 kotkalaista mielenterveystoipujaa ja/tai osatyökykyistä henkilöä. Toiminnot ovat profiloituneet eri tavoin, mutta molemmissa on olennaista tavoittaa kohderyhmää, joka tarvitsee tukea mielekkään arjen rakentumiseen ja opiskelu- ja työelämä tavoitteiden edistämiseen. Toiminnan avulla pyritään vähentämään yksinäisyyttä, vahvistetaan osallistujien arjen taitoja, tarjotaan vertais- ja ammattilaistukea ja ehkäistään tai vähennetään nk. raskaampien sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttöä.

Ikääntyneet

Tässä osiossa ikääntyneellä väestöllä tarkoitetaan vanhuuseläkkeeseen oikeuttavassa iässä olevaa väestöä ja/tai yli 65-vuotiaita kotkalaisia. Yksiselitteisesti ei voi kuitenkaan määritellä sitä kuka on ikääntynyt. Terveet elinvuodet ovat lisääntyneet ja tämän myötä myös vanhuus on siirtynyt myöhemmäksi. Erityisesti nuoremmat eläkeläiset ovat aiempaa parempikuntoisia. (Ikätalo.)

Strategiat ja painopisteet

Kansallinen ikäohjelma vuoteen 2030. Valtioneuvoston Ikäohjelman 2030 keskeisinä vaikuttavuustavoitteina on suunnata ennaltaehkäiseviä ja toimintakykyä parantavia toimia iäkkäälle väestölle ja riskiryhmille, pidentää ikääntyvien työikäisten toimintakykyä ja työuria, erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa, lisätä ja mahdollistaa vapaaehtoistyötä, varmistaa iäkkäiden palvelujen yhdenvertaisuus, tehokkaampi koordinaatio ja taloudellinen kestävyys, lisätä asumisen ja asuinympäristöjen ikäystävällisyyttä ja nostaa esille suomalaista ikäteknologian kehittämistä ja hyödyntämistä.

Kymenlaakson alueellinen ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma 2021-2025. Ohjaa sekä kuntia, Kymsoten toimijoita, että kolmatta sektoria tukemaan ikäihmisten hyvää ja turvallista ikääntymistä.

Kymenlaakson alueellinen ikääntyneen väestön kulttuurihyvinvointisuunnitelma 2021-2025. On osa ikääntyvän väestön hyvinvointisuunnitelmaa ja sen toimenpiteet tukevat toimijoita edellä mainituissa tavoitteissa.

Kansallisesta **päihde- ja riippuvuusstrategiasta** sekä kansallisesta **mielenterveysstrategiasta** nousee myös valtakunnallisia, ikäihmisiä koskevia seurantaindikaattoreita.

Taustatietoja ikääntyneestä väestöstä Kotkassa

Kotkassa ikääntyneiden määrä nousee. Kotkassa vakinaisesti asuvan väestön (miehet ja naiset yhteensä) määrä oli maaliskuussa 2021 yhteensä 51668 henkilöä. Heistä 65-vuotta täyttäneiden osuus oli 30,3%. (Tilastokeskus.)

Tilastokeskuksen tilastoista selviää, että vuonna 2019 eläkeläisten osuus oli 32 % koko väestöstä, mutta tilastoista ei voi erotella eläkeläisten ikärakennetta. Huomioitavaa on se, että Kotkassa eläköityy kaiken ikäisiä ihmisiä.

Asuminen. Sotkanetistä selvää, että vuonna 2020, 65-vuotta täyttäneistä kotkalaisista yhdenhengen asutokunnissa asui 55,1% ja yli 75-vuotiaista 59,4%. Yksin elävien osuus yli 75-vuotiaista oli 48,7%.

			2019	2020
65 vuotta täyttäneiden yhden hengen asutokunnat, % vastaavanikäisten asutokunnista info ind. 391	Koko maa	yhhteensä	50,9	51,1
	Kymenlaakso		53,0	53,2
	Kotka		55,2	55,1
75 vuotta täyttäneiden yhden hengen asutokunnat, % vastaavanikäisten asutokunnista info ind. 2451	Koko maa		57,3	56,8
	Kymenlaakso		58,7	58,1
	Kotka		60,7	59,4
Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista info ind. 324	Koko maa		44,7	45,3
	Kymenlaakso		47,7	48,3
	Kotka		50,3	51,0
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä asutoväestöstä info ind. 237	Koko maa		46,7	46,2
	Kymenlaakso		47,9	47,4
	Kotka		49,8	48,7

Lähde: Sotkanet

Kotihoitopalveluita saaneet kotkalaiset. Valtakunnallisen hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden mukaan ikääntyneen väestön kotihoidon asiakkuuksia tulee seurata. Kotihoidolla tarkoitetaan omassa kodissa annettavaa kotisairaanhoidoa, kotipalvelua tai niiden yhdistelmää. Kotihoidon tarkoituksena on tukea kotona asumista, antaa turvallista hoitoa ja huolenpitoa ja edistää asiakkaiden toimintakykyä ja oma-toimisuutta. Kotihoitoa voi saada henkilö, joka tarvitsee apua selviytyäkseen kotioloissa oman toimintakykynsä heikennettyä joko pysyvästi tai tilapäisesti. Kotkassa väestö ikääntyy ja kotihoidon tarve tulee kasvamaan. Alla tilastotietoa kotihoidon asiakasmääristä. Mukana tilastossa on kotihoidon kaikki asiakkaat Kymenlaaksossa kunnittain.

	2017	2018	2019	2020
	Asiakkaat	Asiakkaat	Asiakkaat	Asiakkaat
Hamina	1 074	1 086	838	897
Iitti	356	355	267	254
Kotka	2 385	2 267	1 861	2 255
Kouvola	4 239	4 534	3 192	3 918
Miehikkälä	140	148	104	135
Pyhtää	218	186	173	247
Virolahti	177	211	196	198
Kymenlaakso	8 589	8 787	6 631	7 904

Lähde: Avohilmo

Perhehoito kuuluu myös seurattaviin indikaattoreihin. STM:n mukaan perhehoidolla tarkoitetaan henkilön ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen oman kotinsa ulkopuolella yksityiskodissa. Tavallisimmin perhehoitoa käytetään lastensuojelun sijaishuoltopaikana. Perhehoito voi olla tulevaisuudessa yhä useammalle henkilölle soveltuva huolenpidon järjestämisen muoto. Erityisesti ikäihmisten perhehoitoa kehitetään ja pyritään lisäämään. Myös esimerkiksi kehitysvammaisille ja mielenterveyskuntoutujille perhehoito voi olla hyvä palvelumuoto sekä tilapäisesti että pidempiaikaisesti.

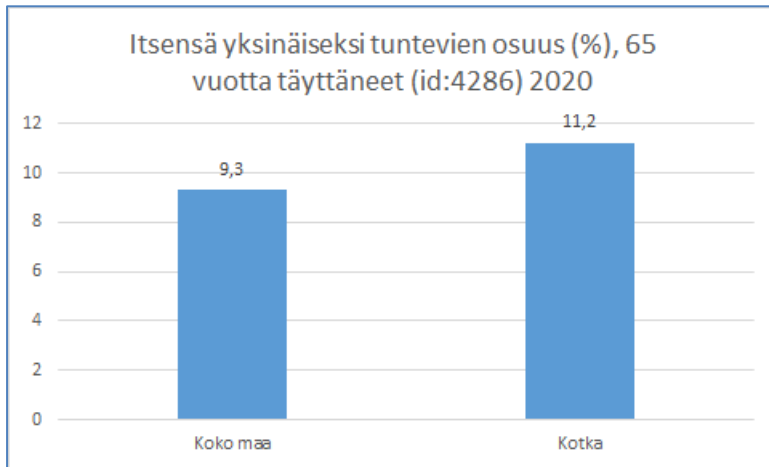

Alla Sotkanetin tilastoja ikääntyvien perhehoidosta Kotkassa ja koko maassa.

			2019	2020
Ikääntyneiden perhehoitokotien lukumäärä 31.12., kunnan kustantamat palvelut info ind. 1966	Koko maa	yhteensä	282	283
	Kotka		0	0
Perhehoidossa olleet ikääntyneet 31.12., kunnan kustantamat palvelut info ind. 1942	Koko maa		1 509	1 640
	Kotka		0	16
Perhehoidossa olleiden ikääntyneiden hoitopäivät vuoden aikana, kunnan kustantamat palvelut info ind. 1947	Koko maa		140 371	140 276
	Kotka		0	74

Lähde: Sotkanet

Yksinäisyys on yksi kansallisen mielenterveysstrategian mukaisista indikaattoreista, joita seurataan. Sotkanetin mukaan koko maassa 9,3% yli 65-vuotiaista koki itsensä yksinäiseksi vuonna 2020. Kotkassa vastaava luku oli 11,2%.

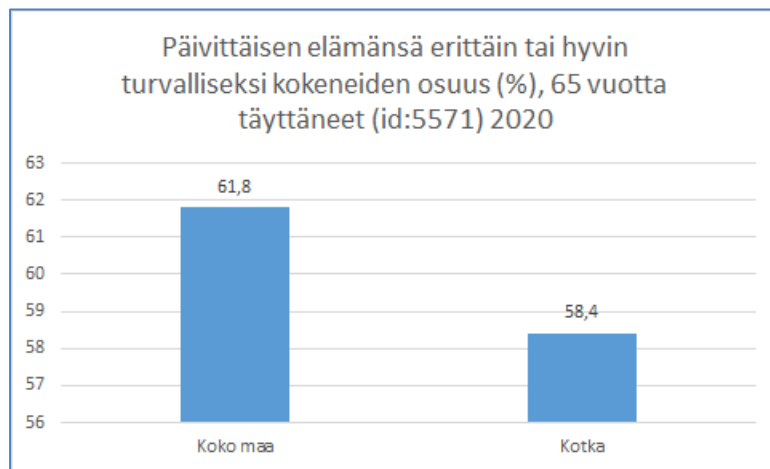

Lähde: Sotkanet

Sotkanetistä selviää, että psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus yli 65-vuotiaista oli Kotkassa 12,3% ikäryhmästä, kun vastaava luku koko maassa oli 9,4%.

Turvallisuuden tunne. THL:n mukaan iäkkäiden henkilöiden turvallisuuden tunnetta lisäävät hyväksi koettu terveydentila, sosiaaliset verkostot, turvalliseksi koettu asuinympäristö sekä elämänhallinnan tunne. Turvattomuuden tunnetta aiheuttavat mm. heikentynyt toimintakyky, yksinäisyys, kaatumispelko ja tunne siitä, ettei voi kontrolloida arkeaan omassa kodissaan. Esimerkiksi kaatumisen pelko voi iäkkäällä johtaa kierteseen, jossa liikkumisen ja sosiaalisten suhteiden vähentyminen aiheuttavat toimintakyvyn alentumista, lisäten kaatumisriskiä. Yli 65-vuotiaista päivittäisen elämänsä turvalliseksi tai hyvin turvalliseksi koki noin 60% Kotkalaisista, luvut ovat kuitenkin heikompia, kuin koko maassa. (Sotkanet.)

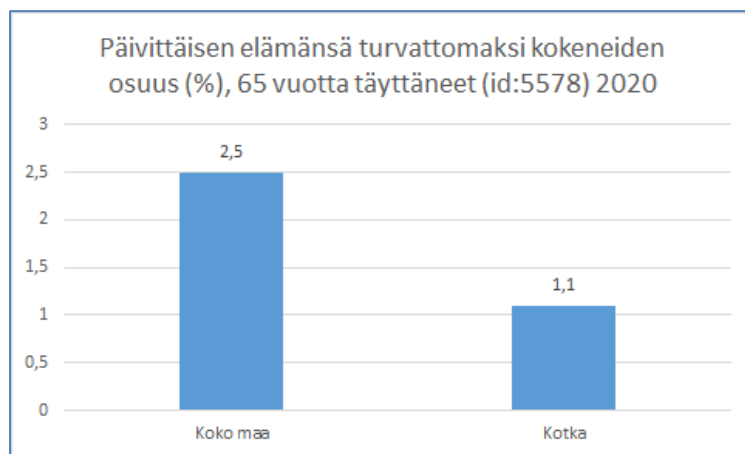

Lähde: Sotkanet

Turvattomuus. [Sisäministeriön toimenpideohjelmassa](#): Turvallinen arki ikäihmisille (2018), todetaan, että Ikääntyvä ihminen voi kokea turvattomuutta johtuen vaihtuvasta ja vieraasta hoitohenkilökunnasta, palvelujärjestelmien monimutkaisuudesta ja terveydenhoitopalveluiden heikosta saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Omaan terveyteen liittyvät ongelmat, kuten muistin heikentyminen sekä pelko

joutua muiden avusta riippuvaiseksi tai laitoshoitoon saattavat myös osaltaan aiheuttaa turvattomuutta. Turvallisuuden tunteeseen myötävaikuttavat muun muassa oman elämän hallinnan kokemus, merkityksellinen tekeminen, vaikutusmahdollisuudet ja yhteisöllisyyden kokemukset. (Turvallinen arki ikäihmisille.) Alla olevasta kuvasta selviää, että Kotkassa itsensä turvattomaksi kokevien ikäihmisen osuus on maan keskiarvon alapuolella. Turvattomaksi itsensä kokevien tilanteeseen on kuitenkin hyvä kiinnittää erityistä huomiota.

Lähde: Sotkanet

Ikääntyneiden elintavat

FinSote-tutkimus. Kansallisen terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus FinSoten avulla seurataan väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä tapahtuneita muutoksia eri väestöryhmissä ja alueittain. Tutkimus tuottaa myös seuranta- ja arviointitietoa väestön palvelutarpeiden tyydyttymisestä sekä väestön näkemyksistä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmästä, palveluiden saatavuudesta, laadusta ja käytöstä. (THL.)

Viimeisin FinSote-tutkimus tehtiin vuonna 2020 ja sen tulokset julkaistiin kesällä 2021. Tutkimuksen mukaan elintapojen osalta yli 65-vuotiaiden kotkalaisten kohdalla on menty parempaan suuntaan. Tutkimuksessa selviää, että kasvien ja hedelmien syöminen on lisääntynyt ja ylipainoisten osuus pienentynyt tässä ikäryhmässä.

		2019	2020
Kasviksia ja hedelmiä ravitsemussuositusten mukaisesti käyttävien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (2018-) info ind. 5252	Koko maa		38,2
	Kotka		35,6
Kasviksia ja hedelmiä ravitsemussuositusten mukaisesti käyttävien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet (2018-) info ind. 5253	Koko maa		36,7
	Kotka		
Lihavien osuus (kehon painoindeksi BMI ≥ 30 kg/m ²) (%), 65 vuotta täyttäneet info ind. 4461	Koko maa	22,5	20,9
	Kotka		16,7

Lähde: FinSote-tutkimus 2020; Sotkanet

Liikunta. Varhain alkava kunnon rapistuminen johtaa suurempaan avun- ja palveluiden tarpeeseen iäkkäänä lisäten sosiaali- ja terveyskustannuksia. Väestön hyvällä toimintakyvyllä voidaan kompensoida ikärakenteen vanhenemisesta johtuvaa hoivakustannusten nousua, joten panostaminen liikuntaan kannattaa, vaikka sen terveysvaikutukset näkyvät viiveellä. Sosiaali- ja terveysministeriö on arvioinut, että kokonaisuudessa liian vähäinen liikunta aiheuttaa Suomessa 300- 400 miljoonan euron vuosittaiset kustannukset. Liikunta ja liikkuminen tukevat terveen painon ylläpitoa, mielen hyvinvointia sekä riittävää ja laadukasta unta. Liikunta ylläpitää arjen tarmokkuutta ja elämänlaatua. Liian vähäinen liikunta heikentää toimintakykyä ja fyysistä suorituskkyä kaikenikäisillä. (THL). Kotkassa Sotkanetin tilastojen mukaan liian vähän liikkuvien osuus ikääntyneillä on koko maan lukuja korkeammat.

Terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (id:5529)	2020
Koko maa	65,9
Kotka	73,5
© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2022	

Lähde: Sotkanet

Päihteet. Vuonna 2020 alkoholia liikaa käyttävien osuus Kotkassa 65 vuotta täyttäneistä oli 38 %. Alkoholin käyttö on lisääntynyt ja luvut ovat koko maan keskitasoa korkeammat. Tarkasteltaessa 75 vuotta täyttäneitä myös heidän kohdallaan alkoholia liikaa käyttävien määrä on koko maan keskitason yläpuolella. Kotkalaisista 65 vuotta täyttäneistä päivittäin tupakoivien määrä on hieman laskenut, mutta on edelleen koko maan 2020 keskiarvon yläpuolella. Päivittäin tupakoivien osuus 75 vuotta täyttäneistä on korkeampi verrattuna maan keskiarvoon. (Sotkanet.)

Alla tilastoja ikäihmisten päihteiden käytöstä kansallisen päihde- ja riippuvuusstrategian mukaisen seurantatavoitteen mukaan.

			2019	2020
Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%), 65 vuotta täyttäneet info ind. 4413	Koko maa	yhteensä	34,3	34,3
	Kotka			38,0
Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%), 75 vuotta täyttäneet info ind. 4414	Koko maa		22,5	22,3
	Kotka			
Päivittäin tupakoivien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet info ind. 4406	Koko maa	yhteensä	5,8	6,1
	Kotka			6,5
Päivittäin tupakoivien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet info ind. 4407	Koko maa		2,6	3,2
	Kotka			

Lähde: Sotkanet

Ikäihmisille suunnattuja ja kohdennettuja palveluja Kotkassa

Ikäihmisten neuvostoon kuuluu kaupunginhallituksen nimeämiä eläkeläisjärjestöjen ja lautakuntien edustajia varajäsenineen. Ikäihmisten neuvosto on Kotkan kaupungin ja sen alueella toimivien eläkeläisjärjestöjen yhteistyöelin, jonka tehtävänä on edistää viranomaisten, vanhusten sekä eläkeläis- ja vanhustyöjärjestöjen yhteistoimintaa sekä edesauttaa ikäihmisten osallistumista ja vaikuttamista kunnalliseen

päätöksentekoon. Ikääntymiseen liittyvien ongelmien ennaltaehkäisy on yksi kulmakivi, jonka varaan ikäihmisten neuvoston toiminta rakentuu. Ennaltaehkäisyssä painotetaan konkreettisia toimenpiteitä, joilla ikäihmisten jokapäiväistä selviytymistä arjen keskellä yritetään parantaa.

Kotona täälläkin -hanke. [Kotona täälläkin-hanke](#) on Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskuskuksen (STEA) rahoittama etsivän- ja löytävän vanhustyön hanke, joka on kohdennettu ikääntyviin 55+maahanmuuttajiin Kotkan alueella. Hanke on kolmivuotinen ja toteutetaan vuosina 2020-2022. Toiminnan päätavoitteena on yksinäisyyttä kokevien ja syrjäytymisvaarassa olevien 55+ maahanmuuttajien löytäminen ja kohtaaminen sekä keinojen miettiminen, millä yksinäisyyden kokemista lievitetään ja estetään syrjäytyminen sekä siitä aiheutuvat ongelmat. Käytännön työ käynnistyy jalkautumalla sinne missä ikääntyvät maahanmuuttajat asuvat, liikkuvat ja toimivat. Toiminnan päämuodot ovat ryhmätoiminta, kotikäynnit ja puhelintyö sekä verkostotyö yhteistyötahojen kanssa. Hanke tekee tiivistä yhteistyötä Vanhus- ja lähimmäispalvelunliitto VALLI ry:n Etsivän vanhustyön verkostokeskuksen, Kotkan kaupungin, Kotka-Kymin seurakunnan ja Monitoimikulttuurikeskus Mylly ry:n kanssa.

KaatumisSeula toimintaa toteutetaan Kymsoten toimesta. Yleisimmät syyt hakeutua KaatumisSeulan palveluiden piiriin ovat tasapaino-ongelmat, huimaus sekä alaraajaheikkous. KaatumisSeulassa pääsee testauttamaan oman kunnon. Testi sisältää laajan ja kattavan kartoituksen omasta kaatumisvaarasta, liikunta- ja toimintakyvystä sekä terveydentilasta. Palvelu on kohdennettu 55+: huonon tasapainon ja/tai alaraajavoiman omaaville henkilöille, joilla on kaatumistaipumusta tai jokin perussairaus mikä alentaa toimintakykyä. Palvelun tavoitteena on ennaltaehkäistä kaatumisia. Käytössä on työparimalli, jossa työtä tekee fysioterapeutti/terveydenhoitaja. KaatumisSeula on matalan kynnyksen paikka, jossa etsitään asiakkaalle paras mahdollinen ohjaus, apu, neuvo. Kaatumisseulassa tehdään moniammatillista laajaa yhteistyötä esim. Kymsoten, Kotkan kaupungin, Haminan kaupungin, Muistipolin ja kaupungin liikuntatoimen kanssa. Asiakkaalle tehtävässä laaja-alaisessa kartoituksessa huomioidaan myös mielenterveyteen liittyvät asiat. Fyysisen kunnon testien lisäksi jokainen saa halutessaan harjoitus-/liikkumisohjelman sekä omatoimiseen lihasvoimaharjoitteluun jumppa ohjeet heti ensimmäisellä käyntikerralla. Näitä täydennetään tarpeen mukaan seurantakäynneillä. Toiminta on johdonmukaista ja asiakkaan tilannetta seurataan käynnin jälkeen, mikäli hänen saamansa yhteispistemäärä täyttyy. Seurantaan on mahdollista tulla 6kk tai jo 3kk:n jälkeen.

Edellisten lisäksi Kaatumisseulan yhtenä tärkeänä tehtävänä on tiedon jakaminen esimerkiksi luustoinfojen ja liikuntaan liittyvien luento- ja infotilaisuuksien muodossa. Työntekijät ovat tarvittaessa myös jalkautuneet kertomaan toiminnasta. Toiminta on asiakkaille maksutonta.

70-vuotta täyttävien kotkalaisten hyvinvointitapahtuma. Kaupunki muistaa kunakin vuonna 70- vuotta täyttäviä kuntalaisia hyvinvointitapahtuman muodossa. Hyvinvointitapahtumassa tarjotaan ikäryhmälle sopivaa ohjelmaa ja tietoa hyvinvoinnin- ja terveyden edistämiseen liittyvistä palveluista.

Vanhustenviikko. Eläkejärjestön edustajista koostuva Oppia ikä kaikki -yhteistyöryhmä suunnittelee ja toteuttaa vuosittain Vanhustyön keskusliiton Vanhustenviikon toimintaa ja ohjelmaa Kotkassa. Vuonna 2021 vanhustenviikkoa vietettiin teemalla ” Luonto antaa voimaa– Naturen ger kraft”. Vanhustenviikolla eri toimijat järjestävät monipuolista ohjelmaa Kotkassa.

Jäämistövara-avustukset ikäihmisille. Jäämistövaroista haettavat avustukset: vanhustenhuoltoon osoitetuista jäämistövaroista avustusta voivat hakea ensisijaisesti kotkalaiset yhdistykset, jotka järjestävät toimintaa ikäihmisille. Avustusta voidaan myöntää vuokra-avustuksena tai yhteisölliseen tekemiseen. Vuonna 2021 vanhustenhuollon jäämistövaroista myönnettiin avustusta yhdistyksille vanhusten virkistystoimintaan ja tilavuokriin. Avustusta myönnettiin esimerkiksi Vanhustenviikon tapahtumakuluihin ja erilaisiin retkiin. Vallitseva koronatilanne rajoitti tapahtumien järjestämistä lähes koko vuoden ajan, joten avustuksiakin myönnettiin selkeästi edellistä vuotta vähemmän.

Voimaa ikämiesten arkeen–hanke. Voimaa ikämiesten arkeen on STEA:n rahoittama, Miina Sillanpään Säätiön ja Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen Socom Oy:n yhteinen kolmevuotinen hanke (2021–2024). Hankkeen tavoitteena on edistää 60–70-vuotiaiden miesten elämänhallintaa, lievittää yksinäisyyden kokemuksia, lisätä osallisuutta sekä kohentaa sosiaalista toimintakykyä Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson alueilla. Hankkeen toimintamuotoina on etsivätyö, jonka tarkoituksena on kohderyhmän mahdollisimman tehokas tavoittaminen, ryhmä- ja yksilömuotoinen työskentely sekä vapaaehtoisvalmennus. Ryhmien toiminta on tarvelähtöistä ja ryhmän jäsenet pääsevät vaikuttamaan ryhmätoiminnan sisältöihin. Konkreettisina ryhmätoimintoina voi olla täten esimerkiksi erilaiset ulkona suoritettavat aktiviteetit ja retket, mahdolliset talkootyöt sekä esimerkiksi ruoanlaitto yhdessä. Toimintaa järjestetään Etelä-Karjalan alueella Imatralla ja Luumäellä sekä Kymenlaakson alueella Kotkassa ja Haminassa. Verkostoyhteistyötahoina hankkeessa ovat Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri, Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä, Haminan, Kotkan ja Imatran kaupungit, Luumäen kunta sekä Etelä-Karjalan Mielenterveys Ry. Kotkassa toteutettavat ryhmätoiminnot alkavat vuonna 2022.

Yhdessä Kotikulmilla–hanke. Yhdessä Kotikulmilla-hanke Kotka on mukana Ikäinstituutin Yhdessä Kotikulmilla -hankkeessa. Hankkeessa koulutetaan erityisesti ikäihmisten taloyhtiöihin Talotsemppareita, jotka alkavat organisoida yhteistä toimintaa taloyhtiöihin. Toiminta lisää asukkaiden kokemaa yhteisöllisyyttä ja vähentää merkittävästi yksinäisyyttä. Taloyhtiöitä kannustetaan ottamaan toimintaansa myös liikunnallista tekemistä, vaikkapa taloyhtiön yhteiset kaupunkikävelyt.

Kymsoten ja seurakunnan palvelut ikäihmisille. Kymsoten palvelut löytyy [täältä](#). Palveluita tarjoaa lisäksi esimerkiksi [Kotka-Kymin seurakunta](#)

Kaikki ikäryhmät

Kotkan kaupunkistrategian tavoitteisiin on kirjattuna, että muistamme joka päivä, ketä varten olemme olemassa: asukkaita, yrityksiä, yhteisöjä, matkailijoita ja muita asiakkaita. Huolehdimme kotkalaisten hyvinvoinnista ja kaupunkimme elinvoimasta. Kehitämme innolla palveluita yhdessä eri ryhmien kanssa.

Strategiassa todetaan, että käyttäydymme kaikissa vuorovaikutustilanteissa hyvin – avoimesti, kunnioittavasti ja luottamuksen arvoisesti. Olemme arvostava, oikeudenmukainen, avoin ja vastuullinen työnantaja. Toimimme reilusti ja välittäen henkilöstömme hyvinvoinnin puolesta. Noudatamme hyvän johtamisen ja hallinnon periaatteita.

Kaupunkistrategian eKotka tarjoaa asukkaille, yrittäjille ja matkailijoille sekä kaikille ekotkalaisille vuorovaikutusta, yhteisöllisyyttä ja joustavia palveluja.

- Hyödynnämme digitaalisia keinoja ja välineitä kohtaamisen ja vuoropuhelun tukemiseen
- Viestimme oikea-aikaisesti ja kohdennetusti, monikanavaisesti ja eri ryhmiä palvellen
- Ylläpidämme nykyaikaisia interaktiivisia verkkosivuja ja palautekanavia
- Luomme sujuvia palveluita ja asiointia, mm. tilanvaraus, kulunvalvonta, verkkokauppa ja maksaminen, saatavuus 24/7
- Luomme eKotka kuntalaisuusympäristön (esim. Kotka-appi) joka mahdollistaa myös ”etä-kotkalaisten” kiinnittymisen kotisatamaan (Kotka2025)

Kaikki ikäryhmät läpileikkaavia palveluja ja toimintamuotoja Kotkassa

Vammaisneuvoston tehtävänä on edistää viranomaisten, vammaisten henkilöiden ja vammaisjärjestöjen yhteistoimintaa kaupungissa, vaikuttaa kaupungin eri toimintojen suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta. Vammaisneuvosto tekee aloitteita ja esityksiä tehtäviinsä kuuluvissa asioissa kaupungin viranomaisille sekä edistää tiedottamista vammaisia henkilöitä koskevissa asioissa. Vammaisneuvosto edistää vammaisten henkilöiden tasa-arvoisen osallistumisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa.

Saaristotoimikunta. Saaristolain (laki saariston kehityksen edistämisestä) mukaan kunnassa saaristoasioita hoitavan toimielimen tehtävänä on tehdä saariston kehittämistä koskevia esityksiä ja aloitteita sekä antaa lausuntoja lain piiriin kuuluvista asioista. Kotkan kaupungin hallitus on nimennyt erillisen saaristotoimikunnan hoitamaan laissa määriteltä tehtävää. Saaristotoimikunta toimii asiantuntijana kaikissa saaristoa koskevissa asioissa. Saaristotoimikunnassa on yhdeksän varsinaista jäsentä ja heillä henkilökohtaiset varajäsenet. Seitsemän jäsenistä on Kotkasta ja kaksi Pyhtäältä. Sihteerinä toimii kaupunginhallituksen määräämä henkilö. Saaristotoimikunta pitää kokouksia tarpeen mukaan.

Digituki. Digitaaliset ratkaisut palvelevat asukkaita, yrityksiä, vierailijoita ja eKotkalaisia maailmalla. Kotkassa digitukea on saatavilla monen tahon kautta. Tarjolla on lähitukea, etätukea, kursseja, yhteiskäyttölaitteita sekä lainalaitteita. Digitukea tarjoaa esimerkiksi seuraavat tahot: kirjastot, Kotkan kaupungin asiakaspalvelupiste Ruori, ilmaista sekä luottamuksellista matalan kynnyksen palvelua 15–30-vuotiaille tarjoava Ohjaamo Kotka, Kumppanuustalo Viikari, Maahanmuuttajien ohjaus ja neuvonta (MOONA), Kotkan Korttelikotiyhdistys ry:n Korttelikodit, Monikulttuurinen toimintakeskus Mylly, Kaakkois-Suomen sosiaalipsykiatrinen yhdistys ry (Kaspy), Sotek säätiö sr, Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto (Ekami). Toiminnan koordinoimiseksi on perustettu Digitukiverkosto -ryhmä, jonka toimintaa koordinoi palvelusuunnittelija. Tällä hetkellä mukana on yhdeksän kaupungin henkilöstön kuuluvaa henkilöä sekä seitsemän muuta toimijaa.

Digijuu Digime. Kakspy ry käynnisti vuoden 2021 syksyllä ESR-rahoitteisen Digijuu Digime –hankkeen kehittääkseen erityisesti mielenterveys- ja päihdetoipujille suunnattua jalkautuvaa ja matalan kynnyksen digitukipalvelua. Hankkeessa tehdään yhteistyötä paikallisten ja alueellisten digituki-toimijoiden kanssa ja osallistutaan Kotkan kaupungin koordinoiman digituki-verkoston toimintaan.

Maahanmuuttajatyö. Kotkan kaupungilla on maahanmuuttajatyön yksikkö. Maahanmuuttajatyön palveluyksikön tehtävänä on edistää kotoutumista, tarjota ohjausta, neuvontaa ja tukea kaikille maahan muuttaneille eri elämäntilanteissa. Kotkaan muutetaan esim. opiskelun, työn tai puolison vuoksi. Maahanmuuttajapalveluiden alla toimii: Kotkan vastaanottokeskus, Kotkan kaupungin alaikäisten turvapaikanhakijoiden hybridi- yksikkö, sekä tulkkikeskus. Kotoutumista koordinoidaan yhteistyössä Kymsoten, Kotka-Kymin seurakunnan sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Osana kotoutumisen koordinaatiota kaupunki tarjoaa sosiaaliohjausta maahanmuuttajille maahanmuuttoprosessin eri vaiheessa. Tukea ja ohjausta saa esimerkiksi arkielämään ja asumiseen liittyvissä asioissa, perheasioissa sekä toimeentuloon liittyvissä asioissa. Tukihenkilötoimintaa ja vapaaehtoistyötä koordinoi Kotkan kaupungin ja Kotka-Kymin seurakunnan yhteinen maahanmuuttajatyön koordinaattori. Kotkan kaupunki tukee maahanmuuttajatyötä tekeviä järjestöjä joko palvelusopimukseen perustuvilla avustuksilla, tai kohdeavustuksilla. Sopimuksista ja avustuksista päätetään joko hyvinvointilautakunnassa, tai kaupunginhallituksessa, riippuen avustuksen tasosta.

Maahanmuuttajien ohjaus ja neuvonta MOONA palvelee maahanmuuttoon ja kotoutumiseen liittyvissä asioissa kaikkia maahanmuuttajia riippumatta siitä, kuinka kauan he ovat olleet Suomessa tai millä perusteella he ovat Suomessa. MOONA auttaa maahanmuuttajia mm. seuraavissa kysymyksissä: oleskeluluvat (Maahanmuuttovirasto), sosiaaliturva ja etuudet (Kela), työnhakijan velvollisuudet (TE-toimisto), koulutusmahdollisuudet, asuminen ja vapaa-aika. MOONasta saa tietoa myös mm. elämästä Suomessa ja suomalaisesta yhteiskunnasta. Sieltä voi kysyä tietoa kaupunkien palveluista, tai pyytää apua, jos ei tiedä, mihin viranomaiseen tulee ottaa yhteyttä. Lisäksi MOONA neuvoo viranomaisia, työnantajia, järjestöjä ja muita tahoja, jotka tarvitsevat lisätietoa maahanmuuttoon liittyvissä asioissa. Palvelua saa suomeksi, venäjäksi, arabiaksi, englanniksi, ranskaksi, italiaksi ja espanjaksi.

Testausasema. Testausaseman kävijäprofiili koostuu aktiivi- ja kuntoliikkujista sekä huippu urheilijoista laajalti koko Etelä-Suomen alueelta. Lisäksi Kymenlaakson pelastuslaitos, kymenlaaksolaiset yritykset ja oppilaitoksista Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu (XAMK) ja Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto (EKAMI) käyttävät säännöllisesti testausaseman palveluja. Kymenlaaksolaisille urheilijoille yhteistyö Etelä-Kymenlaakson urheiluakatemian kanssa mahdollistaa säännöllisen ja korkealaatuisen kuntotestauksen. Laadukas kuntotestaus asianmukaisine palautteineen ja viitearvoineen antaa valmentajille erinomaisia työkaluja urheilijoiden suorituskyvyn seurantaan ja kehittämiseen. Testausasema mahdollistaa XAMK:ssa järjestettävien terveysalan ja ensihoidon koulutusyksikön eri kurssien käytännön laboraatioharjoitusten toteuttamisen, joihin osallistuu vuosittain terveys- ja liikunta alan ammattilaisista ympäri suomen. Lisäksi yhteistyö XAMK:n kanssa mahdollistaa opinnäytetöiden toteuttamisen, joiden aineistoa voidaan hyödyntää kuntalaisten terveyden edistämiseksi, mm. Euroopan aluekehitysrahaston tukeman ”ESGE” -hankkeen kanssa kartoitettiin e-urheilijoiden fyysisten ominaisuuksia. Muissa hankkeissa

on esimerkiksi seurattu kuntalaisten hyvinvointia ja kehitystä. Harjoitusjaksojen aikana on mitattu eri terveystekijöitä, kuten maksimaalinen hapenottokyky, kehonkoostumus, lihasvoimatasot sekä koettu elämänlaatu ja niiden muutoksia ja kehitystä. Tuloksia on hyödynnetty harjoittelun tukena, mutta myös hankkeen vaikuttavuuden arvioinnissa sekä palvelujen kehittämisessä.

Asunnottomien yö. Asunnottomien yön tapahtuma pidetään Kotkan torilla YK:n syrjäytymisen ja köyhyyden vastaisena päivänä 17.10.

Elinikäinen oppiminen.

Koulutuksen, elinikäisen oppimisen ja yrittämisen kaupunki luo hyvän elämän edellytyksiä ja kannustaa uudistumaan. (Kotka2025)

Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto (Ekami) järjestää ammatillista koulutusta ja täydennyskoulutusta kaiken ikäisille.

Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy on Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (Xamk) ylläpitäjä. Xamk Oy:n omistavat Kotkan, Kouvolan, Mikkelin ja Savonlinnan kaupungit. Xamk ammattikorkeakoulu ja avoin ammattikorkeakoulu järjestävät ammattikorkeakoulutason koulutusta ja täydennyskoulutusta kaiken ikäisille kotkalaisille.

Kotkan opisto järjestää vapaan sivistystyön kursseja ja koulutusta kaiken ikäisille kotkalaisille. Kotkan opistossa saa mm. kielten- ja kädentaitoihin liittyvää opetusta.

Taiteen perusopetus on lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää opetusta. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tehtävänä on luoda perusta emotionaaliselle, esteettiselle ja eettiselle kasvulle sekä antaa edellytyksiä elinikäiseen taiteiden harrastamiseen. Kotkan opisto tarjoaa taiteen perusopetusta seuraavilla taiteen aloilla: kuvataide, käsityö, musiikki, sanataide, sirkustaide, tanssi ja teatteritaide. Oppilas voi halutessaan suorittaa yleisen oppimäärän opinnot 500 tuntia.

Etelä-Kymenlaakson urheiluakatemia on (EKA) seudullinen, opiskelun, urheilun ja työ- sekä siviiliuran yhdistävä toimintaorganisaatio. EKA on perustettu vuonna 2004 Kotkan Urheilijakoulutuksen toimintaperiaatteiden pohjalle. Urheiluakatemian keskeisimpänä toimenkuvana on kansalliselle tai kansainväliselle huipulle tähtäävien tai siellä jo olevien urheilijoiden päivittäisvalmennuksen tehostaminen ja opiskelujen tukeminen. Eteläinen Kymenlaakso tarjoaa nuorelle urheilijalle turvallisen ja haastavan ympäristön itsensä kehittämiseksi niin opiskelussa kuin urheilussakin. EKA lisää ja vahvistaa entisestään Etelä-Kymenlaakson vetovoimaisuutta laadukkaana ja kansainvälisenä opiskelu-, harjoittelu- ja asuinmaakuntana.

Kymenlaakson kesäyliopisto toimii osana [Kymenlaaksonliittoa](#) ja on asiakkaiden tarpeista lähtevä ketterä korkea-asteen koulutuspalveluja tuottava maakunnallinen koulutusorganisaatio.

Kymenlaakson kesäyliopiston koulutustarjonta:

- Kymenlaakson alueen laajin valikoima avoimen yliopiston kursseja
- Työelämän tarpeiden mukaista ammatillista täydennyskoulutusta
- Koulutusohjelmia
- Repin-instituutin klassinen kuvataidekoulutus
- Erilaisia hyvinvointiin ja harrastuksiin liittyviä kursseja
- Ikääntyvien yliopiston avoimia luentoja
- Lasten ja nuorten yliopistossa tiede- ja taidepainotteista toimintaa (Kymenlaakson kesäyliopiston verkkosivut)

Mielenterveystyön hyvien käytäntöjen jakaminen eri maiden välillä. Kakspy ry toteuttaa myös kansainvälistä toimintaa tarkoituksenaan oppia, kehittää ja jakaa mielenterveystyön hyviä käytäntöjä eri maiden välillä. Parhaillaan Kakspy ry toteuttaa CBC -ohjelman rahoituksella kolmivuotista InnoMent – hanketta, jossa kehitetään ohjelma-alueella yhteistyötä ja menetelmiä liittyen perhetyöhön, kulttuuripohjaiseen mielenterveystyöhön ja toipumisorientaatioon. Kakspyn hallinnoiman hankkeen kumppanit ovat Suomesta Finfami Uusimaa ry ja Pietarista kaksi paikallista toimijaa. InnoMent – hanke on käynnistynyt kesäkuussa 2019 ja jatkuu toukokuulle 2022.

Lisäksi Kotkassa toimii **musiikkiopisto** ja **luontokoulu Haili**, joiden toiminta on jo kuvattu lasten ja lapsiperheiden alla.

LÄHTEET

Valtakunnalliset selvitykset

- [Finlapset-tutkimus](#)
- [Finsote-tutkimus](#)
- [Move-mittaus](#)
- [Kouluterveyskysely](#)

Valtakunnalliset tilastotietopankit

- [Tilastokeskus](#)
- [Sotkanet](#)
- [Lipas](#)
- [Liiteri](#)
- [Perusterveydenhuollon avohoidon hoitoilmoitus \(Avohilmo\)](#)
- [TEM työllisyystilastot](#)

Eri toimijoiden kokoamia tilastoja

- [Asumisen kehittämis- ja rahoituskeskus ARA:n palvelut](#)
- Poliisin tilastot Pol/stat
- [Pelastustoimen resurssi ja onnettomuustilastot](#)
- Liikenneturvan tilastot
- [Mielen hyvinvoinnin edistäminen osaksi kunnan strategiaa](#)
- [Mieli ry. Hyvän mielen kunta: tutkimustietoa päätöksenteon ja valmistelun tueksi.](#)

Kotkan omat selvitykset ja kyselyt

- Päihdekysely
- Kotkan toimintotilastot, kuten liikuntapalvelut, kirjastopalvelut, nuorisotoimi

Muut lähteet

Hedman, L., Ikonen, J., Leemann, L., Koskela, T., Martelin, T., Solin, P., Tamminen, N. & Parikka, S. 2021. Osallisuuden kokemus ja positiivinen mielenterveys työmarkkina-aseman ja kotitalouden rakenteen mukaan: FinSote 2019 -tutkimuksen tuloksia. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-624-4>

Huusko, P. 2020. Mielenterveysongelmat nuorten rikoskäyttäytymisen takana. Katsaus nuorten rikoksentekijöiden mielenterveysongelmiin. Opinnäytetyö poliisiammattikorkeakoulu. Saatavissa: [ON Huusko.pdf \(theseus.fi\)](#)

Hyvinvoiva Kotka -ohjelma 2019-2025. Saatavissa: <https://www.kotka.fi/wp-content/uploads/2020/01/Hyvinvoiva-Kotka.pdf>

Into ry. Saatavissa: <https://www.intory.fi/>

Invalidiliitto. Saatavissa: <https://www.invalidiliitto.fi/>

JAMA. Saatavissa: <https://jamanetwork.com/journals/jamapsychiatry/fullarticle/2680807>

Journal of Human Development and Capabilities. Saatavissa: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/19452829.2021.1985440>

Kansallinen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden toimenpideohjelma. Saatavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163021/VN_2021_27.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kotkan kaupungin henkilöstön kestävän liikkumisen suunnitelma. Saatavissa: <https://www.kotka.fi/wp-content/uploads/2021/05/HenkilostonKestavanLiikkumisenSuunnitelma22032021.pdf>

Kotka kaupunkistrategia 2025. Saatavissa: https://www.kotka.fi/wp-content/uploads/2020/01/Kotka2025_strategia_kvhyv111119.pdf

Kotkan kaupungin kulttuuriohjelma 2020-2025. Saatavissa: <https://www.kotka.fi/wp-content/uploads/2021/01/Kotkan-kaupungin-kulttuuriohjelma-2020-2025.pdf>

Kotkan kaupungin osallisuusohjelma 2021-2025. Saatavissa: https://www.kotka.fi/wp-content/uploads/2021/06/Osallisuusohjelma_valtuusto.pdf

Kymenlaakson alueellinen hyvinvointikertomus ja suunnitelma 2020-2025. Saatavissa: <https://www.kymsote.fi/medias/Kymenlaakson-hyvinvointikertomus.pdf?context=bWFzdGVyfHBkZi1hdHRhY2htZW50c3wxOTI4NzQzfGFwcGxpY2F0aW9uL3BkZnxoOT-MvaDk0Lzg5MTg2NTIzODczNTgvS3ltZW5sYWFrY29uL3BkZmludm9pbnRpa2VydG9tdXMucGRm-fDE5ZDA0ZTgxZDIyYzVhOTA1OGYyNWlyZTMxN2RjNGYxZTg0NTUzNDQ1MmQyOWUyZTJiYjkyYWJkNWVjYTc2OWU>

Kymenlaakson alueellinen ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma 2021–2025. Saatavissa: <https://www.kymsote.fi/medias/Ik-ntyneen-v-est-n-hyvinvointisuunnitelma.pdf?context=bWFzdGVyfHBkZi1hdHRhY2htZW50c3wyNDQ1OTQ2fGFwcGxpY2F0aW9uL3BkZnxoNGYvaDdlLzg5NjMyMTg3Njc5MDIvSWVvDpMOKbnR5bmVlbiB2w6Rlc3TDtm4gaHl2aW52b2lud-GlzdXVubml0ZWxtYS5wZGZ8MmJmMGM1MGE2NGU5Yjg0NmIzODc0YjFjZjE5OTQ0Mzc4ODM1YmVkn2RkNjA5Y2EzYTZhOGewOTkxZTU-wZmJjYg>

Kymenlaakson alueellinen ikääntyneen väestön kulttuurihyvinvointisuunnitelma 2021–2025. Saatavissa: <https://www.kymsote.fi/medias/Ik-ntyneen-v-est-n-kulttuurihyvinvointisuunnitelma.pdf?context=bWFzdGVyfHBkZi1hdHRhY2htZW50c3w1Njk2NzcfGFwcGxpY2F0aW9uL3BkZnxoOTUvaDdlLzg5NjMyMTg4MDA2NzAvSWVvDpMOKbnR5bmVlbiB2w6Rlc3TDtm4ga3VsdHR1dXJpaHl2aW52b2ludGlzdXVubml0ZWxtYS5wZGZ8MzQzN-DYyN2FkNGYzNTU5OTk1M2JkNjIzMzM1NDFiOTFkMDBjOTk5MzA2NzhiMzExNTVhYzFhZTMzZjM5MwJmZg>

Kymenlaakson maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2020–2024. Toimenpideoa. Saatavissa: <https://www.kymenlaaksonperhekeskus.fi/hyvinvointisuunnitelma>

Kymenlaakson maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2020–2024. Strategiaosa. Saatavissa: <https://www.kymenlaaksonperhekeskus.fi/hyvinvointisuunnitelma>

Kymenlaakson maakuntaohjelma 2022-2025. Saatavissa: [KYMENLAAKSON MAAKUNTAOHJELMA 2022-2025 lop.pdf](#)

Leemann, L. 2020. Alustavat tulokset osallisuusindikaattorin yhteyksistä muihin ilmiöihin. Sokran kyselytutkimuksen tulokset.

Leemann, L., Martelin, T., Koskinen, S., Härkänen, T. & Isola, A-M. 2021. Development and Psychometric Evaluation of the Experiences of Social Inclusion Scale.

Liikenne- ja viestintäministeriön verkkosivut. Saatavissa: <https://www.lvm.fi/-/uusi-kokonaisvaltainen-liikenneturvallisuusstrategia-lausunnoille-1371734>

Malm, T. & Pietiläinen, J. 2021. Osallisuus hyvinvoinnin edistämisessä. Opinnäytetyö (AMK). Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202103163467>

Motiva – valtion kestävän kehityksen yhtiön verkkosivut. Saatavissa: <https://www.motiva.fi/motiva>

Poliisin tilannekuva Kaakkois-Suomessa.

Poliisin verkkosivut. Ankkuritoiminta. Saatavissa: <https://ankkuritoiminta.fi/ankkuritoiminta-eri-poliisilaitoksilla#kaakkois-suomi>

Rikosseuraamuslaitos. Saatavissa: <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/>

Rikoksentorjunta. Saatavissa: <https://rikoksentorjunta.fi/etusivu>

Silfvast, K. 2020. Lapsiperheiden asumisen alueellinen eriytyminen Kotkassa. Pro gradu-tutkielma. Saatavissa: [urn nbn fi uef-20201172.pdf](#)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Saatavissa: <https://thl.fi/fi/>

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa työpaperin 33/2017. Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Tyrväinen, L. 2022. tutkimusprofessori, Luonnonvarakeskus. (LUKE) Luonnon terveyshyödyt.

Sisäministeriö. Turvallinen arki ikäihmisille 2018. Saatavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160520/6%202018%20SM%20Turvallinen%20elama%20ikaantyneille.pdf>

Sosiaali- ja terveysministeriö. Kansallinen ikäohjelma vuoteen 2030. Saatavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162462/STM_2020_31_j.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Sosiaali- ja terveysministeriö. Kansallinen lapsistrategia. Saatavissa: <https://stm.fi/lapsistrategia>

Sosiaali- ja terveysministeriö. Kansallinen mielenterveysstrategia. Saatavissa: <https://stm.fi/mielenterveyslinjaukset>

Sosiaali- ja terveysministeriö. Päihde- ja riippuvuusstrategia Yhteiset suuntaviivat vuoteen 2030. Saatavissa: [Päihde- ja riippuvuusstrategia. Yhteiset suuntaviivat vuoteen 2030 \(valtioneuvosto.fi\)](#)

UKK instituutti. Saatavissa: [Aikuisten liikkumisen suositus - UKK-instituutti \(ukkinstituutti.fi\)](#)

LIITTEET

Hyvinvoinnin kuntakortti/Kotka 2021